

УДК 619(05)

**16. ГОДИШЊЕ САВЈЕТОВАЊЕ
ДОКТОРА ВЕТЕРИНАРСКЕ МЕДИЦИНЕ
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
(БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА)**

СА МЕЂУНАРОДНИМ УЧЕШЋЕМ

**16th Annual Counselling
of Doctors of Veterinary Medicine
of Republic of Srpska
(Bosnia and Herzegovina)**

WITH INTERNATIONAL PARTICIPATION

**ЗБОРНИК
КРАТКИХ САДРЖАЈА
BOOK OF ABSTRACTS**

ГЕНЕРАЛНИ СПОНЗОР:

"ЗД. И ПРОДУКТ" д.о.о.
Широки Бријег

ЗЛАТНИ СПОНЗОР:

ВЕТЕРИНАРСКИ ЗАВОД "СУБОТИЦА"

GENERAL SPONSOR:

"ZD. I PRODUKT" d.o.o.
Široki Brijeg

GOLD SPONSOR:

VETERINARSKI ZAVOD "SUBOTICA"

Теслић, Хотел "Кардиал", 01.06-04.06.2011.
Teslić, Hotel "Kardial", June 01-04.06.2011.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна и универзитетска библиотека
Републике Српске, Бања Лука

636.09(048.3)(0.034.4)

**ГОДИШЊЕ савјетовање доктора ветеринарске
медицине Републике Српске (Босна и Херцеговина) са
међународним учешћем (16 ; 2011 ; Теслић)**

Зборник кратких садржаја [Електронски извор] =
Book of Abstracts / 16. годишње савјетовање
доктора ветеринарске медицине Републике Српске
(Босна и Херцеговина) са међународним учешћем,
Теслић, 01.06-04.06.2011. = 16th Annual
Counselling of Doctors of Veterinary Medicine of
the Republic of Srpska (Bosnia and Herzegovina)
With International Participation, Teslić, June
01-04th 2011 ; [уредник Весна Калаба]. - Бања
Лука : Ветеринарска комора Републике Српске, 2011
(Прњавор : Петрограф). - 1 оптички диск (CD-ROM)
: текст ; 12 цм

Насл. са насл. екрана. - Радови на срп. и енгл.
језику. - Текст ћир. и лат.

ISBN 978-99938-729-8-6

COBISS.BH-ID 2029336

**16. ГОДИШЊЕ САВЈЕТОВАЊЕ
ДОКТОРА ВЕТЕРИНАРСКЕ МЕДИЦИНЕ
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
(БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА)**

СА МЕЂУНАРОДНИМ УЧЕШЋЕМ

**16th Annual Counselling
of Doctors of Veterinary Medicine
of Republic of Srpska
(Bosnia and Herzegovina)**

WITH INTERNATIONAL PARTICIPATION

**ЗБОРНИК
КРАТКИХ САДРЖАЈА
BOOK OF ABSTRACTS**

ГЕНЕРАЛНИ СПОНЗОР:

"ЗД. И ПРОДУКТ" д.о.о.
Широки Бријег

ЗЛАТНИ СПОНЗОР:

ВЕТЕРИНАРСКИ ЗАВОД "СУБОТИЦА"

GENERAL SPONSOR:

"ZD. I PRODUKT" d.o.o.
Široki Brijeg

GOLD SPONSOR:

VETERINARSKI ZAVOD "SUBOTICA"

Теслић, Хотел "Кардиал", 01.06-04.06.2011.
Teslić, Hotel "Kardial", June 01-04.06.2011.

Покровитељ:

ВЛАДА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

и

**МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ, ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ-РЕСОР
ВЕТЕРИНАРСКА СЛУЖБА**

Организатори:

**ВЕТЕРИНАРСКА КОМОРА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ,
ДРУШТВО ВЕТЕРИНАРА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ**

Суорганизатор:

КАНЦЕЛАРИЈА ЗА ВЕТЕРИНАРСТВО БиХ

Генерални спонзор:

"ЗД. И ПРОДУКТ" д.о.о., Широки Бријег

Златни спонзор:

Ветеринарски завод Суботица

Организациони одбор:

Предсједник организационог одбора: Синиша Гатарих

Потпредсједници: Драго Недић, Радмила Чојо, Калаба Љубомир

Секретари: Дарко Деспотовић, Славиша Спасојевић, Миленко Шарић

Чланови: Љиљана Гојић, Чедо Борић, Боро Рудић, Никола Перишић, Горан Митровић, Предраг Новаковић, Небојша Каришик, Милан Новаковић, Драго Сандо, Зоран Ђерић, Зоран Ковачевић, Вера Калнић, Огњен Вујиновић, Братислав Лукић, Негослав Лукић, Новалина Митровић, Јелена Павић, Божо Костић, Љиљана Маркуш-Цизељ, Томи Румпф, Милош Маџарац, Стеван Радић, Драган Касагић, Мирко Алаша, Богослав Готовац, Бранислав Галић, Верица Драгичевић, Милан Игњић, Бранко Ковачевић, Славиша Крешталица, Борис Кукољ, Слободан Марић, Младенка Арежина, Нада Рајковић, Драган Остојић, Крешимир Павловић,
Секретаријат: Жељко Сладојевић, Драган Тутњиловић, Стеван Грбић, Александар Милијевић, Славиша Станкић, Славиша Цацановић, Саша Бошковић, Перица Бургић, Жарко Маврак

Програмски и научни одбор:

Предсједник: проф. Весна Калаба др сци.

Чланови: доц. Драго Недић др сци. , др сци. Родољуб Тркуља , др сци. Рајко Латиновић, проф. др сци. Драго Матаругић, ван. проф. др сци. Миленко Шарић, мр сци. Бјелајац Бранко, мр сци. Сантрач Виолета, Параш Горан, проф. др сци. Велибор Стојић, проф. др сци. Алмедина Зуко, проф. др сци. Милан Балтић, проф. др сци. Војин Иветић, проф. др сци. Југослав Васић, проф. др сци. Драгица Стојановић, Марко Цицовић ДВМ, проф. др сци. Војислав Павловић, проф. др сци. Босиљка Ђуричић, проф. др сци. Никола Крстић, проф. др сци. Мирослав Валчић , проф. др сци. Саво Бунчић , доц. Селма Филиповић др сци..

Почасни одбор: Мирослав Земановић, Драго Кубелка, Борислав Марковић, Миливоје Надеждин, Томислав Перовић, Фуад Туралић, Милорад Трифуновић, Момчило Лучић.

Мјесто одржавања: Теслић, Хотел "Кардиал", 01.06.-04.06.2011.

Уредник: Весна Калаба

САДРЖАЈ-CONTENTS

1. Walter Winding	
250 ГОДИНА ВЕТЕРИНАРСКЕ ПРОФЕСИЈЕ	16
2. Laslo Fodor	
САДАШЊОСТ И БУДУЋНОСТ ВЕТЕРИНАРСКОГ УЧЕЊА У ЕВРОПИ ПРОФЕСИЈЕ СТАРЕ 250 ГОДИНА	19
3. ПРИКАЗ НАСТАВЕ ИЗ АНАТОМИЈЕ НА ФАКУЛТЕТУ ВЕТЕРИНАРСКИХ НАУКА“СЕНТ ИШТВАН“БУДИМПЕШТА	21
4. Ian Robertson	
БОЛЕСТИ ЖИВОТИЊА КОЈЕ СЕ ПРЕНОСЕ ПРЕКО ГРАНИЦА: ПРИСТУП ЕВРОПСКЕ КОМИСИЈЕ ПРОБЛЕМУ НА ЗАПАДНОМ БАЛКАНУ	23
5. Драго Н. Недић, Зорана Мехмедбашић Девеџић	
ПРЕГЛЕД ЕПИЗООТИОЛОШКЕ СИТУАЦИЈЕ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ У ПЕРИОДУ 2010. ГОДИНЕ	25
6. Булатовић В., Чојо Радмила, Окљеша Драгана, Лукић Н., Лукић Б.	
ВЕТЕРИНАРСКО ЕПИДОМИОЛОШКА СИТУАЦИЈА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ	27
7. Лукић Н., Чојо Радмила, Лукић Б., Булатовић В., Окљеша Драгана	
ИНФЕКТИВНА АНЕМИЈА КОПИТАРА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ У ПЕРИОДУ 2007-2011 ГОД.	29
8. Р.Тркуља, Јелена Марић	
КОНТРОЛА ИАК-а У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ	31
9. Р.Тркуља, Јелена Марић, Виолета Сантрач	
ИСТРАЖИВАЊЕ ПРИСУТНОСТИ WNV У ПОПУЛАЦИЈИ КОЊА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ	32
10. Босиљка Ђуричић	
АФРИКА И КЛАСИЧНА КУГА СВИЊА У РУСИЈИ, СЛИНАВКА И ШАП У БУГАРСКОЈ-РЕАЛНОСТ ЗА ЗЕМЉЕ У РЕГИОНУ?	33
11. Касагић Д., Деспотовић Д., Чобанов., Виолета Сантрач, Ивона Панић	
КЛАСИЧНА КУГА СВИЊА У БиХ	35
12. М.А. Валчић, Соња Радојичић, Соња Обреновић, Д.Баџић	
МОНОКЛОНСКА АНТИТИЈЕЛА У СЛУЖБИ КАРАКТЕРИЗАЦИЈЕ И МОДИФИКАЦИЈЕ ВИРУСКИХ АНТИГЕНА	37
13. Кнежевић Н., Вељовић Љ., Босиљка Ђуричић	
ПРЕ-И ПОСЛЕ-ЕКСПОЗИЦИОНА АНТИРАБИЧНА ПРОФИЛАКСА ОВАЦА	39
14. Б.Голић	
МЕГАБАКТЕРИОЗА КАВЕЗНИХ ПТИЦА-ПРВА ПОЈАВА БОЛЕСТИ У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ	41

15. Драго Н. Недић, Зорана Мехмедбашић Девеџић, Родољуб Тркуља, Цено Хацовић ПРОВОЂЕЊЕ МЈЕРА КОНТРОЛА БРУЦЕЛОЗЕ МАЛИХ ПРЕЖИВАРА У БиХ У ПЕРИОДУ ЈАНУАР 2009.- ДЕЦЕМБАР 2010. ГОДИНА	43
16. Зорана Мехмедбашић Девеџић, Драго Н. Недић, Цено Хацовић, Свјетлана Батинић, Александар Немет МЈЕРЕ КОНТРОЛЕ САЛМОНЕЛОЗЕ КОД ЖИВИНЕ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ.....	45
17. Маријана Вучинић, Брана Раденковић-Дамњановић, Катарина Радисављевић ШТА ЈЕ И ЗАШТО НАМ ЈЕ ПОТРЕБНА ДОБРОБИТ ЖИВОТИЊА	47
18. Шатровић Е., Кркалић Лејла, Голетић Т., Хаџиомеровић З., Мулабдић Ф. ФОРЕНЗИЧКА ЕНТОМОЛОГИЈА	49
19. Биљана Радојичић, Б. Јонић, Маја Буквић, Д. Касагић КОМПАРАЦИЈА ИНТЕРЛАБОРАТОРИЈСКИХ НАЛАЗА ХЕМОГРАМА МАЛИХ ПРЕЖИВАРА	51
20. Драго Н. Недић 2011.-СВЈЕТСКА ГОДИНА ВЕТЕРИНАРСТВА	53
21. Маја Васиљевић АНЕСТЕЗИЈА И АНАЛГЕЗИЈА КОД ПАСА И МАЧАКА СА ПОРЕМЕЋАЈЕМ ФУНКЦИЈЕ ЈЕТРЕ	55
22. Ђорђе Краговић БАКТЕРИЈСКА ОБОЉЕЊА ЕКОНОМСКИ ЗНАЧАЈНА ЗА ИНДУСТРИЈСКУ ПРОИЗВОДЊУ СВИЊА	57
23. Самоковлија Ана, Војиновић Драгица, Јовановић Тијана, Елезовић Милица, Марић Ј., Ђуричић Босилка УЧЕСТАЛОСТ ПОЈЕДИНИХ СЕРОТИПОВА LERTOSPITA SPP. КОД УЛИЧНИХ ПАСА НА ТЕРИТОРИЈИ ГРАДА БЕОГРАДА	59
24. Васић Ј., Гагарић С., Урошевић Д. ОПШТА ИЊЕКЦИОНА АНЕСТЕЗИЈА-ЗА И ПРОТИВ ИНХАЛАЦИОНЕ АНЕСТЕЗИЈЕ	60
25. Гагарић С., Урошевић Д., Васић Ј. КОМБИНАЦИЈА МЕДИКАМЕНАТА ЗА ОПШТУ ИЊЕКЦИОНУ АНЕСТЕЗИЈУ КОД ДОМАЋИХ ЖИВОТИЊА И НАЈЧЕШЋИХ НЕДОМСТИФИКОВАНИХ КУЋНИХ ЉУБИМАЦА	62
26. О. Марзатто, С. Гагарић, Д. Урошевић., Ј. Васић ХИРУРШКА САНАЦИЈА РУПТУРЕ КРАНИЈАЛНОГ КРУЦИЈАТНОГ ЛИГАМЕНТА КОД ПАСА УПОТРЕБОМ “TIGHTROPE SCL”	64
27. В. Крстић, Ристановић Д. ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ ЛАПАРОСКОПСКЕ ДИЈАГНОСТИКЕ ПОЈЕДИНИХ ОРГАНА АБДОМЕНА КОД ПАСА	66
28. П. Степановић ХИПЕРТЕНЗИЈА КОД МЕСОЈЕДА СА БУБРЕЖНИМ ОБОЉЕЊИМА И СЛАБОШЋУ СРЦА-ПРАКТИЧНИ АСПЕКТИ	68

29. Д.Марковић, З.Којић, М.Ковачевић-Филиповић, А.Радовановић, Н.Андрич, Ј.Француски, В.Тодоровић НАПРЕДАК У ВЕТЕРИНАРСКОЈ РЕГЕРАТИВНОЈ МЕДИЦИНИ: МОГУЋНОСТ КОРИШЋЕЊА БИОМАТЕРИЈАЛА НА БАЗИ КАЛЦИЈУМ ФОСФАТА НА ЕКСПЕРИМЕНТАЛНОМ МОДЕЛУ ПАЦОВА	70
30. Томљановић З., Сантрач В. ДОБРА ВЕТЕРИНАРСКА ПРАКСА НА ПЧЕЛИЊАКУ ПРИРУЧНИК	72
31. Ирена Јавор-Корјенић, Драго Н.Недић СИСТЕМ НАДЗОРА ЗА ДОБИВАЊЕ МЕЂУНАРОДНО ПРИЗНАТОГ КОНТРОЛИСАНОГ СТАТУСА ПО ПИТАЊУ БОВИНЕ СПОНГИФОРМНЕ ЕНЦЕФАЛОПАТИЈЕ	74
32. Савић Ђ, Мијатовић Р. УКЛАЊАЊЕ ИЗРАСЛИНА СА ЊУШКЕ КОД ПАСА-ПРАКСА СЛУЧАЈА	76
33. М.Чалић, М.Лазаревић, М.Јовановић ТРАНСФУЗИЈА КРВИ КОД ПАСА	78
34. Параш Г., Параш Смиљана, Вујиновић О., Витковић О., Лукач Б., Чегар И. ПЕРИНЕАЛНА ХЕРМЕНИЈА КОД ПСА-ПРИКАЗ СЛУЧАЈА	80
35. У. Главинић ПОНАШАЊЕ СПОРТСКИХ КОЊА КАО ИНДИКАТОР УТРЕНИРАНОСТИ И СПРЕМНОСТИ ЗА ТАКМИЧЕЊЕ	82
36. Новаковић Б., Матаругић Д., Урошевић М., Дробњак Д. ОДРЕЂИВАЊЕ ПЛОДНИХ ДАНА КУЈА НА ОСНОВУ НИВОА ПРОГЕСТЕРОНА У СЕРУМУ КРВИ	84
37. Максимовић А., Филиповић Селма, Нуркић Маша, Шуње Амила ПЕРИНЕАЛНА ХЕРНИОРАФИЈА ФЛАПОМ УНУТРАШЊЕГ ОБТУРАТОРНОГ МИШИЋА -приказ случаја	86
38. Ивана Хајзлер НАЈЧЕШЋЕ ПРОМЈЕНЕ У ПОНАШАЊУ ПАСА ПОЗНАТИХ ВЛАСНИКА НА ТЕРИТОРИЈИ ГРАДА БЕОГРАДА	88
39. Сања Алексић-Ковачевић ТРАНСМИСИВНИ ТУМОРИ ЖИВОТИЊА И ПРОГНОСТИЧКИ ПАРАМЕТРИ	90
40. Драгица Стојановић, Зорана Ковачевић, Бранислава Белић, Марко Р. Цинцовић, Јелена Белић ТОКСИЧНИ ЕФЕКАТ СУЛФАДИМИДИН- НАТРИЈУМА ПОСЛЕ ХРОНИЧНЕ АПЛИКАЦИЈЕ РАЗЛИЧИТИХ КОНЦЕНТРАЦИЈА ЛЕКА	92
41. Брана Раденковић-Дамјановић, Маријана Вучинић, Љиљана Јанковић, Милутин Ђорђевић ПРОЦЕНА СТРЕСНЕ РЕАКЦИЈЕ СВИЊА ПОСЛЕ ТРАНСПОРТА НА ОСНОВУ ХЕМАТОЛОШКИХ ПАРАМЕТАРА	94

42. Ј. Бојковски, Б. Савић, Р.Релић, Т.Петрујкић	
ПРИЛОГ ПОЗНАВАЊУ АСЕПТИЧКОГ ПОДЕРМАТИТИСА МЛЕЧНИХ КРАВА	96
43. Оливера Валчић, И.Б.Јовановић, Светлана Милановић, Миљан Величковић, И.Гвоздић	
ЕФЕКАТ ДОДАВАЊА СЕЛЕНА Promtselen НА КОНЦЕНТРАЦИЈУ МДА И УЧЕСТАЛОСТ ЗАОСТАЈАЊА ПОСТЕЉИЦЕ КОД КРАВА КОЈИМА ЈЕ ИНДУКОВАН ПАРТУС	98
44. М.Р. Цинцовић, Бранислава Белић	
ПРОИЗВОДЊА И КВАЛИТЕТ МЛЕКА И РЕПРОДУКТИВНИ ПАРАМЕТРИ У ФУНКЦИЈИ ТИПА КЕТОГЕНЕЗЕ НА ФАРМИ КРАВА	100
45. С.Катић-Радивојевић, С.Борозан, П.Радојичић, И.Бошњак, М.Радивојевић	
ПОКУШАЈ ПРЕНОШЕЊА ОВЧИЈИХ ВРСТА SARCOCYSTIS SPP. СА МАЧКЕ НА ЈАГЊЕ	102
46. С.Катић-Радивојевић, С.Борозан, М.Благојевић, М.Радивојевић	
САРКОЦИСТИОЗА ГОВЕДА И ОВАЦА НА ВИШЕ ПОДРУЧЈА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ	104
47. Иван Радовић, Саша Драгин, Александар Божић, Марко Р. Цинцовић, Бранислава Белић	
ИСПИТИВАЊЕ ЗАСТУПЉЕНОСТИ СТРЕСНОГ ГЕНОТИПА ЕНЗИМА ФОСФОХЕКСОЗО-ИЗОМЕРАЗЕ У ПОПУЛАЦИЈИ СВИЊА	106
48. Д.Маринковић, С.Траиловић, З.Нешић, Д.Ђуревић	
ДИРОФИЛАРИОЗА-ПАТОМОРФОЛОШКИ НАЛАЗ, ТЕРАПИЈА И ПРЕВЕНТИВА	108
49. Верица Мрвић	
ОРГАНИ КАРЛИЧНЕ ДУПЉЕ И ПЕЛВИМЕТРИЈСКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ЧИНЧИЛЕ (CHINCHILLA LANIGERA)	110
50. М.Благојевић, Зденка Благојевић, Верица Мрвић, Ивана Нешић	
A.THORACICA INTERNA КОД ТЕКУНИЦЕ	112
51. М.Р. Цинцовић, Бранислава Белић	
МЕТАБОЛИЧКА АДАПТАЦИЈА НА ПЕРИПАРТАЛНИ И ТОПЛОТНИ СТРЕС КОД МЛЕЧНИХ КРАВА	114
52. Бранислава Белић, Марко Р. Цинцовић, Драгица Стојановић, Зорана Ковачевић	
МОРФОМЕТРИЈСКА СВОЈСТВА ЕРИТРОЦИТА КОД КРАВА РАЗЛИЧИТЕ СТАРОСТИ	116
53. М.Пуповац, И.Сувајац, Ж.Петровић	
ПОЈЕДИНАЧНЕ МАЛФОРМАЦИЈЕ ТЕЛАДИ	118
54. А.Паприкић, М.Валан, А.Шљука, Б.Дукић, Л.Велић	
ИСПИТИВАЊЕ УЧИНКОВИТОСТИ БИЉНИХ СИРУПА КОД ПЧЕЛИЊИХ КОЛОНИЈА ПОГОЂЕНИХ НОЗЕМОЗОМ	120
55. Јанковић Љилана, Раденковић-Дамјановић Брана, Карабасил М., Марић С., Мириловић М.	
ИСПИТИВАЊЕ УТИЦАЈА ПОСТУПАКА ДЕЗИНФЕКЦИЈЕ НА ХИГИЈЕНУ У ЗАНАТСКОЈ КЛАНИЦИ	122

56. Марковић Т., Митровић Новалина, Кадирић В., Иванић Б. ПРВИ РЕЗУЛТАТИ ПРИМЈЕНЕ РАНЕ ДИЈАГНОСТИКЕ ГРАВИДИТЕТА ИЗ КРВИ ГОВЕДА	124
57. Бојан Лукач, Кристина Шевић, Огњен Витковић, Горан Параш, Игор Чегар ВЈЕШТАЧКО ОСЈЕМЕЊАВАЊЕ КУЈА	128
58. Филиповић Селма, Максимовић А., Нуркић Маша, Шуње Амила, Хаџијунузовић-Алагић Дженита СТРАНО ТИЈЕЛО У ЈЕДЊАКУ-Приказ случаја	130
59. Катарина Јакшић, Марко Васиљевић КОМПЛЕКС РЕСПИРАТОРНИХ ОБОЉЕЊА СВИЊА	132
60. Јелена Јањушевић ЕЗОФАГОГАСТРИЧНИ УЛКУС СВИЊА	134
61. Вакањац Слободанка, Павловић В., Илић С., Илић М., Магаш В., Малетић М., Дјурић М. КВАЛИТЕТ ДУБОКО ЗАМРЗНУТОГ СЕМЕНА БИКОВА ПОРЕКЛОМ ИЗ УВОЗА ЗА УПОТРЕБУ У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ	136
62. Дробњак Д., Урошевић М., БАКТЕРИОЛОШКИ НАЛАЗ У ПАРЕНХИМАТОЗНИМ ОРГАНИМА УГИНУЛИХ КУНИЋА	138
63. Антић Д., Благојевић Б., Бунчић С., АНТИМИКРОБНИ ТРЕТМАН КОЖЕ ГОВЕДА У ЦИЉУ УНАПРЕЂЕЊА МИКРОБИОЛОШКЕ БЕЗБЕДНОСТИ ГОВЕЂЕГ МЕСА	140
64. Снежана Булајић, Зора Мијачевић, Весна Калаба НОВА САЗНАЊА О УЗРОЧНИЦИМА АЛИМЕНТАРНИХ ОБОЉЕЊА	142
65. Танковић Санин, Недић Н. Драго, Смајловић Мухамед, Члањак Енида, Биланџић Нина, Јанковић Саша, Весковић Морачанин Славица, Церквеник Флајс Весна ЗНАЧАЈ ВАЛИДАЦИЈЕ ELISA МЕТОДЕ О ДЕТЕКЦИЈИ ХЛОРАНФЕНИКОЛА У МЕСУ КАЛИФОРНИЈСКЕ ПАСТРМКЕ	144
66. Р. Марковић, М.Ж.Балтић, М.Докмановић, С.Радуловић, Ј.Ђурић, М.Тодоровић, А.Дрљачић ИСХРАНА И КВАЛИТЕТ МЕСА-ПОГЛЕД У БУДУЋНОСТ	146
67. М.Ж.Балтић, Биљана Пећанац, М.Шарић, Сњежана Мандић, Ивана Филиповић, Јелена Ђурић, С.Дојчиновић ФЕРМЕТИСАНЕ КОБАСИЦЕ-ПРОИЗВОДИ СА ТРАДИЦИЈОМ	148
68. З.Гилић, Драго С. Сандо, “РАСФФ”- ВИШЕ ОД ОБИЧНОГ ПРОЦЕСИРАЊА ПОДАТАКА	150
69. Марија Шимић, Д.Роксандић, Бранислава Михољчић, Бојана Петровић, Д.Дрекић ЕСТРОГЕНСКЕ АКТИВНОСТИ МАСНИХ КИСЕЛИНА И СТРОЛА ИЗ МАТИЧНОГ МЛЕЧА	152
70. В.Кадирић, вет. спец., мр Н.Митровић, Т.Марковић, ДВМ, Б. Иванић ДВМ РЕЗУЛТАТИ МИКРОБИОЛОШКОГ ИСПИТИВАЊА СИРОВОГ МЕСА ПРОИЗВОДА ОД МЕСА И БРИСЕВА	

У ЈЕДНОЈ ЗАНАТСКОЈ КЛАНИЦИ И ПРОДАВНИЦАМА МЕСА НА ПОДРУЧЈУ ОПШТИНЕ ЗВОРНИК У 2010. ГОДИНИ	154
71. Наташа Павличић, Золтан Сабо, Ференц Киткарољ, Жолд Бечкеи, Петар Рубински	
ОДРЕЂИВАЊЕ ЛИМИТА ДЕТЕКЦИЈЕ ЗА SALMONELLA Spp. ПРИМЕНУ ДВЕ МЕТОДЕ	156
72. Биљана Пећанац, Александра Бабић, С.Дојчиновић	
КВАЛИТЕТ МЕДА И ПРИСУСТВО ФАЛСИФИКОВАНОГ МЕДА НА БАЊАЛУЧКОМ ТРЖИШТУ	158
73. Булатовић В., Чојо Радмила, Окљеша Драгана, Лукић Н., Лукић Б.,	
ВЕТЕРИНАРСКА ЛЕГИСЛАТИВА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ У ПЕРИОДУ ОД 2009. ДО 2011. ГОД.	160
74. Драго Н. Недић, Свјетлана Батинић, Фарук Каукчија, Зорана Мехмедбашић Девеџић	
ПРЕГЛЕД КАПАЦИТЕТА ОВЛАШЋЕНИХ ВЕТЕРИНАРСКИХ ЛАБОРАТОРИЈА У БиХ	164
75. Инга Дујмовић, Драго Н. Недић	
ЕФЕКТИ ПРИМЈЕНЕ ЗАКОНА О ЗАШТИТИ И ДОБРОБИТИ ЖИВОТИЊА	166
76. Фарук Каукчија, Драго Н.Недић, Санин Танковић, Елна Ролашинац, Александар Немет, Наташа Радовић	
ПРОПИСИ КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ У 2010. И 2011. ГОДИНИ	168
77. Кркалић Лејла, Шатробић Е., Голетић Т., Хациомеровић З., Мулабдић Ф.,	
CITES-КОНВЕНЦИЈА О МЕЂУНАРОДНОЈ ТРГОВИНИ УГРОЖЕНИМ ВРСТАМА ДИВЉЕ ФАУНЕ И ФЛОРЕ	170
78. Вилдана Тахировић, Драго Н.Недић, Дарко Чобанов, Санин Танковић	
ЗНАЧАЈ ДОНОШЕЊА ПРОПИСА О НУСПРОИЗВОДИМА ЖИВОТИЊСКОГ ПОРИЈЕКЛА	172
79. Ж. Ковач, Д.Н. Недић, Елна Ковашинац, С.Крешталица	
ПРЕГЛЕД РЕЗУЛТАТА ИЗДАВАЊА РЈЕШЕЊА ЗА УВОЗ У БиХ ПОШИЉАКА ЖИВИХ ЖИВОТИЊА И ПРОИЗВОДА ЖИВОТИЊСКОГ ПОРИЈЕКЛА	174

16. САВЈЕТОВАЊЕ ДОКТОРА ВЕТЕРИНАРСКЕ МЕДИЦИНЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, ТЕСЛИЋ 2011.

16. ГОДИШЊЕ САВЈЕТОВАЊЕ ДОКТОРА ВЕТЕРИНАРСКЕ МЕДИЦИНЕ
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ/БИХ
СА МЕЂУНАРОДНИМ УЧЕШЋЕМ
Теслић, Хотел "Кардиал", 1-4. јуна 2011.

16th Annual Counselling of Doctors of Veterinary Medicine
of Republic of Srpska (Bosnia and Herzegovina)
With International Participation
Teslić, June 01-04th 2011.

ВЕТЕРИНАРСКА КОМОРА
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
VETERINARY CHAMBER
REPUBLIC OF SRPSKA

ДРУШТВО ВЕТЕРИНАРА
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
VETERINARY ASSOCIATION
REPUBLIC OF SRPSKA

Покровитељ:
**ВЛАДА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
И МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ, ШУМАРСТВА
И ВОДОПРИВРЕДЕ - РЕСОР ВЕТЕРИНАРСКА
СЛУЖБА**

Организатори:
**ВЕТЕРИНАРСКА КОМОРА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ,
ДРУШТВО ВЕТЕРИНАРА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ**

Суорганизатор:
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА ВЕТЕРИНАРСТВО БИХ

Генерални спонзор:

"ЗД. И ПРОДУКТ" Д.О.О.
Широки Бријег

Златни спонзор:

**ПРОГРАМ
PROGRAM**

Теслић, Хотел "Кардиал", 1-4. јуна 2011.
Teslić, Hotel "Kardial", June 1-4, 2011.

16. САВЈЕТОВАЊЕ ДОКТОРА ВЕТЕРИНАРСКЕ МЕДИЦИНЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, ТЕСЛИЋ 2011.

СРИЈЕДА, 01.06.2011.

РЕЦЕПЦИЈА ХОТЕЛА „КАРДИЈАЛ“

РЕГИСТРАЦИЈА УЧЕСНИКА	12.00-21.00
-----------------------	-------------

САВА САЛА

САСТАНАК ПРЕДСЈЕДНИШТВА И СЕКРЕТАРИЈАТА	17.00-18.00
---	-------------

СВЕЧАНО ОТВАРАЊЕ - ДУНАВ САЛА

Модератори: Синиша Гагарин, Радмила Чојо, Љубомир Калаба, Драго Неђић

	ОТВАРАЊЕ 16. ГОДИШЊЕГ САВЈЕТОВАЊА ДОКТОРА ВЕТЕРИНАРСКЕ МЕДИЦИНЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	19,00-20,30
1.	Walter Winding 250 ГОДИНА ВЕТЕРИНАРСКЕ ПРОФЕСИЈЕ 250 YEARS VETERINARY PROFESSION FOR ANIMALS AND HUMANS	
2.	Ласло Фолор САДАШЊОСТ И БУДУЋНОСТ ВЕТЕРИНАРСКОГ УЧЕЊА У ЕВРОПИ ПРОФЕСИЈЕ СТАРЕ 250 ГОДИНА THE PRESENCE AND THE FUTURE OF VETERINARY TRAINING IN EUROPE A 250 YEARS OLD PROFESSION.	
3.	Péter Sótonyi ПРИКАЗ НАСТАВЕ ИЗ АНАТОМИЈЕ НА ФАКУЛТЕТУ ВЕТЕРИНАРСКИХ НАУКА „СЕНТ ИШТВАН“ УНИВЕРЗИТЕТА У БУДИМПЕШТИ	

КОКТЕЛ ГЕНЕРАЛНОГ СПОНЗОРА	20,30
----------------------------	-------

ЧЕТВРТАК, 02.06.2011.

РЕЦЕПЦИЈА ХОТЕЛА „КАРДИЈАЛ“

РЕГИСТРАЦИЈА УЧЕСНИКА	8.00-15.00
-----------------------	------------

16. САВЈЕТОВАЊЕ ДОКТОРА ВЕТЕРИНАРСКЕ МЕДИЦИНЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, ТЕСЛИЋ 2011.

Организациони одбор:

Председник организационог одбора: Синиша Гагарин

Потпредседници: Драго Неђић, Радмила Чојо,

Калаба Љубомир

Секретари: Дарко Деспотовић, Славиша Спасојевић, Миленко Шарин
Чланови: Љиљана Гојић, Чедо Борић, Боро Рудић, Никола Перичић, Горан Митровић, Предраг Новаковић, Небојша Каришић, Милан Новаковић, Драго Сандо, Зоран Ђерић, Зоран Ковачевић, Вера Калинић, Огњен Вујиновић, Брагислав Лукић, Негослав Лукић, Новалина Митровић, Јелена Павић, Божо Костић, Љиљана Маркуши-Цигел, Томи Румић, Милош Мадарац, Стеван Радић, Драган Касагић, Мирко Алаша, Ботослав Готовић, Бранислав Галић, Славиша Драгичевић, Милан Игњић, Бранко Ковачевић, Славиша Крешталица, Борис Кукoљ, Слободан Марин, Младенка Арежина, Нада Рајковић, Драган Остојић, Крешимир Павловић,

Секретаријат: Жељко Сладојевић, Драган Тутњиловић, Стеван Гробић, Александар Милчијевић, Славиша Станкић, Славиша Цацановић, Саша Бошковић, Перица Бургић, Жарко Маврак

Програмски и научни одбор:

Председник: Весна Калаба

Чланови: Драго Неђић, Родољуб Трукуља, Рајко Лагиновић, Драго Матаругић, Миленко Шарин, Бјелајак Бранко, Сантрач Видолета, Параш Горан, Велибор Стојић, Алмедина Зуко, Милан Балгић, Војин Ивечић, Југослав Васић, Драгица Стојановић, Марко Цицковић, Војислав Павловић, Босилка Ђуричић, Никола Крстић, Мирослав Валчић, Саво Бунчић, Селма Филиповић.

Почасни одбор: Мирослав Земановић, Драго Кубелка, Борислав Марковић, Миливоје Надеждин, Томислав Перовић, Фуад Туралић, Милорад Трифуновић, Момчило Лучић.

Мјесто одржавања: Теслић, Хотел "Кардиал",

01.06.-04.06.2011.

16. САВЈЕТОВАЊЕ ДОКТОРА ВЕТЕРИНАРСКЕ МЕДИЦИНЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, ТЕСЛИЋ 2011.

11.	Б.Голџић МЕГАБАКТЕРИОЗА КАВЕЗНИХ ПТИЦА – ПРВА ПОЈАВА БОЛЕСТИ РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ	10,50-11,00
	ПАУЗА	
12.	Драго Н. Нешић, Зорана Мехмеџбашаћ, Девеџић, Родољуб Трусуља, Цено Хаџовић ПРОВОЂЕЊЕ МЈЕРА КОНТРОЛА БРУЦЕЛОЗЕ МАЛИХ ПРЕЖИВАРА У БИХУ ПЕРИОДУ ЈАНУАР 2009. – ДЕЦЕМБАР 2010. ГОДИНЕ	11,00-11,20 11,20-11,30
13.	Зорана Мехмеџбашаћ, Девеџић, Драго Н. Нешић, Цено Хаџовић, Свјетлана Багалић, Александар Невеџ МЈЕРЕ КОНТРОЛЕ САЛМОНЕЛОЗЕ КОД ЖИВИНЕ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ	11,30-11,40
14.	Маријана Вучинић, Брана Раденковић-Дамњановић, Кагарина Радисављевић ШТА ЈЕ И ЗАШТО НАМ ЈЕ ПОТРЕБНА ДОБРОБИТ ЖИВОТИЊА	11,40-11,50
15.	Шагровић Е., Кркић Лјејла, Голетић Т., Хаџиомеровић З., Мулабдић Ф. ФОРЕНЗИЧКА ВЕТЕРОЛОГИЈА	11,50-12,00
16.	Билана Радојичић, Б. Јоџић, Мија Буковић, Д. Касаџић КОМПРАЦИЈА ИНТЕРЛАБОРАТОРИЈСКИХ НАЛАЗА ХЕМОГРАМА МАЛИХ ПРЕЖИВАРА	12,00-12,10
17.	Драго Н. Нешић 2011. – СВЈЕТСКА ГОДИНА ВЕТЕРИНАРСТВА	ПОСТЕР
18.	Мија Васиљевић АНЕСТЕЗИЈА И АНАЛГЕЗИЈА КОД ПАСА И МАЧАКА СА ПОРЕМЕЂАЈЕМ ФУНКЦИЈЕ ЈЕТРЕ	ПОСТЕР
19.	Ђорђе Краговић БАКТЕРИЈСКА ОБОЛЕЊА ЕКОНОМСКИ ЗНАЧАЈНА ЗА ИНДУСТРИЈСКУ ПРОИЗВОЂУ СВИЊА	ПОСТЕР
20.	Самовојла Ана, Војиновић Драгица, Јовановић Тијана, Елезовић Милана, Мартић Ј., Буричић Босилка УЧЕСТАЛОСТ ПОЈЕДИНИХ СЕРОТИПОВА <i>LEPTOSPIRA SPP.</i> КОД УЛИЧНИХ ПАСА НА ТЕРИТОРИЈИ ГРАДА БЕОГРАДА	ПОСТЕР
	ДИСКУСИЈА	12,10-12,30
	ПРЕЗЕНТАЦИЈА ЗЛАТНОГ СПОНЗОРА: Ветеринарски завод Суботица	12,30-13,00
	РУЧАК	13,00-15,30

16. САВЈЕТОВАЊЕ ДОКТОРА ВЕТЕРИНАРСКЕ МЕДИЦИНЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, ТЕСЛИЋ 2011.

ДУНАВ САЛА 09,00-12,30

Прво пленарно засједање: ВЕТЕРИНАРСКА ПРЕВЕНТИВНА МЕДИЦИНА

Модератори: Родољуб Трусуља, Јелена Мартић, Негослав Лукић

1.	Епа Робертсон БОЛЕСТИ ЖИВОТИЊА КОЈЕ СЕ ПРЕНОСЕ ПРЕКО ГРАНИЦА: ПРИСТУП ЕВРОПСКЕ КОМИСИЈЕ ПРОБЛЕМУ НА ЗАПАДНОМ БАЛКАНУ	09,00-09,20
2.	Драго Н. Нешић, Зорана Мехмеџбашаћ, Девеџић ПРЕГЛЕД ЕПИЗООЛОШКЕ СИТУАЦИЈЕ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ ПЕРИОДУ 2010. ГОДИНЕ	09,20-09,30
3.	Будаловић В., Чојо Радмица, Оксјена Драгана, Лукић Н., Лукић Б. ВЕТЕРИНАРСКА ЕПИДЕМИОЛОШКА СИТУАЦИЈА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ У 2010. ГОДИНИ	09,30-09,40
4.	Лукић Н., Чојо Радмица, Лукић Б., Булатовић В., Оксјена Драгана ИНФЕКТИВНА АНЕМИЈА КОПИТАРА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ У ПЕРИОДУ 2007 – 2011 ГОДИНА	09,40-09,50
5.	Трусуља Родољуб, Јелена Мартић, Виолета Сантрач КОНТРОЛА ИАК-а У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ	09,50-10,00
6.	Трусуља Родољуб, Јелена Мартић ИСТРАЖИВАЊЕ ПРИСУТНОСТИ WNV У ПОПУЛАЦИЈИ КОЊА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ	10,00-10,10
7.	Босилка Буричић АФРИЧКА И КЛАСИЧНА КУГА СВИЊА У РУСИЈИ, СЛНАВКА И ШАП У БУГАРСКОЈ - РЕАЛНОСТ ЗА ЗЕМЉЕ У РЕГИОНУ?	10,10-10,20
8.	Касаџић Драган, Д. Деслотовић, Д. Чобанов, Виолета Сантрач, Ивона Панић КЛАСИЧНА КУГА СВИЊА У БИХ	10,20-10,30
9.	Мирослав А. Валчић, Соња Радојичић, Соња Обреновић и Драган Башћ МОНОКЛОНСКА АНТИТЕЛА У СЛУЖБИ КАРАКТЕРИЗАЦИЈЕ И МОДИФИКАЦИЈЕ ВИРУСНИХ АНТИГЕНА	10,30-10,40
10.	Клежковић Н. Веселић Љ, Босилка Буричић ПРЕ- И ПОСЛЕ-ЕКСПОЗИЦИОНА АНТИРАБИЧНА ПРОФИЛАКСА ОВАЦА	10,40-10,50

16. САВЈЕТОВАЊЕ ДОКТОРА ВЕТЕРИНАРСКЕ МЕДИЦИНЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, ТЕСЛИЋ 2011.

ДУНАВ САЛА-15,30-17,15

КЛИНИЧКА ПАТОЛОГИЈА И ТЕРАПИЈА

Модератори: Синиша Гагарин, Југослав Васић, Горан Параш

21.	Ј. Васић, С. Гагарин, Д. Урошевић, ОПШТА ИБЕКЦИОНА АНЕСТЕЗИЈА - ЗА И ПРОТИВ ИНХАЛАЦИОНЕ АНЕСТЕЗИЈЕ	15,30-15,40
22.	С. Гагарин, Д. Урошевић, Ј. Васић, КОМБИНАЦИЈЕ МЕДИКАМЕНАТА ЗА ОПШТУ ИБЕКЦИОНУ АНЕСТЕЗИЈУ КОД ДОМАЊИХ ЖИВОТИЊА И НАЈЧЕШЋЕ НЕДОМЕСТИФИКОВАНИХ КУЊИНИХ ЉУБИМЦА	15,40-15,50
23.	О. Marzotto, С. Гагарин, Д. Урошевић, Ј. Васић, ХИРУРШКА САНАЦИЈА РУПТУРЕ КРАНИЈАЛНОГ КРУЖИЈАТНОГ ЛИГАМЕНТА КОД ПАСА УПОТРЕБОМ "ТИГНТОРЕ ССИ"	15,50-16,00
24.	В. Крстић, Ристановић Д. ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ ЛАПАРАСКОПСКЕ ДИЈАГНОСТИКЕ ПОЈЕДИНИХ ОРГАНА АБДОМЕНА КОД ПАСА	16,00-16,10
25.	Предраг Степановић ХИПЕРТЕНЗИЈА КОД МЕСОЈЕДА СА БУБРЕЖНИМ ОБОВЉЕЊИМА И СЛАБОШЛУ СРЦА-ПРАКТИЧНИ АСПЕКТИ	16,10-16,20
26.	Д. Д. Марковић, З. Којић, М. Ковачевић-Филиповић, А. Радовановић Н. Андрић, Ј. Француски, В. Подоровић НАПРЕДАК У ВЕТЕРИНАРСКОЈ РЕГЕНЕРАТИВНОЈ МЕДИЦИНИ: МОГУЋНОСТ КОРИШЋЕЊА БИОМАТЕРИЈАЛА НА БАЗИ КАЛЦИЈУМ ФОСФАТА НА ЕКСПЕРИМЕНТАЛНОМ МОДЕЛУ ПАЦОВА	16,20-16,30
27.	Томиславовић Златко, Сантрач Виолета ДОБРА ВЕТЕРИНАРСКА ПРАКСА НА ПЧЕЛНИЦАКУ ПРИРУЧНИК	16,30-16,40
28.	Ирена Јавор-Корјевић, Драго Н. Неђић СИСТЕМ НАЈЗОРА ЗА ДОБИВАЊЕ МЕЂУНАРОДНО ПРИЗНАТОГ КОНТРОЛНОГ СТАТУСА ПО ПИТАЊУ БОВИНЕ СПОНИФОРМНЕ ЕНЦЕФАЛОПАТИЈЕ	16,40-16,50
29.	Параш Г., Параш Смиљана, Вујиновић О., Витковић О., Лукић Б., Чегар И. ПЕРИНАЛНА ХЕРНИЈА КОД ПСА - ПРИКАЗ СЛУЧАЈА	16,50-17,00
30.	Савић, Ђ., Милетиновић, Р. УКЛАЊАЊЕ ИЗРАСЛИНА СА ЊУШКЕ КОД ПСА- ПРИКАЗ СЛУЧАЈА	ПОСТЕР
31.	Милош Чалупић, Милош Драговић, Милан Јовановић, ТРАНСФУЗИЈА КРВИ КОД ПАСА	ПОСТЕР

16. САВЈЕТОВАЊЕ ДОКТОРА ВЕТЕРИНАРСКЕ МЕДИЦИНЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, ТЕСЛИЋ 2011.

32.	Урош Главинић ПОНАШАЊЕ СПОРТСКИХ КОВА КАО ИНДИКАТОР УТРЕИНАОСТИ СПРЕМНОСТИ ЗА ТАКМИЧЕЊЕ	ПОСТЕР
33.	Максимовић А., Филиповић Селма, Нурковић Маша, Шуње Амилка ПЕРИНАЛНА ХЕРНИЈОФИЈА ФЛАНОМ УНУТРАШЊЕГ ОБУРАТОТНОГ МИШИЊА	ПОСТЕР
34.	Ивана Хајзлер НАЈЧЕШЋЕ ПРОМЕНЕ У ПОНАШАЊУ ПАСА ПОЗНАТИХ ВЛАСНИКА НА ТЕРИТОРИЈИ ГРАДА БЕОГРАДА	ПОСТЕР
35.	Новковић Б., Миларушић Д., Урошевић М., Дробиљак Д. ОДРЕЂИВАЊЕ ПЛОДНОГ ДАТА КУЈА НА ОСНОВУ НИВОА ПРОТЕСТЕРОНА У СЕРУМУ КРВИ	ПОСТЕР
	ДИСКУСИЈА	17,00-17,15
	ПАУЗА	17,15-17,30

ДУНАВ САЛА- 17,30-19,00

ОКРУГЛИ СТОЛ- ОРГАНИЗАЦИЈА ВЕТЕРИНАРСКЕ СЛУЖБЕ, УЛОГА И ЗНАЧАЈ
У БУДУЋНОСТИОрганизатор: Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде
Ветеринарска комора Републике Српске

Модератори: Синиша Гагарин, Радмила Чојо, Братислав Лукић, Булатовић Владимир

ДИСКУСИЈА
СВЕЧАНА ВЕЧЕРА
21,00

Петак, 03.06.2011.

ДУНАВ САЛА-09,30-11,20

КЛИНИЧКА ПАТОЛОГИЈА И ТЕРАПИЈА

Модератори: Касалић Драган, Никола Клежковић, Миланко Илић

36.	Сана Алексић-Ковачевић ТРАНСМИСИВНИ ТУМОРИ ЖИВОТИЊА И ПРОГНОСТИЧКИ ПАРАМЕТРИ	09,30-09,40
37.	Драгана Стојановић, Зорана Ковачевић, Братислава Белић, М.Р.Цинцловић, Јелена Белић ТОКСИЧНИ ЕФЕКТИ СУЛФАДИМИДИН НАТРИЈУМА ПОСЛЕ ХРОНИЧНЕ АПЛИКАЦИЈЕ РАЗЛИЧИТИХ КОНЦЕНТРАЦИЈА ЛЕКА	09,40-09,50

16. САВЈЕТОВАЊЕ ДОКТОРА ВЕТЕРИНАРСКЕ МЕДИЦИНЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, ТЕСЛИЊ 2011.

50.	Бранислава Белић, М. Р. Цицковић, Драгица Стојковић, Зорана Ковачевић МОРФОМЕТРИСКА СВОЈСТАВА ЕРИТРОЦИТА КОД КРАВА РАЗЛИЧИТЕ СТАРОСТИ	ПОСТЕР
51.	М.Пуповић, И.Сувајц, Ж.Петровић ПОЈЕДИНАЧНЕ МАЛФОРМАЦИЈЕ ТЕЛАДИ	ПОСТЕР
52.	А. Папратић, М. Валац, А. Шљакча, Б. Лукић, Ј. Велић ИСПИТИВАЊЕ УЧИНКОВИТОСТИ БИЉНИХ СИРУПА КОД ПЧЕЛНИХ КОЛОНИЈА ПОГОВЕНИХ НОЗЕМОЗОМ	ПОСТЕР
53.	Јанковић Љилана, Раденковић-Дамњановић Брана, Карабасић Неђељко Марин Слободан, Марилновић Мигорат ИСПИТИВАЊЕ УТИЦАЈА ПОСТУПАКА ДЕЗИНФЕКЦИЈЕ НА ХИГИЈЕНУ У ЗАНАТСКОЈ КЛАНИЦИ	ПОСТЕР
54.	Марковић Т. Митровић Новалина, Калитрић В. Иванић Б. ПРВИ РЕЗУЛТАТИ ПРИМЈЕНЕ РАНЕ ДИЈАГНОСТИКЕ ГРАВДИТЕТА ИЗ КРВИГОВЕДА	ПОСТЕР
55.	Б.Лукач, Г.Параши, О. Витковић, И. Чегар, Кристина Шевић, И. Комленћ ВЈЕШТАЧКО ОСЈЕМАЊАВАЊЕ КУЈА	ПОСТЕР
56.	Филиповић Селма, Максимовић А., Нуровић Маша, Шуње Амрла, Цвета Хаџићузовић – Алагић СТРАНО ПИЈЕЛОУЧЕДЉАКУ	ПОСТЕР
57.	Катарина Јакшић, М.Василевић КОМПЛЕКС РЕСПИРАТОРНИХ ОБОЛЕЊА СВИЊА	ПОСТЕР
58.	Јелена Јањишевић ЕЗОФАГОСТРИЧНИ УЛКУС СВИЊА	ПОСТЕР
59.	Ваканац Слободанка, Павловић В., Илић С., Илић М., Магаш В., Малетић М., Дуретић М КВАЛИТЕТ ДУБОКО ЗАМРЗНУТОГ СЕМЕНА БИКОВА ПОРЕКЛОМ ИЗ УВОЗА ЗА УПОТРЕБУ У РЕПУБЛИЦИ СРПској	ПОСТЕР
	ДИСКУСИЈА	11.10-11.20

ПЛУЗГА	11.20-11.30
---------------	-------------

16. САВЈЕТОВАЊЕ ДОКТОРА ВЕТЕРИНАРСКЕ МЕДИЦИНЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, ТЕСЛИЊ 2011.

38.	Брана Раденковић-Дамњановић, Маријана Вучић, Љилана Јанковић, Милица Ђорђевић ПРОЦЕНА СТРЕСНЕ РЕАКЦИЈЕ СВИЊА ПОСЛЕ ТРАНСПОРТА НА ОСНОВУ ХЕМАТОЛОШКИХ ПАРАМЕТАРА	10,00-10,10
39.	Божовић Јовица, Р.Релић, Б.Савић, Т.Петрујевић ПРИЛОГ ПОЗНАВАЊУ АСЕПТИЧКОГ ПОДОДЕРМАТИГИСА МЛЕЧНИХ КРАВА	10,10-10,20
40.	Оливера Ваљичић, И.Б. Јовановић, Светлана Милановић, М. Величковић и Д. Пинозић ЕФЕКТА ДОДАВАЊА СЕЛЕНА (Promtsele®) НА КОНЦЕНТРАЦИЈУ МДА И УЧЕСТАЛОСТ ЗАСТАЈАЊА ПОСТЕЈИЧЕ КОД КРАВА КОЈИМА ЈЕ ИНДУКОВАН ПАРТУС	10,20-10,30
41.	Цицковић М.Р., Бранислава Белић ПРОИЗВОДЉА И КВАЛИТЕТ МЛЕКА И РЕПРОДУКТИВНИ ПАРАМЕТРИ У ФУНКЦИЈИ ТИПА КЕТОГЕНЕЗЕ НА ФАРМИ КРАВА	10,30-10,40
42.	Софија Капић-Радивојевић, С. Борзан, Б. Радојичић, И. Бошњак, М. Радивојевић ПОКУШАЈ ПРЕНОШЕЊА ОВЧИЈИХ ВРСТА <i>SARCOCYTIS SPP.</i> СА МАЧКЕ НА ЈАГЊАД	10,40-10,50
43.	Софија Капић-Радивојевић, С. Борзан, М. Благојевић, М. Радивојевић САРКОЦИТОЗА ГОВЕДА И ОВАЦА НА ВИШЕ ПОДРУЧЈА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ	10,50-11,00
44.	Иван Радовић, Салма Драгица, Александар Божкић, Марко Р. ИСПИТИВАЊЕ ЗАСТУПљЕНОСТИ СТРЕСНОГ ГЕНОТИПА ЕВИМА ФОСФОКСОЗО ИЗОМЕРАЗЕ У ПОПУЛАЦИЈИ СВИЊА	11,00-11,10
45.	Дробињак Д., Урошевић М. БАКТЕРИОЛОШКИ НАЛАЗ У ПАРЕНХИМАТОЗНИМ ОРГАНИМА УГНУЛИХ КУЊИЈА	ПОСТЕР
46.	Дарко Маринковић ДИФЕРЕНЦИЈАЦИЈА - ПАТОМОРФОЛОШКИ НАЛАЗ, ТЕРАПИЈА И ПРЕВЕНТИВА	ПОСТЕР
47.	Вериса Мрвић ОРГАНИ КАРЛИЧНЕ ДУПЉЕ И ПЕЛВИМЕТРИЈСКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ЧИНЧИЈЕ (<i>CHINCHILLA ANIGERA</i>)	ПОСТЕР
48.	М. Благојевић, Зденка Благојевић, Вериса Мрвић, Ивана Нешић A. THORACIS INTERNA КОД ТЕКУНИЦЕ (<i>STELLUS STELLUS</i>)	ПОСТЕР
49.	Цицковић М.Р., Бранислава Белић МЕТАБОЛИЧКА АДАПТАЦИЈА НА ПЕРИПАРТАЛНИ И ТОЛЮТНИ СТРЕС КОД МЛЕЧНИХ КРАВА	ПОСТЕР

16. САВЈЕТОВАЊЕ ДОКТОРА ВЕТЕРИНАРСКЕ МЕДИЦИНЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, ТЕСЛИЋ 2011.

70.	Билјана Пећанац, Александар Бабоћ, С. Дојчиновић КВАЛИТЕТ МЕДА И ПРИСУСТВО ФАЛСИФИКОВАНОГ МЕДА НА БАВАЛУЧКОМ ТРЖИШТУ	ПОСТЕР
	ДИСКУСИЈА	10,40-11,00

	ПАУЗА	11,00-11,30
	ДУНАВ САЛА - 11,30-12,30	

Друго планирано засједбање: АКТИВНОСТИ У ВЕТЕРИНАРСКОЈ ЛЕГИСЛАТИВИ

Модератори: Нелић Драго, Драгана Оксеша, Рајко Латиновић

71.	Булговић В., Радимица Чојо, Драгана Оксеша, Лукевић Н., Лукевић Б. ВЕТЕРИНАРСКА ЛЕГИСЛАТИВА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ У ПЕРИОДУ ОД 2009. ДО 2011. ГОДИНЕ	11,30-11,40
72.	Драго Н. Нелић, Свјетлана Багатић, Фарук Какучија, Зорана Мезоселковић, Деселић ПРЕГЛЕД КАПАЦИТЕТА ОБЛАШТЕНИХ ВЕТЕРИНАРСКИХ ЛАБОРАТОРИЈА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ	11,40-11,50
73.	Вилдана Гахуровић, Драго Н. Нелић, Дарко Чубанов, Санин Танковић ЗНАЧАЈ ДОНОШЕЊА ПРОПИСА О НУСПРОВИЗДИМА ЖИВОТИЊСКОГ ПОРИЈЕКЛА	11,50-12,00
74.	Игња Дујиновић, Драго Н. Нелић ЕФЕКТИ ПРИМЈЕНЕ ЗАКОНА О ЗАШТИТИ И ДОВРБИТИ ЖИВОТИЊА	12,00-12,10
75.	Фарук Какучија, Драго Н. Нелић, Санин Танковић, Елза Колашинац, Александар Нечет, Наташа Радовић ПРОПИСИ КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ У 2010. И 2011. ГОДИНИ	12,10-12,20
76.	Крковић Лејла, Штерковић Е., Голетић Т., Халимовић З., Муњаковић Ф. ЦИТЕС – КОНВЕНЦИЈА О МЕЂУНАРОДНОЈ ТРГОВИНИ УРОЖЕНИМ ВРСТАМА ДИВЉЕ ФАУНЕ И ФЛОРЕ	12,20-12,30
77.	Жељко Ковач, Драго Н. Нелић, Елза Колашинац, Славина Крепигалица ПРЕГЛЕД РЕЗУЛТАТА ИЗДАВАЊА РЈЕШЕЊА ЗА УВОЗ У БОСНУ И ХЕРЦЕГОВИНУ ПОШИЉАКА ЖИВИХ ЖИВОТИЊА И ПРОИЗВОДА ЖИВОТИЊСКОГ ПОРИЈЕКЛА	ПОСТЕР
	ДИСКУСИЈА	12,30-12,50

	ТРАДИЦИОНАЛНИ ПИКНИК	16,00
--	-----------------------------	-------

СУБОТА, 04.06.2009.

СПОРТСКИ ТЕРЕНИ КОД ХОТЕЛА

	ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА	9,30-10,30
	СЛОБОДНЕ И СПОРТСКЕ АКТИВНОСТИ	10,30

16. САВЈЕТОВАЊЕ ДОКТОРА ВЕТЕРИНАРСКЕ МЕДИЦИНЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, ТЕСЛИЋ 2011.

САВА САЛА 09,30-10,50

БЕЗБЈЕДНОСТ И КВАЛИТЕТ НАМИРНИЦА

Модератори: Весна Калаба, Танковић Санин, Снежана Булајић

60.	Ангелић Д., Благојевић Б., Булевић С. АНТИМИКРОБНИ ТРЕТМАНИ КОЖЕ ГОВЕДА У ЦИЉУ УНАПРЕЂЕЊА МИКРОБИОЛОШКЕ БЕЗБЈЕДНОСТИ ГОВЕЂЕГ МЕСА	09,30-09,40
61.	Снежана Булајић, Зора Милевић, Весна Калаба НОВА САЗНАЊА О УЗРОЧНИЦИМА АЛИМЕНТАРНИХ ОБОЈЕЊА	09,40-09,50
62.	Танковић С., Нелић Н. Драго, Смајловић М., Чланак Енцида, Биланић Нина, Јанковић С., Весковић Морзанин Славина, Церквеник Флаје Весна ЗНАЧАЈ ВАЛИДАЦИЈЕ ELISA МЕТОДЕ У ДЕТЕКЦИЈИ ХЛОРАМФЕНИКОЛНУ МЕСУ КАПИФОРНИЈСКЕ ПАСТРМКЕ	09,50-10,00
63.	Радимица Марковић, М. Ж. Багатић, Марија Докмановић, С. Радуловић, Јелена Бурић, Милана Толорговић, А. Дрљачић ИСХРАНА И КВАЛИТЕТ МЕСА-ПОГЛЕД У БУДУЊНОСТ	10,00-10,10
64.	М.Ж. Багатић, Билјана Пећанац, М. Шариф, Снежана Мандић, Ивана Филиповић, Јелена Бурић, С. Дојчиновић ФЕРМЕНТИСАЊЕ КОБАСИЦЕ - ПРОИЗВОДИ СА ТРАДИЦИЈОМ	10,10-10,20
65.	З. Гливић, Драго С. Сандо "РАСФФ", ВИШЕ ОД ОБИЧНОГ ПРОЦЕСИРАЊА ПОДАТАКА	10,20-10,30
66.	Марија Шимић, Д. Роксанић, Бранислава Миколчић, Божана Петровић, Д. Дрекић ЕСТРОГЕНСКЕ АКТИВНОСТИ МАСНИХ КИСЕЛИНА И СТЕРОЛИДНАТИЧНОГ МЛЕЧА	10,30-10,40
67.	Велимир Калитрић РЕЗУЛТАТИ МИКРОБИОЛОШКОГ ИСПИТИВАЊА СИРОВОГ МЕСА ПРОИЗВОДА ОД МЕСА И БРИСЕВА У ЈЕДНОЈ ЗАНАТСКОЈ КЛАНИЦИ ПРОДАВНИЦАМА МЕСА НА ПОДРУЧЈУ ОПШТИНЕ ЗВОРНИК У 2010. ГОДИНИ	ПОСТЕР
68.	Дојчиновић С., Сарић Н., Мариф С. ИСПИТИВАЊЕ УЧЕСТАЛОСТИ НАЛАЗА САЛМОНЕЛА; УКУПНОГ БРОЈА ЕНТЕРОБАКТЕРИЈА И БРОЈА АЕРОБНИХ БАКТЕРИЈА НА ТРУПОВИМА СВИЊА	ПОСТЕР
69.	Наташа Павлићевић, Зољтан Сабо, Ференц Клишкар, Жољт Бечен, Петар Руђић ОДРЕЂИВАЊЕ ЛИМИТА ДЕТЕКЦИЈЕ ЗА SALMONELLA Spp. ПРИМЕНОМ ДВЕ МЕТОДЕ	ПОСТЕР

САТ/ДАН	СРИЈЕД, 01.06.2011.	ЧЕТВРТАК 02.06.2011.	ПЕТАК 03.06.2011.	СУБОТА 04.06.2011.
08.00-09.00	РЕГИСТРАЦИЈА УЧЕСНИКА 08.00-15.00	РЕГИСТРАЦИЈА УЧЕСНИКА 08.00-15.00		
09.00-10.00	1. Ветеринарска презентација медицина 09.00-12.30	КЛИНИЧКА ПАТОЛОГИЈА И ТЕРАПИЈА 09.30-11.20	ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА 09.30-10.30	
10.00-11.00				
11.00-12.00	ПРЕЗЕНТАЦИЈА ЗАТВОР СПОНЗОРА ВЕТЕРИНАРСКИ ЗАВОД СУБОТИЦА 12.30-13.00	ВЕЗБЕЛНОСТ И КВАЛИТЕТ НАМИРНИЦА 09.30-10.50	ПАУЗА 11.20-11.30	СЛОБОДНЕ И СПОРСКЕ АКТИВНОСТИ
12.00-13.00		ПАУЗА 11.00-11.30	АКТИВНОСТИ У ВЕТЕРИНАРСКОЈ ЛЕГИСТАЦИЈИ 11.30-12.30	
14.00-15.00	РЕГИСТРАЦИЈА УЧЕСНИКА 12.00-21.00	РУЧАК 13.00-15.30	ГРАДИЦИОНАЛНИ ПИКНИК 16.00	
15.00-16.00				
16.00-17.00		КЛИНИЧКА ПАТОЛОГИЈА И ТЕРАПИЈА 15.30-17.15		
17.00-18.00	САСТАНАК ПРЕДСЈЕДНИШТВА И СЕКРЕТАРИЈАТА 17.00-18.00	ПАУЗА 17.15-17.30		
18.00-19.00	ОТВАРАЊЕ 19.00-20.30	ОКРУЖИЈИ СТО ОПТИМИЗАЦИЈА ВЕТЕРИНАРСКЕ СЛУЖБЕ, УЛОГА И ЗНАЧАЈ У БУДУЋНОСТИ 17.30-19.00		
19.00-20.00	КОКТЕЈЛ ГЕНЕРАЛНОГ СПОНЗОРА 20.30	СВЕЧАНА ВЕЧЕРА 21.00		
20.00-21.00				

СПОНЗОРИ:

Канцеларија за ветеринарство
Босне и Херцеговине

Ветеринарски институт
"Др Васо Бутозан"

Центар за развој и унапријеђење села

250 ГОДИНА ВЕТЕРИНАРСКЕ ПРОФЕСИЈЕ

Walter Winding

Пре 250 година, Клод Боургелат, велики краљевски коњушар Француске, убиједио је краља Луја XV да у Лиона оснује Краљевску Ветеринарску Академију, прву ветеринарску едукативну установу на свету. Као човјек изузетне визије, Клод Боургелат препознао је значај ветеринарске науке, не само по питању коња, већ и осталих животиња, које су људи гајили, те предности њеног практиковања и за људе. У „Енциклопедији“ из 1755 године, Боургелат тврди: „Хумана медицина корисна је за коњску медицину“. и одмах додаје: „И реципрочно“. Значи, здравље није само модерни концепт него и основни елемент наше професије више од 250 година!

Основни професионални циљ ветеринара, као индивидуалаца и као професионалаца, су промоција здравља животиња, добробит животиња и јавно здравље, а својим знањем и техничким спретности ветеринари раде на превенцији и контроли животињских и хуманих болести. Уз то, ветеринари теже ка задовољству у свом послу и њихова позиција у друштву веома је цењена.

Утицај ветеринарске медицине много је шири него што јој се признаје. Понајпре, ту је утицај на животиње, њихово здравље и добробит. Ослобођеност од бола, повреда или болест и ослобођеност од nelaгоде једне су од пет опште прихваћених слобода животињске добробити. Такође, ту је и веза између здравља животиња и здравља људи. Животиње и производи животињског порекла могу бити извор зараде или вектор преношења хуманих болести. Проблеми здравља животиња и њихове добробити могу имати огромне социо-економске последице, не само за директне учеснике него и за било ког појединца. Епидемије животињских болести могу имати далекосежне последице у свакодневном животу, а ризична може постати и храна.

Због јавног интереса за ветеринарске услуге, као и због чисто интелектуалне и концептуалне природе тих услуга, ветеринарска медицина припада либералним професијама; то је професија коју треба практиковати на основу релевантних професионалних квалификација и личног професионалног независног става, у интересу клијената и друштва. То је изазов ове професије, као и испуњење основних очекивања клијената и друштва.

Основ свега свакако су адекватно образовање и тренинг (пракса), иако постоје и многи други фактори који утичу на квалитет рада сваког ветеринара и професије као такве. Нпр. комплетна и функционална ветеринарска инфраструктура, континуирани развој ветеринарске науке, адекватан законодавни оквир, технички стандарди, професионални кодекс понашања, доступност ветеринарских услуга, доступност ветеринарских медицинских производа - све то је неопходно. Такође, битна је и социо - економска позиција ветеринара, samozапослених и запослених.

Оцигледно, многи од наведених фактора вазни су за већину ветеринара, иако их је тешко, ако не и немогуће достићи у потпуности. Улога професионалних удружења, као што је ФВЕ, и осталих организација су иницирање и подршка развоја услова, који су од елементарног значаја за праксу ветеринарске медицине. Кроз реализацију ових захтева ветеринари добијају оптималну могућност достигња професионалних циљева: промоције здравља животиња, њихове добробити и јавног здравља.

250 YEARS VETERINARY PROFESSION FOR ANIMALS AND HUMANS

Walter Winding

250 years ago it was undoubtedly the merit of **Claude Bourgelat**, the grand Equerry of the royal horses of France, to convince Louis XV, the king of France, to found "L'ecole royale veterinaire", the first veterinary education establishment of the world in Lyon.

As a man with outstanding visions, Claude Bourgelat recognised the importance of veterinary sciences not only for horses but also for farm animals and the benefit of humans. For the first time in 1755 in the "Encyclopédie", Bourgelat claimed : "Medicine of man is useful to medicine of horses..." and immediately added: "...but reciprocally." So **One Health** is not just a modern concept but one of the basic elements of our profession since more than 250 years!

The primary professional goals of veterinarians - both as individuals and as a profession - are the promotion of Animal Health, Animal Welfare and Public Health under the scope of One Health. Through the application of their specific knowledge of animals and related technical skills, veterinarians contribute - in a unique way - to the prevention and control of health and welfare issues in animals, and related human health concerns. Besides that, through the provision of veterinary services, veterinarians aim to have satisfying jobs, recognised and valued in our societies

The impact of veterinary medicine is very wide, much wider than often appreciated. In the first place there is the immediate impact on the animals. Their health and well-being is directly influenced by adequate veterinary medicine. Freedom from pain, injury or disease and freedom from discomfort are included in the widely accepted five freedoms for animal welfare. There also is the relation between the health of animals and the health of people. Animals and products of animal origin can be a source of, or a vector for transmission of human diseases. Moreover animal health and welfare problems can have large socio-economic consequences, not only for those directly involved but also for each and every citizen. Large outbreaks of animal diseases can have far reaching consequences for the daily lives of many people. Even food security can become at risk.

Because of the public interest in the veterinary services, and also because of the merely intellectual and conceptual nature of these services, veterinary medicine belongs to the liberal professions; professions that should be practiced on the basis of relevant professional qualifications in a personal, responsible and professionally independent capacity in the interest of the client and the public.

The challenge the profession faces is how to do this, how to fulfil legitimate expectations of clients and society in an optimal way.

A basic element of course is proper education and training. But there are many more factors that influence the quality of the work of the individual veterinarian and the profession as a whole. For example a complete and functional veterinary infrastructure, the continuous development of veterinary science, an appropriate legislative framework, technical standards, professional codes of conduct, the availability and accessibility of veterinary medicinal products are all indispensable. Also important is the socio and economic position of veterinarians, both self-employed and employed.

Clearly, many of the above-mentioned factors are important for the majority of veterinarians, however these are difficult, if not impossible, to be realised by each of them individually. The role of professional organisations like FVE and its member organisations, both representative and statutory organisations, is to initiate and support the development of these conditions that are crucial for the exercise of veterinary medicine. Through the realisation of these requirements, veterinarians will be optimally positioned for achieving their professional goals: the promotion of animal health, animal welfare and public health.

The European veterinary profession, embodied by FVE,
strives to promote animal health, animal welfare and public health across Europe.

Together with its members, FVE aims to support veterinarians to deliver
their professional responsibilities at the best possible level,
recognised and valued by the society.

САДАШЊОСТ И БУДУЋНОСТ ВЕТЕРИНАРСКОГ УЧЕЊА У ЕВРОПИ ПРОФЕСИЈЕ СТАРЕ 250 ГОДИНА

Ласло Фодор

2011 године обиљежавамо 250. годишњицу оснивања прве ветеринарске школе у Лијона и почетак ветеринарске професије. Ветеринарска едукација много се променила за ових 250 година али основни принципи остали су исти.

Ветеринарска медицина је једна од 7 професија регулисаних од стране ЕУ. Уз ветеринарску медицину то су још оспособљавање доктора медицине, медицинских сестара, стоматолога, фармацеута, бабица и архитеката. Поменуте професије регулисане су Европском Директивом (2005/35/ЕЦ) и то по питању минималних захтева и саме структуре учења. Уз све регулисане професије, ветеринарска едукација је једина у којој европски систем оцењивања функционише, иако је едукација са акредитацијом тема, кјом се ЕУ још увек бави.

Потреба за високим нивоом теоретског знања и ветеринарске вјештине постала је изражена 70-их година прошлог стољећа због експанзије трговине, поготово трговине производима животињског порекла. Повећан обим транспорта људи, животиња и производа животињског порекла лако је могао довести до повећања ризика ширења инфекција, зато је потреба за способним ветеринарима постала пресудна. Пружање услуга широм европског тржиста потврдило је важност компаративних едукационих програма земаља чланица ЕУ, која је из тог разлога 1978 усвојила директиве, у којима је описала структуру ветеринарског стицања знања и субјекте подложне едукацији, и формирала Саветодавни Одбор за Ветеринарски Тренинг (учење). Комитет помаже школама и оцењује их. У складу са Директивом, циљ ветеринарске едукације је оспособљавање свестраних али не и свемогућних дипломаца, који раде са свим врстама животиња на било ком подручју ветеринарске медицине.

Систем оцењивања, у сарадњи са Федерацијом Ветеринара Европе (ФВЕ), представља детаљан преглед, базиран на школском извјештају, а састоји се из две фазе. Прва фаза базира се на захтевима Директиве, а другу фазу представља веродостојност резултата. Гостујући тим, у ком се налазе академско особље основне науке, производа животињског порекла, хигијене хране и клиничке науке са практикантом, студент и координатор посјећују факултет и праве извјештај, а одлуку доноси Европски Комитет за Ветеринарску Едукацију (ЕЦОВЕ), који је удружени комитет ЕАЕВЕ и ФВЕ. У току оцењивања, наставни план, методе учења, инфраструктура, материјал за демонстрацију и наставни предмет оцењују се са претпоставком да ће сви студенти под оптималним условима знати да раде на било ком пољу ветеринарске медицине.

Очекује се да ће поменуту Директиву почети да прате све ветеринарске школе у Европи, а са друге стране Директива може промовисати и покрет европских ветеринарских школа и ван граница ЕУ. Испуњавање услова свакако ће припомоћи разумијевању у Европи

THE PRESENCE AND THE FUTURE OF VETERINARY TRAINING IN EUROPE A 250 YEARS OLD PROFESSION

Laslo Fodor

2011 is the World Veterinary Year when we celebrate the 250th anniversary of the foundation of the first veterinary school of the world in Lyon and the start of the veterinary profession. Veterinary education has changed a lot during these 250 years but the basic principles remained the same.

Veterinary medicine is one of the seven regulated professions in the European Union. Beside veterinary medicine, training of medical doctors, nurses responsible for general care, dentists, pharmacists, midwives and architects is regulated by a European Directive (2005/35/EC) describing the minimum requirements and structure of training. Among the regulated professions veterinary education is the only one where a Europe-wide evaluation system is working, although education including accreditation is a national issue within the European Union.

The need for high level of theoretical knowledge and skills of veterinarians was realised in the 1970-es, when trade, especially that of animals, animal products and food of animal origin increased. Increasing traffic of humans, animals and animal products could have increased the risk of spreading infectious diseases and food borne infections, so the need of well trained veterinarians became crucial. To provide service with full freedom throughout the European market underlined the importance of comparable education programmes of veterinary training among the member states. For this reason the European Community accepted Directives in 1978 describing the structure of veterinary training including subjects to be taught and the Advisory Committee on Veterinary Training (ACVT) was formed to help the schools and to carry out their evaluation. According to the Directive the aim of the veterinary education is training omnipotent but not omnicompetent graduates who are capable of working with all species at any field of veterinary medicine. The evaluation system, run in cooperation with the Federation of Veterinarians of Europe (FVE), is a peer review, based on the self evaluation report of the school. It has two stages, Stage I focuses on the requirements of the Directive, while Stage II results accreditation. A visiting team including academic staff members of basic science, animal production, food hygiene and clinical science together with a practitioner, a student and a coordinator visits the faculty and prepares a report. The decision is made by the European Committee of Veterinary Education (ECOVE), a joint committee of EA EVE and FVE. In the course of the evaluation the curriculum, the teaching methods, the infrastructure, the demonstration material and the teaching case load are evaluated in the presumption that under optimal conditions the graduates will have the day 1 competences and they will be able to carry out the work of a veterinarian at any field of veterinary medicine.

Following the directive is expected from the veterinary schools within the European Union but it can promote the movement of veterinarians graduated from schools outside the EU. Meeting the requirements will help the professional understanding within Europe.

ПРИКАЗ НАСТАВЕ ИЗ АНАТОМИЈЕ НА ФАКУЛТЕТУ ВЕТЕРИНАРСКИХ НАУКА "СЕНТ ИШТВАН" БУДИМПЕШТА

Кратак садржај

Морфолошки предмети, који се предају на нашој катедри, битан су део ветеринарских студија. Предавања из Функционалне Анатомије завршавају се испитом, који обухвата знање из класичне анатомије, предаване у 3 семестра. По завршетку предавања следи пленарно засиједање, где се ради дисекција уз помоћ камере, подржавајући студенте у лабораторијском раду и упознавајући их са самим методама рада. Топографска Анатомија изучава се у 4. семестру, у главном преко демонстрација на живим животињама - њиховим видљивим, опипљивим структурама и пројекцијама унутрасњих органа на поврсини тела.

Увод у Биологију обухвата биологију ћелија и опште знање развојне анатомије. Хистологија се предаје у 2. и 3. семестру и завршава испитом. У мојој 25-годишњој каријери професора и предавача предмета Анатомија и осталих предмета са наше катедре, одувек ме пратио осјећај да студенти не обрачају довољно пажње на ове предмете и да их почетни ентузијазам брзо напушта. Усавршавање знања из анатомије наставља се и у наредним годинама студија на нашем факултету. До недавно, нашем наставном програму недостајало је понављање градива из систематских анатомских студија. Међутим, откако смо увели изборне предмете (као што су Радиолошка анатомија, Хируршка анатомија, органогенеза и Анатомија птица) и чија предавања теку касно навече, амфитеатре су константно пуне студената свих профила.

До сада, неке информације могле су се наћи искључиво у специјализованим књигама и атласима, што је ветеринарима одузимало пуно времена и стварало непотребне компликације. Како се мање битни детаљи свакодневне ветеринарске праксе заборављају, може бити тешко пронаћи рјешење за мале, али ургентне проблеме. Из тог разлога креирали смо мултимедијални CD-ROM са илустрацијама и резимирани подацима о различитим елементима животињских врста. CD-ROM базиран је на клиничком аспекту, дајући ветеринарима могућност анализе и изучавања предмета рада. Након 30 година, поново је у дипломске и постдипломске студије уведено изучавање анатомије, што значи предавање знања будућим колегама и корисницима истог у свакодневној пракси.

**Teaching of the practical anatomy in the
University of Veterinary Science of Budapest
Prof. P. SÓTONYI, DVM
SZIE-ÁOTK Anatomy and Histology Department**

Morphology subjects taught by our department are very important parts of the Veterinary Medical studies. The Functional Anatomy is ending with a final exam providing the knowledge of classical anatomy throughout three semesters. The lectures are followed by the plenary sessions where the dissection is done under a camcorder supporting the students work in the lab, given them the methods. The subject of the Topographical Anatomy is taught in the fourth semester - mostly demonstrating on living animals - the visible, palpable structures and the projections of the inner organs on the surface of the body. The Introduction to the Biology summarizes the studies on cell biology and also the general knowledge of the developmental anatomy. The subject of Histology is also given in the 2nd and 3rd semester with ending by a final exam.

However, for the 25 years I have been teaching the Anatomy and the subjects taught by our Department I always had the feeling the students do not pay enough attention also not showing much appreciation to these studies after the initial enthusiasm. The anatomical knowledge is to feel as if well known by the upper year studies by our University. Until the very last times our teaching program was missing the repetition of systemic anatomical studies that is mostly for applied science. The very recently introduced elective courses, such as Radiological Anatomy, Surgical Anatomy, Organogenesis and The Anatomy of Birds are all scheduled for the late evening hours but the lecture hall are still always full with students of all grades.

The enquirers could find the needed anatomical information in special books and atlases until now. The practicing vets say it takes a lot of time and making uncomfortable difficulties to analyze the books. Because of forgetting the details which are less important for the vet's everyday work it can be hard to find solution for a small but urgent problem. That is why we decided picturising and making a summary in an edition for demonstrating different elements of certain species of animals. The multimedia CD-ROM was made based on clinical view provides the opportunity for the vet to analyzing and studying the part that is the actually subject of his work.

After 30 years of a long break today there is no graduate or continuing education program without teaching anatomy which means to give the knowledge to our colleagues applying to their needs also to their everyday work.

БОЛЕСТИ ЖИВОТИЊА КОЈЕ СЕ ПРЕНОСЕ ПРЕКО ГРАНИЦА: ПРИСТУП ЕВРОПСКЕ КОМИСИЈЕ ПРОБЛЕМУ НА ЗАПАДНОМ БАЛКАНУ

Ian Robertson

Кратак садржај

Ендемичност класичне свињске куге (КСК) и бјеснила на западном Балкану је добро приказана у појединачним извјештајима ОИЕ-а за сваку земљу. Тврдоглава постојаност ових болести, које су значајне за трговину и економију у случају КСК а за јавно здравство у случају бјеснила, је узрокована њиховим преносом преко граница и присуством резервоара у виду дивљих животиња које су извор вируса. У оквиру Европске уније потпуна ерадикација обје болести је трајни циљ и након великих финансијских улагања, напора учињених од стране земаља чланица и подршке и водства Европске комисије, обје болести су стављене под контролу ако нису и потпуно елиминисане. Тренутни петогодишњи програм финансиран од стране ЕУ за ерадикацију КСК-е и бјеснила се имплементира са циљем минимизирања ризика за земље чланице да се поново појаве ове проблематичне болести које су биле ефикасно контролисане и подузимања практичног корака у земљама западног Балкана према њиховом коначном приступу Европској унији и њиховом учешћу на јединственом тржишту.

TRANS-BOUNDARY DISEASES OF ANIMALS: THE EUROPEAN COMMISSION APPROACH TO THE PROBLEM IN THE WEST BALKANS

Ian Robertson

The endemicity of classical swine fever (CSF) and rabies in the West Balkans is well demonstrated by the OIE individual country reports. The stubborn persistence of those diseases, which have significance for trade and the economy in the case of CSF and for public health in the case of rabies, is influenced by their trans-boundary nature and by the presence of wildlife reservoirs of their causal viruses. Within the European Union the complete eradication of both diseases is a continuing objective and, following great financial expenditure, sustained efforts by the member states and support and guidance from the European Commission, both diseases have been brought under control if not completely eliminated. The current EU funded five year Programme for the eradication of CSF and rabies is being implemented with the objective of minimising the risk to existing member states of the reintroduction of troublesome diseases that have been effectively controlled and of taking a practical step in the countries of the West Balkans towards their eventual accession to the EU and their participation in the single market.

ПРЕГЛЕД ЕПИЗООТИОЛОШКЕ СИТУАЦИЈЕ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ У ПЕРИОДУ 2010. ГОДИНЕ

Драго Н. Недић, Зорана Мехмедбашић Девеџић¹

Кратак садржај

Појава заразних болести животиња има озбиљне и далекосежне посљедице по јавно и ветеринарско здравство, као и социо – економске посљедице будући да исте утичу на производњу и трговину живих животиња и производа животињског поријекла. У вези са наведеним а у складу са легислативом на снази, Уред за ветеринарство БиХ у сарадњи са надлежним органима ентитета прати статус заразних болести животиња на подручју БиХ, те врши њихову контролу, сузбијање и искорјењивање.

Кроз прикупљање редовних извјештаја о појави болести, утврђено је да су у Босни и Херцеговини у 2010. години, између осталог, пријављене сљедеће заразне болести животиња: бјеснило, бруцелоза оваца и коза, бруцелоза говеда, q – грозница, инфективна анемија копитара, ноземоза, америчка гњилоћа пчелињег легла, трихинелоза те мањи број случајева туберкулозе говеда, ензоотске леукозе говеда, и лептоспирозе.

Циљ овог рада је приказати епизотиолошку ситуацију у Босни и Херцеговини, укључујући просторну дистрибуцију одређених заразних болести животиња у 2010. години, те предложене програме и мјере за праћење, контролу и искорјењивање заразних болести животиња у 2011. години.

Кључне ријечи: заразне болести животиња, превенција, контрола, сузбијање

¹ Доц. др Драго Н. Недић, Зорана Мехмедбашић Девеџић, Канцеларија за ветеринарство БиХ, Сарајево, Радићева 8,
Тел: +387 33 565 700, Факс: +387 33 565 725

OVERVIEW OF THE EPIZOOTIOLOGY SITUATION IN BOSNIA AND HERZEGOVINA FOR THE PERIOD JANUARY – DECEMBER 2010

Drago N. Nedić, Zorana Mehmedbašić Devedžić¹

Abstract

Occurrence of animal infectious diseases has serious and comprehensive impact on public and veterinary health, as well as socio – economic impact since their occurrence influence production and placing on market of live animals and products of animal origin. In that sense and in accordance with the legislation in place, Veterinary Office of BiH in cooperation with entity competent authorities, is monitoring status of the infectious diseases of animals in BiH, and conducting their control, suppression and eradication.

Trough regular collection of reports on occurrence of infectious diseases, it is determined that within 2010 in Bosnia and Herzegovina, among other, following diseases have been reported: rabies, brucellosis of sheep and goats, bovine brucellosis, q fever, equine infectious anemia, nosemosis, american foulbrood, trichinellosis and a few cases of bovine tuberculosis, bovine enzootic leucosis and leptospirosis.

Aim of this paper is to present epizootiological situation in Bosnia and Herzegovina in 2010, including spatial distribution of certain infectious diseases of animals, as well as planned programs and measures for monitoring, control and eradication of animal infectious diseases in 2011.

Key words: infectious animal diseases, prevention, control, suppression

¹Doc.dr Drago N. Nedic, Zorana Mehmedbasic Devedzic, Veterinary Office of B&H, Sarajevo, Radiceva 8, Tel: +387 33 565 700; Fax: +387 33 565 725

ВЕТЕРИНАРСКО ЕПИДЕМИОЛОШКА СИТУАЦИЈА У РЕПУБЛИЦИ СРПској У 2010. ГОДИНИ

Булатовић В.¹, Чојо Радмила¹, Окљеша Драгана¹, Лукић Н.¹, Лукић Б.²

Кратак садржај

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске, Ресор за ветеринарство (у даљем тексту: Ресор за ветеринарство), на основу података добијених од стране ветеринарских организација, ветеринарске инспекције и ветеринарских специјалистичких установа, припрема мјесечне билтене о појави заразних болести и на основу њих планира даље мјере на њиховој контроли, сузбијању и искорјењивању.

Кроз прикупљање редовних мјесечних извјештаја у 2010. години, уочено је да се у Републици Српској редовно јављају слједеће заразне болести: бјеснило, бруцелоза оваца и коза, бруцелоза говеда, Q грозница, инфективна анемија копитара, америчка трулеж пчелињег легла, трихинелоза. Поред наведених болести, пријављен је мањи број случајева, заразних ектима оваца, лептоспирозе, као и паратуберкулозе говеда.

Утоку 2010. године ветеринарске службе у Републици Српској су наставиле рад на сузбијању бруцелозе оваца и коза, кроз спровођење мјера масовне вакцинације малих преживара, што је резултирало даљњим падом појаве ове болести, како код малих преживара, тако и код људи. Узимајући у обзир чињеницу да појава појединих болести, као што је инфективна анемија копитара, и њен даљњи растући ток, траже адекватан одговор, Ресор за ветеринарство је на основу усвојеног пројекта ЈУ Ветеринарског института “Др Васо Бутозан” Бања Лука под називом „Стање болести и начин контроле ИАК-а у Републици Српској”, којом је обухваћено 11.000 копитара, кренуло у акцију а чији је циљ да се серолошки испитају сви копитари, спроведе идентификација микрочиповима и нешкодљиво уклоне позитивни реактори.

Циљ овог рада је приказивање појаве заразних болести у Републици Српској за 2010. годину и њихово просторно ширење, као и анализа извјештаја који се прикупљају и достављају Ресору за ветеринарство у склопу система извјештавања који је прописан Правилником о начину обавјештавања о сумњи на заразну болест животиња, начину и поступку пријаве и одјаве заразне болести животиња (“Службени гласник Републике Српске“, бр. 6/09) и другом легислативом која је на снази.

Кључне ријечи: епидемиолошка ситуација, заразне болести, појава болести, просторно ширење, извјештавање

VETERINARY EPIDEMIOLOGICAL SITUATION IN REPUBLIC SRPSKA IN 2010.

Abstract

Ministry of Agriculture Forestry and Water Management of Republic Srpska, Veterinary Department (hererafter called Vet. Department) prepares monthly bulletins on infectious diseases outbreaks on the basis of information provided by veterinary organizations, veterinary inspections and specialized vet. institutions and in this wise is planning further measures for decease control, suppression and extermination.

Through collecting regular monthly reports throughout the year 2010, it's been noticed that following infectious diseases occur in Republic Srpska: Rabidity, Sheep Brucellosis, Bovine Brucellosis, Q fever, Equine Infectious Anemia, American foulbrood, Trihinela Spiralis. Besides afore-mentioned diseases, a smaller number of Infectious Ectim, Leptospirosis and Bovine Tuberculosis have been reported too.

During 2010. Veterinary extension services of Republic Srpska continued working on suppression of sheep brucellosis, through the implementation of adequate measures such as large scale vaccinations for small ruminants, which resulted in further drop of this particular decease, as within small ruminants so within humans. Considering the fact that occurrence of certain deceases, such as Equine Infectious Anemia, and its further increase rate, require an adequate response, Vet. Department got into the action and started doing serologic tests that have comprehended 11.000 unglulates. The whole thing is based upon the project designed by Vet. Institute "Vaso Butozan", Banja Luka, which is officially adopted and titled "Status of the decease and IAK control methods in Republic Srpska". The objective is to get all unglulates serologically tested, implement animal microchip identification system and harmlessly eliminate the positive reactors.

The overall objective of this project is to show emergencies of infectious diseases in Republic Srpska for the year 2010 as well as the spatial spreading of the diseases and analysis of the reports being collected and submitted up to Veterinary Department. The whole thing is being done within the Information System which is stipulated in the Book of Rules on Information Methods for Suspected Cases of Animal Infectious Diseases, including procedures and protocols relative to the decease outbreak/stoppage reporting ("Official Gazette of Republic Srpska, no. 6/09"), as well as in other positive legislation.

Key words: epidemiological situation, infectious diseases, occurrence of the disease, the spatial spreading of the diseases, reporting

ИНФЕКТИВНА АНЕМИЈА КОПИТАРА У РЕПУБЛИЦИ СРПскоЈ У ПЕРИОДУ 2007 – 2011 ГОДИНА

Лукић Н.¹, Чојо Радмила¹, Лукић Б.², Булатовић В.¹, Окљеша Драгана¹

Кратак садржај

Инфективна анемија копитара (ИАК) је вирусно ензоотско трансмисивно обољење копитара. Обзиром да је ширење болести и њено ензоотско одржавање везано за хематофагне инсекте (углавном комаце) често се наводи да је ИАК присутна у тзв. анемијским дистриктима. Најчешће се јавља у хроничном току са епизодама акутних напада, а могућа је и латентна форма која представља стални извор инфекције за околину. Јавља се сезонски јер се углавном преноси инсектима и због обавезног нешкодљивог уништавања инфицираних животиња изазива велике директне економске штете: смањења радне способности, дијагностичка испитивања, мере опште профилаксе, принудно клање или угинуће. Нарочити економски ефекат има код високовредних спортских коња. Обољење је раширено свуда у свету па и у нашој земљи.

Током периода од 2007 до 01.11.2010. године у Републици Српској је на ИАК дијагностички испитано 1490 коња од чега је серопозитивних било 384 коња односно 25%. На основу података из периода 2007 – 2010 године највећи број серопозитивних коња је био на подручју општина: Мркоњић Град, Рибник, Дринић, Пале, Бања Лука, Градишка, Челинац, Соколац итд. Висина директних економских губитака у периоду 2007 – 2010. година је износила преко 650.000,00 еура. Када се директним штетама додају и много већи губици због неостварене добити то јасно указује на економски значај контроле и ерадикације ИАК. Због значаја сузбијања ИАК, Министарство пољопривреде шумарства и водопривреде Републике Српске је донијело Правилник о измјенама и допунама правилника о условима и начину остваривања новчаних подстицаја за развој пољопривреде и села („Служени гласник Републике Српске“, бр. 96/10) којим су прописане мјере: обиљежавања (микрочиповање), вађења крви копитара за дијагностику инфективне анемије копитара, лабораторијска дијагностика инфективне анемије копитара и вођење базе података обиљежених (микрочипованих) и дијагностикованих копитара а на основу усвојеног пројекта ЈУ Ветеринарског института “Др Васо Бутозан” Бања Лука под називом „Стање болести и начин контроле ИАК-а у Републици Српској”, којом је обухваћено 11.000 копитара а чији је циљ да се серолошки испитају сви копитари, спроведе идентификација микрочиповима и нешкодљиво уклоне позитивни реактори.

Кључне ријечи: Инфективна анемија копитара, економске штете, Република Српска

INFECTIOUS UNGULATE ANEMIA IN REPUBLIC OF SRPSKA IN THE PERIOD 2007 - 2011 YEAR

Lukic N.¹, Čojo Radmila¹, Lukic B.², Bulatovic V.¹, Oklješa Dragana¹

Abstract

Infectious anemia of ungulates (IAU) is viral enzootic transmissible disease of ungulates. As disease spreading and its enzootic maintenance is related to hematophagous insects (mainly mosquitos) it is often cited that IAU is present in so called anemic districts. It occurs more often as chronic disease with episodes of acute attacks, and it is possible to have latent form which is a constant source of infection for the environment. It occurs seasonally, being usually spread by insects and due to necessary (mandatory) harmless termination of infected animals, directly produce high economic damage: reduced work capacity, diagnostic tests, measures of general prophylaxis, slaughter or death. It has particular economic effect on valuable sport horses. The disease is widespread throughout the world and even in our country.

Over the period from 2007 to 01.11.2010. 1490 horses is tested on IAU in the Republic of Srpska of which 384 horses were positive (25% of total). Based on data from the period 2007 - 2010, the largest number of positive horses was in the municipalities of: Mrkonjic Grad, Ribnik, Drinic, Pale, Gradiska, Celinac, Sokolac, etc. The amount of direct economic losses in period 2007-2010. were over 650.000 EUR. When additional losses in form of ingenerated income is added to direct loss financial benefit of control and eradication of IAU becomes clear. Due to importance of IAU reduction, Ministry of Agriculture, Forestry and Water Management of Republic of Srpska adopted Rulebook on changes and amendments of rulebook on conditions and manner of implementation of financial incentives for agriculture and rural development (Official Gazette Republic of Srpska 96/10) which prescribes the following measures: marking (micro-chipping), blood tests for diagnosis of equine infectious anemia, laboratory diagnosis of infectious anemia and maintenance of data base of marked and diagnosed ungulates. Furthermore, these measures are included in project "Disease status and IAU Control in the Republic of Srpska" prepared by Veterinary Institute "Dr Vaso Butozan" Banja Luka, which includes 11000 ungulates and aiming at serologic analysis of all ungulates, marking them with micro-chips and harmless removal of all positive reactors.

Key words: Infectious anemia of ungulates, economic losses, Republic of Srpska

КОНТРОЛА ИАК-а У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

Р.Тркуља, Јелена Марић

Кратак садржај

Инфективна анемија копитара (ИАК) је контагиозна вирусна болест копитара углавном хроничног тока са епизодама акутних напада. Болест по правилу преносе инсекти. Болест је присутна у већем дијелу Европе, али и у другим дијеловима свијета. У Републици Српској болест је ензоотски присутна у тзв. анемијским дистриктима а испољава се у различитим формама, од акутне, хроничне (најчешћа) и латентне која претставља могући стални извор инфекције за околину, али и посебног облика тзв. „скривене“ инфекције без клиничке манифестације болести. Низ епизоотиолошких појединости, посебно доживотно клицоноштво, хронични облик болести и латентне инфекције, сезонски ток болести, преношење хематофагима, могућа инфекција п/о, посебно водом за пиће, али и трансплацентално су од велике важности за сузбијање и контролу ИАК-а. Економски је најзначајнија зараза коња, посебно у ензоотским подручјима. Штете настају због угињавања, смањења радне способности, дијагностичких и профилактичких захвата (stamping out). Болест је посебно важна уколико је везана за веће агломерације (ергеле, коњички клубови, шумска радилишта, заједничко напасање и напајање и сл.), због чега је потребно водити стални дијагностички надзор и строге профилактичке мјере при појави заразе. Резултати дијагностике ИАК-а у РС-у у периоду 2008-2009 г показују да је од укупно прегледаних коња било 16% серопозитивних, што је представљало кључни разлог за дијагностичко испитивање свих копитара у РС-ој. У периоду новембар 2010 - април 2011 г претражено је 7239 крвних серума коња и утврђено 346 позивних реактора (4,78%) у 27 општина Републике Српске. За дијагностику је кориштен Cogginsov тест, агароза гел имунодифузиони тест којим се утврђује присуство антитијела на вирус. Као компаративни тест је коришћен ELISA тест. На основу добијених резултата контроле присутности ИАК-а у РС-ој, анализе дистрибуције болести по општинама као епизоотиолошким јединицама и анализе бројног стања коња, постоји потреба за системским мјерама контроле болести и прилагођавању легислативе начинима контроле.

Кључне ријечи: ИАК, дијагностика, мјере контроле.

ИСТРАЖИВАЊЕ ПРИСУТНОСТИ WNV У ПОПУЛАЦИЈИ КОЊА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

Р.Тркуља, Јелена Марић, Виолета Сантрач

Кратак садржај

Болест западног Нила /West Nile virus/, вирус енцефалитиса, је зооноза од које обољевају, углавном дивље птице, домаће животиње и човјек. Узрочник болести је вирус (flaviviridae), а главни преносилац је заражени комарац. До сада је вирус изолован код 43 врсте комараца, а највише код рода Culex. Проведена серолошка истраживања су имала за циљ добијање информација о присутности вируса и улози коња у његовом ширењу. Посебна пажња је посвећена подручјима са воденим површинама (ријекама, барама, језерима), поготово поплавним и мочварним подручјима која се налазе на миграцијским путевима птица селица. Резултати испитивања ће се припремити за форму рада *in extenso* и објавити у Ветеринарском журналу Републике Српске.

Кључне ријечи: WNV, коњи, дијагностика.

АФРИЧКА И КЛАСИЧНА КУГА СВИЊА У РУСИЈИ, СЛИНАВКА И ШАП У БУГАРСКОЈ - РЕАЛНОСТ ЗА ЗЕМЉЕ У РЕГИОНУ?

Босиљка Ђурчић

Кратак садржај

Сточарство је најзначајнија грана пољопривредне производње. Степен интензификације пољопривреде мери се учешћем ове гране у укупном обиму пољопривредне производње. У поређењу са аграрно развијеним земљама, наша земља данас знатно заостаје по свим мерилима развијености сточарске производње (број условних грла стоке, укупан обим производње сточарских производа...). Гледано у целини, савремена сточарска производња директно зависи од развијености низа друштвених параметара што индиректно условљава не само развој сточарства него и обезбеђење квалитетне исхране становништва у неопходним анималним протеинима. Да би задовољила овој основној потреби човека, сточарска производња се данас на почетку новог миленијума све више суочава са великим бројем фактора који имају негативан утицај како са економског тако и са здравственог аспекта. Нарочито опасне заразне болести као што су куге свиња, слинавка и шап и др. имају велики значај са становишта међународне трговине, према чијим правилима се забрањује промет живих свиња и производа од свињског меса из земаља у којима се појави ова болест. Начин и динамика преношења, велика контагиозност и брзина преношења болести код појаве, наносе велике директне и индиректне економске штете у привреди сваке земље. Директне штете се исказују у виду угинућа и убијања оболелих свиња и трошкова који настају спровођењем ветеринарско-санитарних мера у поступку сузбијања болести, а индиректне штете доводе до поремећаја на тржишту које настаје у забрани промета животиња и производа од свињског меса. Штете које настају у случају појаве било које од нарочито опасних болести у земљи са развијеним свињарством и густом насељеношћу премашују стотине милиона, па и милијарду евра, што се показало крајем прошлог века у земљама Европске уније.

Као пример насталих директних штета може се видети код појаве афричке куге свиња у Русији где се болест по други пут појавила септембра 2009. Прва појава регистрована је у републици Дагестан на северном Кавказу а затим се проширила северно на територију ростовске регије. Укупно у периоду од септембра 2009. до априла 2011. регистровано је 131 случај избијања заразе и постављеном сумњом код 89403 свиње на појаву инфекције. До данас је дијагностиковано 2106 случајева оболелих, угинуло је 1648, убијено 73147 и заклано 5086 свиња што укупно износи 81987. Током 2010. У неколико локалитета појавила се и класична куга свиња. Захваћена територија углавном се везује за Ростовку област али је дислокација инфекције забележена и у удаљеним деловима Русије (лењинградска, волгоградска област и др.) (слика 1).

Слика 1. Афричка и класична куга свиња у Русији

Из ФАО-а оправдано постоји бојазан да "Балтичке републике као и Украјина, Белорусија, Молдавија, Румунија и Бугарска су директно угрожене навео је главни ветеринар Хуан Луброт. "То значи да постоји ризик од уласка вируса у ЕУ и од његовог ширења у целој Русији у правцу истока према Сибиру и можда даље према Кини". Најновији случајеви ове болести забележени су 20. октобра поред Санкт Петербурга, чиме су потврђена највећа страховања стручњака ФАО-а који прате вирус у Грузији и суседним земљама. Значајан епизоотилошки податак представља и појава прве а затим и друге епизоотије Слинавке и шапа у Бугарској током јануара 2011. „То је други пут у недељу дана да је у Бугарској откривена слинавка и шап, само неколико дана пошто је на једној другој фарми убијено 530 животиња из истог разлога.“ Директор Управе за ветерину је навео „да ће сви папкари из села Резово бити одведени у клинику, пошто је код неколико животиња утврђена веома заразна болест слинавка и шап. Биће убијени и биволи који су допутали из Турске, за које се верује да су и донели болест у Бугарску.“ У појави прве епизоотије саопштено је „да се претпоставља да је до ширења болести слинавке и шапа у Бугарској дошло када је један заражени дивљи вепар из Турске залутао на бугарску територију, где су га устрелили ловци.“ (слика 2).

Слика 2. СиШ у Бугарској

Према најновијим епизоотиолошким подацима ОИЕ-а зараза још увек није искорењена. Обзиром да од слинавке оболи већи број домаћих и дивљих папкара укупне економске штете су огромне. Свакако се треба подсетити појаве последње највеће епизоотије слинавке у Енглеској 2001. када је убијено 10 милиона оваца. У Еуроци су тада спроведене високе мере опреза како се болест не би проширила, били су забрањени увози и извози као и транспорт стоке. Епизоотија слинавке је Велику Британију коштала више од 16 милијарди долара.

Закључак

Све интензивнија размена материјалних добара, првенствено жива стока, производи од стоке, сировине, месо, сперма и др. обзиром на развијене међународне комуникације и савремена превозна средства, у многама умањују значај удаљености како у оквиру једног континента тако и у светским размерама. Ово посебно има значаја када су у питању нарочито опасне заразне болести које не познају нити државне ни географске ни климатске границе. Посебан проблем са земље у региону су слабо чуване и порозне границе како за малогранични промет тако и за слободно кретање дивљих животиња као покретних извора заразних болести.

Уношење узрочника заразних болести у територију једне земље је ретка појава и најчешће се дешава случајно. Ради тога, општа епизоотиолошка ситуација и профилакса, у колико се ради о овим заразама, прелази оквире и могућности једне земље, захтевајући помоћ и акцију свих земаља, која се мора заснивати на стеченим искуствима и тековинама ветеринарске науке.

Кључне ријечи: Афричка и класична куга свиња, Русија, Слинавка и шап, Бугарска, земље у региону

КЛАСИЧНА КУГА СВИЊА У БИХ

Касагић Д.¹, Деспотовић Д.¹ Чобанов²., Виолета Сантрач, Ивона Панић¹

Кратак садржај

Класична куга свиња (ККС) је врло значајна вирусна болест домаћих и дивљих свиња, позната око 170 година. Данас су у већини земаља прописане мјере за сузбијање и искорјењивање ККС како код домаћих, тако и код дивљих свиња. Успјех таквих мјера зависи прије свега од економских услова, свијести држалаца свиња о факторима ризика за појаву и ширење ККС, инфраструктуре, организације ветеринарске службе, те од лабораторијских капацитета и стручних кадрова. Када дође до инфекције вирусом ККС у запату, често је потребно да прође пар седмица, односно неколико циклуса умножавања вируса, прије него клинички симптоми болести не постану видљиви. Како би се смањиле економске посљедице ККС, у земљама у којима она има ендемични карактер најчешће се прибјегава превентивној вакцинацији. Вакцинација може да буде прелазна фаза сузбијања након које слиједи забрана употребе вакцине и сузбијање по принципу уништавања заражених животиња као што је то био случај у европским земљама. Изолована жаришта забиљежена током 2007. године, и одсуство појављивања ККС од октобра 2007. године до данас указује на то да би већина свиња могла да буде имуна, тако да се ККС не појављује у епидемичној форми или постоје само изолована жаришта без клиничке експресије. То значи да је системска вакцинација против ККС могла да доведе до смањења појаве ККС и нестанка клиничке експресије ККС у БиХ. ККС је успјешно искорјењена у регионима са интензивном производњом свиња и могуће је одржати такав статус без вакцинације ако се примјењују строге мјере контроле увоза свиња и производа од свиња, те мјера забране храњења помијама као и примјена превентивних биосигурносних мјера на фармама.

Кључне ријечи: класична куга свиња, вакцинација, превентива.

¹ЈУ Ветеринарски институт Републике Српске "Др Васо Бутозан" Бања Лука

²Канцеларија за ветеринарство Босне и Херцеговине

CLASSICAL SWINE FEVER IN BOSNIA AND HERCEGOVINA

Kasagić D., Despotović D., Čobanov D., Violeta Santrač, Ivona Panić

Abstract

Classical swine fever (CSF) is a very important viral disease of domestic and wild pigs, known for about 170 years. Today in most countries set measures to control and eradicate CSF both in domestic and wild pigs. The success of such measures depends above all on economic conditions, raising pigs holders of risk factors for the emergence and spread of CSF, infrastructure, organization of veterinary services, and the laboratory facilities and skilled personnel. When there is infection in the herd of swine plague, it is often necessary to pass a few weeks or a few cycles of multiplication of the virus, rather than clinical symptoms do not become visible. To reduce the economic consequences of CSF, in countries where it has an endemic character usually resort to preventive vaccination. Vaccination can be transitory phase of suppression followed by a ban on the use of vaccines and suppression of the principle of destruction of infected animals such as was the case in European countries. Isolated outbreak recorded in 2007. year, and the absence of CSF appearance since October 2007. year to date indicates that the majority of pigs could be immune, so that the CSF does not appear in epidemičnoj form or there are only isolated foci without clinical expression. This means that the systematic vaccination against CSF could lead to a reduction in the appearance and disappearance of clinical CSF CSF expression in BiH. CSF was successfully eradicated in areas with intensive production of pigs and it is possible to maintain this status without vaccination if you apply strict control of imports of pigs and pig products, and the measure of swill feeding ban and the use of preventive biosecurity measures on farms.

Key words: classical swine fever, vaccination, prevention

МОНОКЛОНСКА АНТИТИЈЕЛА У СЛУЖБИ КАРАКТЕРИЗАЦИЈЕ И МОДИФИКАЦИЈЕ ВИРУСНИХ АНТИГЕНА

М. А. Валчић*, Соња Радојичић, Соња Обреновић, Д. Баџић

Кратак садржај

Од бројних поља примене (дијагностика, испитивање патогенезе инфекција, терапија тумора), у протеклих неколико деценија моноклонска антитела (Мат) су се интензивно користила и у карактерисању вирусних антигена. Будући да се ради о имуноглобулинама који су јединствене специфичности за поједине епитопе, помоћу Мат могуће је вршити мапирање антигених ситуса (епитопа) вируса. Истовремено, истражујући антигене ситусе код појединих вируса (Синдбис вирус, хепатитис А и инфлуенца вирус) утврђено је да постоји необичан феномен појачавања везивања једног Мат (неутрализационог) у случају да је други епитоп вируса формирао имуни комплекс са другим Мат.

Применом компетитивног радио имуно теста, циљ испитивања је био да се обави мапирање антигених ситуса који изазивају стварање неутрализационих антитела у структури вирусног (Слинавка и шап вирус) антигена.

Стандардним методом добијања хибридних ћелија, добијене су две (15 и 16) серије ћелијских клонова које су синтетисале Мат. После обележавања имуноглобулина радиоактивним јодом, компетитивним радио имуно тестом, обављено је мапирање антигених ситуса. Неутрализациона способност појединих Мат испитивана је плак редукционим тестом, а реактивност са појединим електрофоретски изолованим вирусним протеинима (ВП1, ВП2, ВП3 и ВП4) испитана је електротрансфер (Western) блот методом.

Компетитивним радио имуно тестом, установљено је да на вирусу, изазивачу Слинавке и шапа, постоје четири антигена ситуса. У оквиру ових ситуса, налазе се 11 епитопа од којих је шест зависних од конформације, а пет је зависно само од једноставног поретка (секвенце) аминокиселина у протеинском ланцу. Једно Мат, специфично за секвенционални епитоп, иако не изазива неутрализацију када се веже за вирус, везано за вирус значајно утиче на појачавање везивања три неутрализационих епитопа. На тај начин, ово Мат повећава неутрализациону активност других (три) Мат.

На вирусу, изазивачу слинавке и шапа постоје четири антигена ситуса у оквиру којих се налазе 11 епитопа. Имунодоминантан (ВП1) антигени ситус у својој структури поседује најмање два антигена ситуса. У оквиру првог, налазе се шест епитопа (три конформациона и три секвенционална). Други ситус такође се налази у оквиру ВП1, али се састоји из два субситуса у оквиру којих се налазе два конформациона епитопа и један секвенционалан епитоп. Трећи и четврти ситус су представљени са једним конформационим и једним секвенционалним епитопом.

Мат које је формирало имуни комплекс са секвенционалним епитопом (трећи ситус) када је било везано за вирус, значајно је појачавало неутрализациони ефекат три Мат која су била специфична за друге епитопе на вирусу.

Кључне ријечи: моноклонска антитела, Слинавка и шап вирус, компетитивни радио имуно тест.

* Др Мирослав А. Валчић, редован професор, Др. Соња Радојичић, Ванредни професор, Др. Соња Обреновић и Др. Драган Баџић, асистенти. Катедра за заразне болести животиња и болести пчела, Факултет ветеринарске медицине, Универзитет у Београ, Булевар ослобођења 18, 11000 Београд. mvalcic@mail.com

MONOCLONAL ANTIBODIES AS A TOOL FOR VIRUS ANTIGEN CHARACTERIZATION AND MODIFICATION

M. A. Valčić*, Sonja Radojičić, Sonja Obrenović, D. Bacić

Abstract

Monoclonal antibodies (Mab) have been extensively used in order to characterize among other, viruses as well. Being specific for particular epitope in virus structure, it is possible to use Mabs for mapping antigenic sites as well as epitopes as part of them in virus structure. At the same time, during virus research using Mabs, one phenomenon has been defined. In case of hepatitis A virus, Sindbis and influenza A virus, immune complex that formed monoclonal antibody and particular epitope, enhanced binding other monoclonal antibody(es).

Using competitive radio immune test (cRIA) and monoclonal antibodies, foot and mouth disease virus (FMDV) has been defined as far as mapping of antigenic sites in virus structure has been concerned.

Using standard hybridoma method, two series (15 and 16) of cell clones has been obtained. Hybrid cells secreted immunoglobulin i.e. monoclonal antibodies that were labelled with radioactive iodine and used in cRIA. Plaque reduction test has been used in order to test ability of Mabs to neutralize virus. Electro transfer (Western) blot method has been used to determine specificity of Mabs for particular virus proteins (VP1, VP2, VP3 and VP4).

Competitive RIA shows that there are four antigenic sites in FMDV structure. These sites consisted of six conformational dependent and five sequentially dependent epitopes. One non neutralizing Mab (sequential dependent) when bind to its epitope, enhanced binding of three other neutralizing Mabs causing neutralization of virus more effective.

Immunodominant (VP1) protein of the FMDV has at least two antigenic sites. One site have six (three conformational and three sequential) epitopes. Other (VP1) site have two conformational dependent epitopes and one sequential dependent epitope. Third and fourth sites have one conformational and one sequential epitope respectively.

One non neutralizing Mab (third site), when in immune complex with its epitope (sequential), significantly enhanced binding of other three neutralizing monoclonal antibodies that were specific for epitopes that are part of other sites in virus structure.

Key words: monoclonal antibodies, Foot and mouth disease virus, competitive RIA

ПРЕ- И ПОСЛЕ-ЕКСПОЗИЦИОНА АНТИРАБИЧНА ПРОФИЛАКСА ОВАЦА

Кнежевић Н, Вељовић Љ, Босиљка Ђуричић

Кратак садржај

Овце су умерено осетљиве на вирус беснила (РВ). Последње 4 године (2007-2010) у Србији су од беснила оболеле 3 овце и козе што је 3,16% од броја утврђених случајева код домаћих (3/95), односно 0,46% (3/656) од укупног броја.

У раду су сумарно приказани огледи који су спроведени на овцама у Ветеринарском заводу Земун (ВЗЗ) са моидификовани живим (МЖ) и инактивисаним вакцинама (КВ).

МЖ вакцине су производне од високе јајчане пасаже (ХЕП) Флури вируса умноженог на кутури ћелија пилећих емрионалних фибробласта (ПЕФ) са иле без адјуванса /алуминијум хидроксид- $Al(OH)_3$ /. Ове вакцине су допринеле солидном имунолишком одговору на основу висине титра антирабичних антитела и заштитиле су животиње 112. и 570-ог дана по вакцинацији (п.в.) у вештачкој инфекцији која доводи до угинућа контролних животиња. Доказано је да вакцина са адјувансом у 116. дану гравидитета није тератогена. Матернална антитела пренета на јагњад трају до 12 недеља а највиша су прве недеље живота.

Инактивисана вакцина (вирус беснила Пастер сој умножен на ТК БХК-Ц13, инактивисан бетапропиолактоном уз додатак адјуванса $AlPO_4$) у више огледа показала је имуногеност. Додатак сапонина (2 мг/мл) појачава имунолошки одговор. Ревакцинацијом се постиже снажан секундарни одговор. Упоредивањем две вакцине сличних особина и антигености (једна ВЗЗ, друга страног произвођача) није установљена значајна разлика у нивоу антирабичних антитела као и стопи сероконверзије до 6 месеци после вакцинације.

Такође није установљен негативан ефекат на висину титра и сероконверзију код оваца инфестираних паразитима.

Последњих година у литератури је све више података о постекспозиционој профилакси (ПЕП) беснила код домаћих животиња. Од првих радова Арницког (1937), Кодриње (1938) у нашој литератури нема података о ПЕП, иако се она по наводима епизотиолога ради у случајевима појава беснила, чак и у случајевима директне изложености. У раду смо презентовали литературне податке. ПЕП третману је подвргнуто 71 овца различитим поступцима и све су преживеле.

Кључне ријечи: беснило, профилакса, овце

PRE AND POST EXPOSITION PROPHYLAXIS AGAINST RABIES IN SHEEP

Knezevic N, Veljovic LJ, Bosiljka Djurisc

Abstract

Sheep are moderately acceptable for rabies virus (RV). For last four years (2007/2010) 3 sheep and goat got rabies.

In sum it was 3, 16% of all confirmed cases in domestic animas (3/95) and 0, 46% (3/656) of all.

In these trials we represent in sum all experiments which were done on sheep in Veterinarski Zavod Zemun, with modified live vaccines (MLV) and inactivated vaccines (IV).

Modified live vaccines are produced from highly egg passage (HEP) Flury virus multiplied on cell culture of avian embryonic fibroblasts, with or without adjuvant. /Aluminum hydroxide $Al(OH)_3$ /.

These vaccines caused good immune response according to high level of anti rabies antibodies and protected vaccinated animals 112. and 570. day post vaccination. Protection was confirmed in challenge test causing mortality of all control animals in trials. It is confirmed that vaccine with adjuvant is not teratogenic in 116. day of pregnancy. Maternal antibodies in lambs can be finding till 12. week of age but the higher titer was found in first week of life.

Inactivated vaccine (Rabies virus strain Paster, multiplied in cell line BHK clone 13, inactivated by betapropiolactone and with adjuvant $AlPO_4$) has good immunity and that was confirmed in many trials. Addition of saponin (2 mg/ml) increase immune response. Revaccination induces stronger immune response. Comparing two similar vaccines of different producers (Veterinarski Zavod Zemun and foreign producer) we did not find any significant differences between them in antibody level or seroconversion till 6 months after vaccination.

We also did not find any negative effect of parasitic infestation on seroconversion in sheep.

Last few years it can be found a lot of data about post exposition prophylaxis (PEP) of rabies in domestic animals. In our literature since first papers of Arnicki (1937), Kodrinja (1938) there are no such data of PEP although PEP were proceeded in cases of rabies outbreak and even in the cases of direct contact.

In these papers we presented literature data. Different procedures of PEP were used for treatment of sheep in 71 cases and all of them survived.

Key words: rabies, prophylaxis, sheep

МЕГАБАКТЕРИОЗА КАВЕЗНИХ ПТИЦА – ПРВА ПОЈАВА БОЛЕСТИ У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

Б. Голић

Кратак садржај

Мегабактериоза је болест разних врста птица, посебно папига тигрица, канаринаца, нимфи, агапорниса, зеба, а постоје извјештаји и о инфекцијама нојева, пилића у слободном држању, ћурки, морки, голубова, јаребица, јапанских препелица итд. Болест узрокује гљивица *Macrorhabdus ornithogaster*, велики грам позитиван штапићаст микроорганизам, за ког се у почетку мислило да је изразито велика бактерија, по чему је и добио назив. Начин преношења ове гљивице на птице још увијек је непознат, али се фекално-орални пут чини највјероватнијим. *Macrorhabdus ornithogaster* узрокује „синдром лаганог слабљења“, тешку болест која се карактерише прогресивним губитком тјелесне масе и угинућем. Болест протиче у акутном а најчешће хроничном току, мада налаз овог узрочника може бити и споредан код клинички здравих птица. Клиничка слика најчешће је неспецифична. Главни симптом је константно мршављење кроз дужи временски период и поред веома израженог апетита, а од осталих симптома присутни су апатија, повраћање, дијареја са могућим примјесима крви и несварена храна у фецесу. Приликом обдукције птица, уочава се изразита кахексија, чир и дилатација жљезданог желуца са тачкастим крварењима по слузокожи која је прекривена великом количином слузи, а кутикула мишићног желуца је мекана, растељива и лако се скида. Дијагноза болести поставља се на основу анамнестичких података, клиничких знакова болести, доказом узрочника прегледом микроскопског препарата фецеса или испирка вољке, контрастном рендгенографијом и патоморфолошки. *Macrorhabdus ornithogaster* веома слабо реагује на антибиотике. Једини ефикасан третман је амфотерицином Б, а у неким случајевима и нистатином. С обзиром да ова гљивица расте у веома алкалној средини, препоручује се снижавање рН у желуцу, додавањем јабуковог сирћета, сока од лимуна или лактобацила.

Мегабактериоза дијагностикована код штиглића на подручју Бањалуке, је први случај дијагностиковања ове болести у Републици Српској. Међутим, ово не значи да она није присутна дуже времена, с обзиром на честе проблеме у одгоју и држању кавезних птица, прогресивни губитак тјелесне масе и угинућа. Разлог овоме су свакако избегавање тражења стручне помоћи ветеринара и самоиницијативно терапирање птица од стране власника, неспецифична клиничка слика и потешкоће у препознавању болести.

Кључне ријечи: мегабактериоза, *Macrorhabdus ornithogaster*.

MEGABACTERIOSIS IN CAGE BIRDS – FIRST OCCURRENCE IN REPUBLIC OF SRPSKA

B. Golic

Abstract

Megabacteriosis is a disease of various species of birds, especially parrots, canaries, nymphs, agapornis, finch, and there are reports about the infection of ostriches, free range chickens, turkeys, guinea fowl, pigeons, partridges, Japanese quail, etc. The disease causing fungus *Macrorhabdus ornithogaster*, a gram-positive rod organisms for which was initially thought to be a very large bacteria, after which it got its name. Mode of transmission of the fungus on the birds is still unknown, but the fecal-oral route seems the most likely. *Macrorhabdus ornithogaster* causing a “going light syndrome”, a serious disease characterized by progressive loss of body weight and mortality. The disease runs in the acute and often chronic course, although the finding of the cause may be secondary in clinically healthy birds. The clinical signs is often nonspecific. The main symptom is continuous weight loss over a long period of time despite a pronounced appetite, and the other symptoms are apathy, vomiting, diarrhea with possible admixture of blood and undigested food in feces. Autopsy of birds, there is a distinct cachexia, ulcers and gastric glandular dilatation with dotted hemorrhage in the mucosa that is covered by a large amount of mucus, and the muscular stomach cuticle is soft, ductile and easily removable. The diagnosis is made on the analyze of clinical signs of disease, evidence of microscopic examination of preparations causes feces or lavage the crop, contrast radiography and pathomorphological. *Macrorhabdus ornithogaster* poorly responsive to antibiotics. The only effective treatment is amphotericin B, and in some cases and nystatin. As the fungus grows in very alkaline, it is recommended lowering the pH in the stomach, adding apple cider vinegar, lemon juice and lactobacillus. Megabacteriosis in siskin diagnosed in the area of Banja Luka, is the first case of diagnosis of the disease in the Republic of Srpska. However, this does not mean she is not present for some time, given the frequent difficulties in raising and keeping of cage birds, progressive weight loss and mortality. The reason for this is certainly avoid seeking professional help veterinarians and their own initiative treatment of birds by the owner, a nonspecific clinical picture and the difficulty in recognizing the disease.

Keywords: Megabacteriosis, *Macrorhabdus ornithogaster*.

ПРОВОЂЕЊЕ МЈЕРА КОНТРОЛА БРУЦЕЛОЗЕ МАЛИХ ПРЕЖИВАРА У БиХ

У ПЕРИОДУ ЈАНУАР 2009. – ДЕЦЕМБАР 2010. ГОДИНЕ

Драго Н. Недић, Зорана Мехмедбашић Девеџић, Родољуб Тркуља, Цено Хаџовић

Кратак садржај

Бруцелоза оваца и коза први пут је утврђена у Босни и Херцеговини половином 1985. године на територији општине Коњиц и запријетила да постане врло озбиљан здравствени проблем. До 2000. године не постоје адекватни подаци о заступљености бруцелозе у Босни и Херцеговини. Ипак, на основу садашњих података, евидентно је да се у наведеном периоду болест раширила на ширем подручју Босне и Херцеговине, да би у 2008. години дошло до кулминације броја случајева бруцелозе код животиња и људи, при чему је дијагностиковано 22.122 случаја код оваца и коза, те пријављено 994 случаја болести код људи.

С обзиром на одлучан став који је ветеринарска служба у Босни и Херцеговини заузела по питању сузбијања бруцелозе оваца и коза, кроз провођење мјера вакцинације малих преживара, у 2009. и 2010. години забиљежен је изразит пад појаве ове болести како код малих преживара, тако и код људи.

Циљ овог рада је да се прикаже провођење и резултате мјера контроле бруцелозе малих преживара у Босни и Херцеговини у периоду 2009. – 2010. године.

Кључне ријечи: бруцелоза, вакцинација

¹ Доц. др Драго Н. Недић, Зорана Мехмедбашић Девеџић, Цено Хаџовић, Канцеларија за ветеринарство БиХ, Сарајево, Радићева 8, Тел: +387 33 565700, Факс: +387 33 565725

Др Родољуб Тркуља, Ветеринарски институт Републике Српске „Др Васо Бутозан“, Бања Лука, Бранка Радичевића 18, Тел: +387 565700, Факс: +387 565725

**IMPLEMENTATION OF DISEASE CONTROL MEASURES FOR
BRUCELLOSIS OF SMALL RUMINANTS IN BOSNIA AND HERZEGOVINA
FOR THE PERIOD JANUARY 2009 – DECEMBER 2010**

Drago N. Nedić, Zorana Mehmedbašić Devedžić, Rodoljub Trkulja, Dženo Hadžović*

Abstract

Brucellosis of sheep and goats was determined for the first time in Bosnia and Herzegovina in 1985 at the territory of municipality Konjic when it threatened to become a very serious health issue. Until 2000 there are no adequate data concerning occurrence of brucellosis in Bosnia and Herzegovina. However, on the basis of the current data it is evident that the disease has spread on the wider territory of Bosnia and Herzegovina within that period. Culmination of human and animal cases of brucellosis was in 2008, when 22.122 cases of brucellosis was diagnosed in sheep and goats and almost 1000 human cases was reported.

In relation with the determined approach of the Veterinary Service of Bosnia and Herzegovina in terms of prevention of brucellosis in sheep and goats through the enforcement of vaccination of small ruminants, in 2009 and 2010 there was serious decrease in occurrence of the disease, both in small ruminants and humans.

The aim of this paper is to present the implementation and results of the brucellosis control measures in small ruminants in Bosnia and Herzegovina in the period 2009 - 2010.

Key words: Brucellosis, control measures

*Doc.dr Drago N. Nedic, Zorana Mehmedbasic Devedzic, Dzeno Hadzovic, Veterinary Office of B&H, Sarajevo, Radiceva 8,
Tel: +387 33 565700; Fax: +387 33 565725
Dr Rodoljub Trkulja, Veterinary Institute of Republic of Srpska "Dr Vaso Butozan", Banja Luka, Branka Radicevica 18,
Tel: +387 51 229220; Fax: +387 51 229242

МЈЕРЕ КОНТРОЛЕ САЛМОНЕЛОЗЕ КОД ЖИВИНЕ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

Зорана Мехмедбашић Девеџић, Драго Н. Неди, Цено Хаџовић, Свјетлана Батинић, Александар Немет²

Кратак садржај

Зоозозе које се преносе храном те на тај начин могу изазвати озбиљне јавно здравствене посљедице, као и економске губитке у производњи хране и прехранбеној индустрији представљају веома значајан проблем. Приликом утврђивања циљева који се односе на контролу зоозоза и узрочника зоозоза у популацији животиња у обзир се узима њихова учесталост и епидемиолошки трендови како у популацији животиња тако и људи, животињској храни и храни, њихова озбиљност за људе, могуће економске посљедице, научно мишљење и постојање прикладних мјера за смањење њихове раширености.

Када су у питању салмонеле, из доступних података је утврђено да живинарски производи представљају главни извор салмонелозе људи. У том смислу, у ЕУ и неким другим земљама које нису чланице ЕУ донесени су програми тестирања за смањење присутности одређених серотипова салмонела у сврху обезбеђења да се предузимају примјерене и ефикасне мјере за откривање и надзор салмонела и осталих узрочника зоозоза у свим релевантним фазама производње, прераде и дистрибуције, а нарочито на нивоу примарне производње, ради смањивања њихове преваленце и ризика који представљају по јавно здравство.

У БиХ програм контроле салмонела до сада је провођен на основу критерија које препоручује ОИЕ, те на основу легислативе која је до 2010. године била на снази. У 2010. години Канцеларија за ветеринарство БиХ у сарадњи са надлежним органима ентитета доноси нови програм који је хармонизован са захтјевима Европске уније, те има за циљ смањење преваленце одређених серотипова салмонела код домаће живине.

Циљ овог рада је представљање програма контроле одређених серотипова салмонела код живине врсте *Gallus gallus* и ћурки.

Кључне ријечи: зоозозе, салмонелоза, живина

¹ Зорана Мехмедбашић Девеџић, Доц.др Драго Н. Недић, Цено Хаџовић, Свјетлана Батинић, Александар Немет, Канцеларија за ветеринарство БиХ, Сарајево, Радићева 8, Тел: +387 33 565700, Факс: +387 33 565725

SALMONELLOSIS CONTROL MEASURES IN POULTRY IN BOSNIA AND HERZEGOVINA

Zorana Mehmedbašić Devedžić, Drago N. Nedić, Dženo Hadžović, Svjetlana Batinić, Aleksandar Nemet²

Abstract

Food born zoonotic diseases can cause severe public health consequences, as well as economic losses in food production industry and therefore represent a serious problem. During establishing of the goals related to control of zoonotic diseases and zoonotic pathogens in animal population, several facts have to be taken into consideration, including their occurrence and epidemiological trends in animals and humans, feed and food of animal origin, impact on humans, possible economic consequences, scientific opinion and existence of adequate measures intended to reduce their spread.

When speaking about salmonellas, available data showed that poultry products represent major source of salmonella infections for humans. In that sense, EU and several other non EU member states have adopted testing programs intended for reduction of certain salmonella types, in order to ensure conduction of adequate and efficient measures for detection and surveillance of salmonella and other zoonotic pathogens in all relevant stages of production, processing and distribution, and especially at the level of primary production, with the purpose to reduce their prevalence and risk for public health.

In BiH, salmonella control program was conducted on the basis of the criteria recommended by the OIE, and existing legislation that was in place until 2010. In 2010 Veterinary Office of BiH in collaboration with the entity competent authorities have adopted new program harmonized with the requirements of the EU, with the purpose to reduce prevalence of certain salmonella serotypes in domestic poultry.

The aim of this paper is to present the control program for certain salmonella serotypes in poultry flocs of *Gallus gallus* and turkeys.

Key words: Zoonotic diseases, salmonella, poultry

²Zorana Mehmedbasic Devedzic, Doc.dr Drago N. Nedic, Dzeno Hadzovic, Svjetlana Batinić, Aleksandar Nemet, Veterinary Office of B&H, Sarajevo, Radiceva 8, Tel: +387 33 565700; Fax: +387 33 565725

ШТА ЈЕ И ЗАШТО НАМ ЈЕ ПОТРЕБНА ДОБРОБИТ ЖИВОТИЊА

Маријана Вучинић, Брана Раденковић-Дамњановић, Катарина Радисављевић

Кратак садржај

Добробит животиња је широк појам који може различито да се дефинише. За потребе овог рада под термином „добробит животиња“, подразумевају се све активности на заштити физичке, психичке и генетске целовитости животиња. Добробит животиња није једносмерна већ двосмерна активност која обухвата и заштиту истих целовитости човека, који користи животиње за производњу хране, природних влакана, лекова, козметичких средстава, у промету, у биомедицинским наукама и образовању, за спорт и забаву и као кућне љубимце. Зато се добробит животиња може сматрати као превентивна мера и мотивација за унапређење јавног здравља, сигурности и безбедности хране, за спречавање социјалних и политичких несугласица, за одрживост сточарства и ветеринарске праксе, за конкурентност и изградњу „бренда“ и „имица“.

Кључне ријечи: животиња, добробит, целовитост, превентивна мера, мотивација

WHAT IS AND WHY WE NEED ANIMAL WELFARE

Marijana Vučinić, Brana Radenković-Damnjanović, Katarina Radisavljević

Abstract

Animal welfare is a broad term and may be defined differently. For the purpose of the article the term “animal welfare” will be defined as all activities on the protection of physical, mental and genetic integrities of an animal. However, these activities are not unidirectional. They are bidirectional and also related to human beings who use animals for production of food, natural fibres, drugs, and cosmetics, for trade, in biomedical science and education, in sport and entertainment and as pets, too. Therefore, animal welfare may be considered as a preventive measure and motivation for public health and food safety, social and political conflicts, for sustainability of livestock production and veterinary practice, for competitiveness, brand and image building.

Key words: animal, welfare, integrity, preventive measure, motivation

ФОРЕНЗИЧКА ЕНТОМОЛОГИЈА

Шатровић Е., Кркалић Лејла, Голетић Т, Хациомеровић З., Мулабдић Ф.*

Кратак садржај

Форензичка ентомологија је специјализирана грана форензичке науке која се бави проучавањем инсеката и њихових развојних облика који се нађу на лешинама и мјесту гдје је лешина нађена. Темељи се на уочавању, сакупљању и анализи форензички битних врста инсеката који колонизирају лешину и чији налаз значајно доприноси одређивању времена протеклог од тренутка смрти. Поред одређивања постморталног интервала, форензичка ентомологија значајна је код утврђивања премјештања и других видова манипулирања са лешином. Налазом и анализом инсеката могуће је утврдити присуство отрова што може бити од велике користи за утврђивање узрока смрти.

Форензичка ентомологија има велики значај и у доказивању случајева небриге према животињама када се на основу налаза инсеката на тијелу животиње може закључити да је инфестација настала за вријеме живота. На основу развијености присутних инсеката одређује се дужина раздобља немара од стране власника.

Кључне ријечи: форензичка ентомологија, ентомолошки докази, инсекти, постмортални интервал.

* Др. сц. Шатровић Един, ДВМ, доцент, Кркалић Лејла, ДВМ, волонтер, др.сц. Хациомеровић Зијад ДВМ, професор емеритус, Катедра за судско и управно ветеринарство, др. сц. Голетић Теуфик, ДВМ, доцент, Катедра за узгој, производњу и здравствену заштиту у перадарству, Ветеринарски факултет Универзитета у Сарајеву; мр.сц. Фарук Мулабдић, ДВМ, Виши стручни сарадник за ветеринарско јавно здравство, Уред за ветеринарство БиХ.

FORENSIC ENTOMOLOGY

Šatrović E., Krkalić Lejla, Goletić T, Hadžiomerović Z., Mulabdić F.*

Abstract

Forensic entomology is a specialized branch of forensic science that deals with insects and their developing forms that are found on carcasses and places where the carcasses were found. It is based on the identification, collection and analysis of the forensically important insect species that colonize the corpse, and whose findings significantly contribute to determining the time elapsed from the moment of death. In addition to determining the post mortem interval, forensic entomology is used to discover whether the carcasses were relocated from one place to another and whether the corpses were subsequently manipulated with, which is achieved by analyzing and comparing the fauna discovered on the corpse and around the corpse. Examination and analysis of insects can determine the presence of poison in carcasses, which can be very useful for determining causes of death. It also gives a great contribution to research in animal neglect cases where the finding of insects on the body can prove that the infestation occurred during the life of an individual which proves neglect. The development stage of the insects determines the length of the period of neglect by the owner.

Key words: forensic entomology, entomological evidence, insects, post mortem interval

* Šatrović Edin, DVM, PhD, Assistant Professor; Krkalić Lejla, DVM, volunteer; Hadžiomerović Zijah, DVM, PhD, Professor emeritus, Department of state and forensic veterinary medicine; Goletić Teufik, DVM, PhD, Assistant Professor, Department of poultry breeding, production and health care, Veterinary Faculty Sarajevo; Faruk Mulabdic, DVM, MSc, Senior Associate for Veterinary Public Health; Veterinary office of B&H.

КОМПАРАЦИЈА ИНТЕРЛАБОРАТОРИЈСКИХ НАЛАЗА ХЕМОГРАМА МАЛИХ ПРЕЖИВАРА

Биљана Радојичић¹, Б. Јонић¹, Маја Буквић¹, Д. Касагић²

Кратак садржај

Упоредном анализом хемограма (оваца и коза), истих узорака крви у три лабораторије, на два хемоцитометра и две класичне анализе, у значајној мери имају одређена одступања у зависности од хемоцитометра али и бројних других разлога (врсте антикоагуланса, времена одређивања, самог хемоцитометра). У овим истраживањима одређиване су комплетне крвне слике оваца и коза истовремено у три лабораторије (у две специјализоване лабораторије хемоцитометром и у једној са класичним приступом) као и у трећој лабораторији само класичним методама истих узорака крви узетих од клинички здравих коза (n=21) и оваца (n=60). Узорци крви су узимани из *vene jugularis* вакутеинерима са EDTA као антикоагулансом, и у времену 16 сати од узимања узорака крви вршене су анализирања крвних слика у свим лабораторијама. Добијени резултати су указали да су у лабораторијама са хемоцитометрима преко 10 посто одступале вредности једне од других, а за разлику од класичних метода и до 15 посто. Налази две класичне методе биле скоро исте и није било статистички значајне разлике. Познато је у клиничкој хематологији да су у налазима хемограма до 5 посто могућа одступања, и при интерпретацији резултата дозвољена одступања, али изнад тога је отежана интерпретација резултата. Анализе класичног приступа одређиване су: еритроцити са Нaim-мом, леукоцити са Турск-ом и хемоглобин по Saliju. Класичне анализе одређивања крвних слика и поред тога што се све ређе раде и чији резултати се све мање вреднују, значајно мање су одступале према физиолошким вредностима за број еритроцита, леукоцита и хемоглобина, које су као физиолошке познате за овце и козе.

Кључне ријечи: интерлабораторијски налази, крвне слике, мали преживари

COMPARISON OF INTERLABORATORIES ANALYSES OF HEMOGRAM IN SMALL RUMINANTS

Biljana Radojičić, B.Jonić, Maja Bukvić, D. Kasagić

Abstract

Comparative analysis of the hemogram (sheep and goats), the same blood samples in three laboratories, two hemocitometar and two classical analysis, to a considerable extent with some variation by hemocitometar and many other reasons (type of anticoagulant and time of designation, the hemocitometar). In this study, were determined by complete blood count sheep and goats at the same time in three laboratories (two specialized laboratories with hemocitometar and in one with the classical approach) and the third laboratory by classical methods of the same blood samples taken from clinically normal skin (n = 21) and sheep (n = 60). Blood samples were taken from the jugular vein by vacutainers with EDTA as anticoagulant, and in time 16 hours of blood sampling were done to analyze the blood picture. The results showed that in laboratories with hemocitometer over 10 percent values are deviated from each other, and unlike traditional methods and a 15 percent percent. While the two classical were also the same is known in clinical hematology to up to 5 percent of possible discrepancies in the interpretation of results and tolerances, but beyond that is difficult interpretation of results. Analysis of the classical approach erythrocytes were determined with Haim, leukocytes from the Turck and hemoglobin by Sali. Classical analysis to determine the blood picture and in addition to all the less work and its performance is less valued significantly less deviated towards physiological values for the number of red blood cells, white cells and hemoglobin are known as physiologic for sheep and goats.

Key words: interlaboratories findings, blood count, small ruminants

2011. – СВЈЕТСКА ГОДИНА ВЕТЕРИНАРСТВА

Драго Н. Недић¹

Кратак садржај

Прва ветеринарска школа основана је у Лиону у Француској 1761. године, на иницијативу француског ветеринара Claude Bourgelat-а. Успостављањем прве специјализиране установе за едукацију ветеринара успостављена је и ветеринарска професија због чега се 2011. година обиљежава као 250 обљетница ветеринарске професије и образовања.

Захваљујући доброј сарадњи са хирурзима из Лиона, Боургелат је уједно и први научник који је сугерисао да изучавање биологије и патологије животиња може помоћи побољшању и разумијевању биологије и патологије код људи. Из наведеног разлога, 2011. година означена је и као 250. годишњица концепта компаративне патобиологије без које неби било развоја модерне медицине.

У складу са наведеним 2011. година треба бити искориштена за промоцију ветеринарства као јавног добра с обзиром на улогу коју ветеринари имају у превенцији и контроли заразних болести, укључујући оне које се могу пренијети на људе, добробит животиња, те производњу и безбједност хране.

Циљ овог рада је обиљежавање Свјетске године ветеринарства, као и представљање развоја и значаја ветеринарске професије у свијету и у БиХ.

Кључне ријечи: ветеринарство, развој, значај

¹Доц.др Драго Н. Недић, Канцеларија за ветеринарство БиХ, Сарајево, Радићева 8, Тел: +387 33 565700, Факс: +387 33 565725

2011. – WORLD VETERINARY YEARDrago N. Nedić²**Abstract**

The world's first veterinary school was founded in Lyon, France, in 1761, at the initiative of French veterinarian Claude Bourgelat. By setting up the world's first specialized veterinary training institutions, veterinary profession itself was created which is why mark 2011 is marked as the 250th world anniversary of the veterinary profession and education.

As a result of his fruitful collaboration with surgeons in Lyon, Bourgelat was also the first scientist who suggested that studying of animal biology and pathology would help to improve our understanding of human biology and pathology. because of this 2011 is also marked as the 250th anniversary of the concept of comparative pathobiology, without which modern medicine would never have emerged.

In accordance with abovementioned issues 2011 should be used to promote veterinary profession as public good taking into consideration the role that veterinarians have in the prevention and control of infectious animal diseases, including those transmissible to humans, animal welfare, food production or food safety.

The purpose of this paper is to mark World Veterinary Year, as well as to present development and significance of the veterinary profession both in the World and in BiH.

Key words: veterinary profession, development, significance

²Doc.dr Drago N. Nedic, Veterinary Office of B&H, Sarajevo, Radiceva 8, Tel: +387 33 565700; Fax: +387 33 565725

ANESTHESIA AND ANALGESIA IN DOGS AND CATS WITH LIVER DYSFUNCTION

Abstract

Dogs and cats with hepatic dysfunction are among the group of high-risk surgical patients. Clinical signs of liver disease are very different and nonspecific. Many diagnostic procedures such as laparoscopic liver biopsy and surgical intervention, require the implementation of general anesthesia and analgesia. After adequate stabilization of the patient, anesthesia must be carefully planned with reduced pre-medication, preoxygenate..Induction with small amounts of propofol or mask induction with isoflurane or sevoflurane. Maintenance of general anesthesia may be used with isoflurane and sevoflurane and halothane should be avoided. Good analgesia can be achieved by epidural application analgesic. Effective monitoring during anesthesia is very important and intensive care patients after diagnosis or surgery.

Key words: liver, dog, cat, anesthesia, analgesia

АНЕСТЕЗИЈА И АНАЛГЕЗИЈА КОД ПАСА И МАЧАКА СА ПОРЕМЕЋАЈЕМ ФУНКЦИЈЕ ЈЕТРЕ

Маја Васиљевић

Кратак садржај

пси и мачке са поремећајем функције јетре спадају у групу високо ризичних анестезиолошких и хируршких пацијената. Клинички знаци обољења јетре су врло различити и неспецифични. Многе дијагностичке процедуре као што је лапароскопска биопсија јетре и хируршке интервенције захтевају спровођење опште анестезије и аналгезије. Након адекватне стабилизације пацијента, анестезија мора бити опрезно планирана уз редуковану премедикацију, преоксигенацију. Препоручена индукција су минималне дозе Пропофола или индукција инхалационим анестетиком уз употребу маске. За одржавање опште анестезије може се користити Изофлуран или Севофлуран, а треба избегавати Халотан. Добра аналгезија се може постићи епидуралном апликацијом аналгетика. Константан мониторинг у току анестезије је јако битан као и интензивна нега пацијената након дијагностике или хирургије.

Кључне ријечи: јетра, пас, мачка, анестезија, аналгезија

БАКТЕРИЈСКА ОБОЉЕЊА ЕКОНОМСКИ ЗНАЧАЈНА ЗА ИНДУСТРИЈСКУ ПРОИЗВОДЊУ СВИЊА

Ђорђе Краговић¹

Кратак садржај

У циљу унапређења производње свиња основно је обезбедити добро здравље крмача и прасади првим данима по прашењу. Није мали број болести које могу да смање производњу и да изазову у неким случајевима велике економске губитке. У овом раду пажња је усмерена на узгојне болести проишле по производним односно узрастним категоријама свиња, мере контроле здравственог статуса и примарне задатке ветеринарске службе која је најодговорнија у заштити и промоцији здравља свиња у запату. Поред нагњечења, хипогликемије, раскречености, анемије прасади, најчешће се у први 7-10 дана код прасади на сиси јавља тзв "neonatalni scour" који је у суштини појава дијареје различите етиологије (углавном *E. coli*, *Clostridium spp.*, као и неки вируси). Јасно изражена дијареја и полсеична дехидрација, односно губитак телесне масе и спорије напреовање прасади захтевају промпу рехидрацију коју је немогуће извести или пероралним или интраперитонеалним путем и приомрену антимицробних средстава најбоље према антибиограму. Дизентерија или криви пролив чији је узрочник *Brachyspira hyodysenterae* раније звана (*Treponema i Serpulina*) је упорно обољење свих категорија свиња, које знатно може да угрози производњу свиња. Ипак од дизентерије најчешће оболе прасад у тову између 25 до 60 кг телесне масе. Едемска болест је акутна интокикација прасади токсинима које производи неколико сојева *E. coli* Углавном оболи прасад 7-10 дана. Након одбијања од сисе. Пролиферативне ентеропатије су афекције интерстицијалног тубуса које се макроскопски знатно међусобно разликују, односно појављује се у више различитих облика, али имају заједничку основу у генези патолошких збивања. Интензивна производња свиња подразумева велику концентрацију животиња на релативно малом простору због чега је потребно применити одређене мере у циљу очувања здравља запата, спречавања уношења и ширења болести у запату и очувања производње. Рад на формулисању и примени биосигурносних планова подразумева сталну активност на стварању и очувању задовољавајућег окружења за живот животиња и њихову производњу, пре свега у погледу спречавања уношења и ширења узрочника инфективних болести, а добија на значају како тржиште свињског меса све више поприма интернационални карактер.

Кључне ријечи: свиње, колибацилоза, едемска болест, дизентерија, пролиферативне ентеропатије

¹Ђорђе Краговић, студент V године, Факултет ветеринарске медицине, Београд

BACTERIAL DISEASES OF ECONOMIC IMPORTANCE FOR PIG INDUSTRY

Đorđe Kragović

Abstract

In order to improve pig production, it is essential to ensure good health for sows and piglets in the first days after farrowing. There are many diseases that can reduce production and cause in some cases large economic losses. In this work the attention is focused on the breeding of disease shown by production that is, age groups of pigs, control measures of health status, and primary tasks of the veterinary service, which is most responsible for the protection and promotion of health of pigs in the herd. In addition to swelling, hypoglycemia, and anemia piglets the most important in the first 7-10 days in suckling piglets appears so. neonatal scour, which is essentially the occurrence of diarrhea of different etiology (mainly *E. coli*, *Clostridium* spp. and some viruses). Clearly expressed diarrhea and consequent dehydration and weight loss and slow movement of pigs require prompt rehydration, which can be exported or oral and / or intraperitoneal route, and use of antimicrobials, the best antibiotic. Dysentery or bloody diarrhea whose cause of *Brachyspira hyodysenteriae*, formerly known as (*Treponema* and *Serpulina*) disease is persistent in all categories of pigs, which can significantly to attack to the production of pigs. Dysentery is most commonly affected piglet and fattening between 25 to 60 kg body weight. Oedema disease is an acute toxin that intoxication pigs produce several *E. coli* strains. Usually diagnosed Pigs 7-10 days after the rejection of the breast. Proliferative enteropathy have affection intestinal tube that macroscopic significantly differ, or appear in several different frame but have common ground in the genesis of pathological events. Intensive pig production involves a large concentration of animals in a relatively small area, making it necessary to apply certain measures to preserve the health of the herd, prevent introduction and spread of the disease in the herd and maintaining production. Work on the formulation and implementation of biosecurity plans involves continuous activity of creating and maintaining a satisfactory living environment for animals and their production, primarily in preventing the introduction and spread of infection from blood, and becomes more significant as the market pork are getting an international characteristics.

Key words: pig, colibacillosis oedema disease dysentery, proliferative enteropathy,

**УЧЕСТАЛОСТ ПОЈЕДИНИХ СЕРОТИПОВА LEPTOSPIRA SPP. КОД
УЛИЧНИХ ПАСА НА ТЕРИТОРИЈИ ГРАДА БЕОГРАДА**
Самоковлија Ана¹, Војиновић Драгица², Јовановић Тијана⁴, Елезовић Милица¹,
Марић Ј.¹, Ђуричић Босиљка¹

Кратак садржај

Лептоспироза је заразна болест различитих врста животиња и људи коју изазивају патогени узрочници из рода *Leptospira*. Болест је веома распрострањена на територији Републике Србије, а нарочиту пажњу у последње време привлачи проблем лептоспирозе код уличних паса.

Серолошка испитивања уличних паса на присуство специфичних антитела на *Leptospira* spp. извршена су током 2009. и 2010. године. У оквиру прелиминарних истраживања прегледан је 191 крвни серум паса. Метода избора којом су обрађени узорци крвног серума је тест микроскопске аглутинације МАТ (microscopic agglutination test) која је призната за „златни стандард“ - gold standard assay. Број серопозитивних паса је износио 19 (9.95%).

Од укупног броја прегледаних узорака највећи број серопозитивних је био на сероваријетет *L. icterohaemorrhagiae* и то 13 (6.81 %), следе *L. canicola* 2 (1.05%), *L. pomona* 2 (1.05%), *L. grippothyposa* 1 (0.52%), *L. bataviae* 1 (0.52%). Антитела против сероваријетета *L. sejiro* и *L. australis* нису установљена ни у једном прегледаном узорку крвних серума уличних паса. Установљени титар специфичних антитела на *Leptospira* spp. се кретао од 1:100 до 1:10 000.

Кључне ријечи: лептоспироза, пси, антитела, зооноза

ОПШТА ИЊЕКЦИОНА АНЕСТЕЗИЈА - ЗА И ПРОТИВ ИНХАЛАЦИОНЕ АНЕСТЕЗИЈЕ

Васић Ј., Гатарих С., Урошевић Д.

Кратак садржај

Општа анестезија код домаћих животиња представља свакодневну потребу у клиничкој пракси. Подразумева губитак свести, мишићну релаксацију, губитак рефлексне надражљивости и потпун губитак осећаја за бол. За постизање опште анестезије користе се најчешће два метода апликације анестетика - ињекциони и инхалациони. Како ињекциона тако и инхалациона анестезија имају своје предности и недостатке, тако да само веома добро познавање ових разлика омогућава сигуран и квалитетан хируршки рад. Код свих домаћих животиња и недоместификованих кућних љубимаца на Клиници за хирургију, Факултета ветеринарске медицине, Универзитета у Београду коришћене су обе методе анестезије тако да је свака од њих дала врло квалитетне резултате који омогућавају да се поставе валидни закључци о употребљивости сваке од њих.

Кључне ријечи: општа анестезија, ињекциона, инхалациона, домаће животиње

GENERAL INJECTION ANESTHESIA - VS. INHALAT ANESTHESIA

Vasić J., Gatarić S., Urošević D.

Abstract

General anesthesia in domestic animals has become a daily necessity in clinical practice. Involves loss of consciousness, muscle relaxation, loss of reflex excitability and complete loss of pain sensation. To achieve general anesthesia is usually used two methods of anesthetic application - injection and inhalation. Both injection and inhalation anesthesia have advantages and disadvantages, so just a very good knowledge of these differences provides safe and quality surgical operation. In all domestic animals and wild pets at the Department of Surgery, Faculty of Veterinary Medicine, University of Belgrade, were used both methods of anesthesia so that each of them gave high quality results that allow to set valid conclusions about the usefulness of each.

Key Words: general anesthesia, injections, inhalation, domestic animals

КОМБИНАЦИЈЕ МЕДИКАМЕНАТА ЗА ОПШТУ ИЊЕКЦИОНУ АНЕСТЕЗИЈУ КОД ДОМАЋИХ ЖИВОТИЊА И НАЈЧЕШЋИХ НЕДОМЕСТИФИКОВАНИХ КУЋНИХ ЉУБИМАЦА

Гатарих С., Урошевић Д., Васић Ј.

Кратак садржај

За свакодневну клиничку праксу и хируршке захвате неопходна је општа анестезија која се најчешће изводи методом ињекционе анестезије. Основни захтев је сигурност, што се постиже употребом већег броја лекова чији синергизам ефеката на различите мождане структуре резултира квалитетном хируршком анестезијом. Осим свих врста домаћих животиња (коњ, говече, свиња, овца, коза, живина, кунић), кућни љубимци (пас, мачка) ињекциона анестезија је коришћена и код недовољно социјализованих кућних љубимаца (глодари, змије, птице). Коришћени лекови и њихове комбинације обезбедили су изузетно добру аналгезију за све врсте оперативних захвата, индукцију и опоравак без нежељених ефеката и компликација тако да могу да се употребљавају са високим степеном сигурности.

Кључне ријечи: општа ињекциона анестезија, домаће животиње, недовољно социјализовани кућни љубимци.

DRUGS COMBINATION FOR GENERAL INJECTION ANAESTHESIA IN DOMESTIC ANIMALS AND COMMON WILD HOUSE PETS

Gatarić S., Urošević D. Vasić J.

Abstract

For everyday clinical practice and surgical procedures required general anesthesia, which is usually performed with method of injection anesthesia. The basic requirement is safety, which is achieved using a number of drugs whose synergism effects on the different brain structures results in quality surgical anesthesia. Apart from all kinds of domestic animals (horse, cow, pig, sheep, goats, poultry, rabbit), pets (dogs, cats) injection anesthesia is used also in wild pets (rodents, snakes, birds). Used drugs and their combinations have provided a very good analgesia for all types of surgical procedures, induction and recovery with no side effects and complications so that they can be used with a high degree of accuracy.

Key Words: general injection anesthesia, domestic animals, wild pets

ХИРУРШКА САНАЦИЈА РУПТУРЕ КРАНИЈАЛНОГ КРУЦИЈАТНОГ ЛИГАМЕНТА КОД ПАСА УПОТРЕБОМ "TIGHTROPE CCL"

О. Марзатто, С. Гатарих, Д. Урошевић, Ј. Васић

Кратак садржај

Кранијални круцијатни лигамент представља најважнију структуру стабилности колена, чија улога је обезбеђивање статичке - константне стабилизације коленог зглоба, чиме онемогућава "спадање" бутне кости са потколенице. Руптура најчешће настаје услед дегенеративних обољења коленог зглоба пса, а много ређе због траума услед ударца, пада или поклизнућа. Присутни симптоми су: хромост од првог до четвртог степена, укоченост колена посебно после кретања, бол код палпације и манипулације коленом и звук крепитација приликом хода. Дијагностика подразумева анамнезу, "знак фијоке" и квалитетну рендгенографију - стрес снимак. Циљ терапије је ослободити животињу од бола, вратити функцију екстремитета и успорити запаљенске процесе, што може да се постигне конзервативним третманом (физикална терапија, и нестероидним антиинфламаторним лековима) или хируршким захватом. Оперативни захват уз употребу TightRope CCL представља минимални инвазивни метод екстракапсуларне стабилизације који захтева бушења малих канала на фемуру и тибији за пролаз синтетичког биоматеријала сличног лигаменту који омогућава стабилизацију колена за време опоравка и у каснијем животу.

Кључне ријечи: руптура, кранијални круцијатни лигамент, TightRope CCL,

SURGICAL REPAIR RUPTURE OF THE CRANIAL CRUCIAL LIGAMENT IN DOGS USING PROCEDURE "TIGHTROPE CCL"

Marzotto O., Gatarić S., Urošević D., Vasić J.

Abstract

The cranial cruciate ligament (CCL) is one of the main stabilizing structures of the knee (stifle) joint in the hindlimbs of dogs. The CCL is a rope-like structure inside the joint that acts as a static (constant) stabilizer of the knee, preventing abnormal "slipping" of the two bones of the knee joint, the femur and tibia. Its main job is to hold the femur and tibia in proper alignment during all forms of activity. Deficiency of the CCL is the most common orthopaedic problem in dogs and inevitably results in degenerative joint disease (arthritis) in the knee joint. It is referred to as a disease because it is typically the result of a degenerative process in dogs, rather than from athletic injury or trauma. Although it is often noticed after running, playing or jumping, the disease process has been present for weeks to months when symptoms occur. The symptoms are: limping, holding the hindlimb up, sitting with the leg stuck out to the side stiffness, especially after exercise, not wanting to play or exercise, pain when the joint is touched or moved, swelling of the joint, clicking sound when walking. Disease diagnosed: dog's medical history, complete examination using tests of the integrity of the CCL, including the "cranial drawer" and "tibial thrust" tests, X-rays should be performed to assess the amount of arthritis present and aid in determining treatment options. Sedation or anesthesia is necessary for making the definitive diagnosis, to avoid causing pain to the dog. The goals for all treatments are to relieve pain, improve function and slow down the arthritis. With these realistic goals in mind, a number of treatment options can be very successful in accomplishing all of them. Nonsurgical treatment entails rest and nonsteroidal antiinflammatory medication for 6-8 weeks. TightRope CCL provide a minimally invasive and improved method for extracapsular stabilization of the CCL. It uses small drill holes in the femur and tibia to pass a synthetic ligament-like biomaterial through a small incision to provide bone-to-bone stabilization during healing. The biomaterial used for the TightRope CCL is called FiberTape®. This is a Kevlarlike material that is used extensively in human surgery for many orthopaedic applications. This material has properties that make it stronger and less prone to failure than any other suture materials currently being used for CCL reconstructions.

Key Words: cranial cruciate ligament, rupture, TightRope CCL

ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ ЛАПАРОСКОПСКЕ ДИЈАГНОСТИКЕ ПОЈЕДИНИХ ОРГАНА АБДОМЕНА КОД ПАСА

В. Крстић, Ристановић Д.

Кратак садржај

Лапароскопија је минимално инвазивна дијагностичка и хируршка метода, која омогућава ветеринарима да спроведу темљну визуализацију трбушне дупље и брзо узму узорак ткива за патохистолошка испитивања. На тај начин долази се до прецизније дијагнозе, а тиме се спроводи одговарајући третман појединих патолошких стања абдоминалне дупље паса. Након овакве интервенције опоравак пацијента је сигурнији и бржи. За лапароскопску дијагностику на Факултеу ветеринарске медицине у Београду користи се ригидни ендоскоп дужине 30 цм, дијаметра 5мм, са врхом под углом од 30° и специјалн сет иструмената и биопсера за узимање ткива јетре, слезине и панкреаса.

Кључне ријечи: лапароскопија, абдомен, пас

BASIC PRINCIPLES OF LAPAROSCOPIC DIAGNOSIS OF SOME ABDOMINAL ORGANS IN DOGS

V.Krstic. Ristanovic D.

Abstract

Laparoscopy is a minimally invasive diagnostic and surgical method, which allows veterinarians to perform thoroughly visualization of the abdominal cavity and quickly take a sample of tissue for examination patohistological test. In this way, a more precise diagnosis, thereby implementing the appropriate treatment of certain conditions patohistological abdominal cavity of dogs. After this intervention the patient's recovery is safer and faster. For laparoscopic diagnosis of Fakultey Veterinary Medicine in Belgrade used a rigid endoscope length 30 cm, diameter 5 mm, with the tip at an angle of 300 and a special set of istrument and biopsi for taking liver, spleen and pancreas.

Key words: laoarascopy, abdomen, dog

ХИПЕРТЕНЗИЈА КОД МЕСОЈЕДА СА БУБРЕЖНИМ ОБОЉЕЊИМА И СЛАБОШЋУ СРЦА-ПРАКТИЧНИ АСПЕКТИ

П. Степановић

Кратак садржај

Хипертензија представља хронично повећање систолног и дијастолног крвног притиска. Системски крвни притисак је пропорционалан срчаном учинку и периферном отпору, док физиолошка контрола зависи од ренин ангиотензин система, алдостерона простагландина, адренергичких и неурогених фактора. Штавише, многи фактори могу имати утицаја на измерене вредности крвног притиска (као што су старост, пол, раса, темперамент, окружење и делимично, систем и место на коме се притисак мери). Сматра се да је животиња хипертензивна када систолни/дијастолни притисак прелази 180/100 mm Hg. Хипертензија може бити примарна (када се дефинише као есенцијална или идиопатска) која је мултикаузалне етиологије, као што су кардијачни, неуролошки, бубрежни, ендокрини и метаболички аспекти. Хипертензија се дефинише као секундарна када настаје као последица неких већ постојећих обољења; проблема са бубрезима, или поремећаја ендокриног система (нпр., хипертиреозидизам, хипотиреоидизам, хиперадреноркортицизам, феохромоцитом и дијабетес мелитус). Рад садржи податке о патогенези, примарној и секундарној хипертензији, начинима мерња крвног притиска, нормалним вредностима, клиничким налазима инјиховом третману, променама на очном дну, затим, о терапији хипертензије, специфичним третманима, дијететском режиму и ургентним стањима која су последица хипертензије. Рад ће бити претстављен у облику Пауер поинт презентације уз филмске записе, слике и табеле.

HYPERTENSION IN CARNIVORES WITH RENAL DISEASES AND HEART FAILURE - THE PRACTICAL SPECTS

P.Stepanovic

Abstract

Hypertension may be defined as a chronic increasing of systolic and diastolic blood pressure. Systemic blood pressure is proportional to both cardiac output and total peripheral resistance, while physiological control depends on the renin-angiotensin system, aldosterone, prostaglandin, adrenergic and neurogenic factors. Moreover, many factors may interfere with blood pressure measurement values (such as age, sex, breed, behavior or environment and in particular, the system and place of measurement.) It is generally assumed that an animal is hypertensive when systolic/diastolic evaluation exceeds 180/100 mm Hg. Hypertension may be primary (also defined as essential or idiopathic) due to multifactorial causes, including cardiac, neurological, renal, endocrine and metabolic aspects. Hypertension is defined as secondary when it occurs as a consequence of some underlying disease: renal problems or endocrine abnormalities (e.g., hyperthyroidism, hypothyroidism, hyperadrenocorticism, pheochromocytoma, and diabetes mellitus). This article involves the data about pathogenesis, primary and the secondary hypertension, blood pressure measurements, normal blood pressure values, clinical findings and their management, ocular lesions, hypertension therapy, specific treatments, dietary restrictions, and emergencies in hypertension. The article will be presented as power Point presentation with short films, pictures and tables

НАПРЕДАК У ВЕТЕРИНАРСКОЈ РЕГЕНЕРАТИВНОЈ МЕДИЦИНИ: МОГУЋНОСТ КОРИШЋЕЊА БИОМАТЕРИЈАЛА НА БАЗИ КАЛЦИЈУМ ФОСФАТА НА ЕКСПЕРИМЕНТАЛНОМ МОДЕЛУ ПАЦОВА

Д.Марковић¹, З.Којић², М.Ковачевић-Филиповић³, А.Радовановић⁴, Н.Андрић⁵,
Ј.Француски⁶, В.Тодоровић⁷

Кратак садржај

Регенеративна медицина је област хумане и ветеринарске медицине која обухвата стварање живог, функционалног ткива које ће обновити и заменити ткива и органе који су оштећени повредом, болестима, старењем или дефектом на рођењу. Опоравак терапијом са адултним ћелијама, са или без коришћења биоматеријала, веома се успешно спроводи у третманима код коња и паса, посебно код повреда зглобних веза, костију и лигамената.

Циљ ове експерименталне студије био је да се одреди биокompatibilност три различита биокерамичка материјала (БЦМ) имплантираних (паравертебрална лумбална регија) у субкутано ткиво пацова у складу са процедуром међународних стандарда (ИСО 10993-6; ИСО 10993-10) за скрининг тестове коришћењем хистолошких истраживања. У сврху утврђивања биокompatibilности имплантата примењене су рутинске хистолошке технике (Х&Е, ТБ, АЗАН), имунохистохемијске методе (за обележавање Т и Б лимфоцита и макрофага) и скенинг електронска микроскопија на додирној површини биоматеријала. Тридесет два пацова су подељена у четири групе: контролна група, дентална керамика (ДЦ), алфа трикалцијум фосфат (α ТЦП), хидроксиапатит (ХАП).

Индекс иритације (степен ткивног оштећења) је одређиван микроскопским и табеларним системима процене који је био упоређиван оценама од 0 до 4, где су резултати описивани од слабих (1) до снажних (4). Инфламаторни инфилтрат сачињавали су лимфоцити, полиморфонуклеари, макрофаги, сидерофаги и мастоцити. Истовремено су уочени знаци инкапсулације и неоваскуларизације око БЦМ.

На основу индекса иритације, степена и врсте инфламаторног одговора у кожи и меким ткивима око имплантата сви случајеви су били у границама биокompatibilности али различитог степена реакције: најинтезивнији одговор је забележен код ХАП, а слаб и умерен у случајевима ДЦ и α ТЦП биокерамичких имплантата.

Кључне ријечи: Регенеративна медицина, биокерамика, биокompatibilност, хистологија

¹Др Даница Марковић, асистент, ⁴Др Анита Радовановић, доцент³Милица Ковачевић-Филиповић, доцент, ⁵Др Ненад Андрић, доцент, ⁶Др Јелена Француски, докторант, Факултет Ветеринарске Медицине, Универзитет у Београду,

²Др Звездана Којић, професор, Институт за Медицинску физиологију, Медицински факултет, Универзитет у Београду ⁷Др Вера Тодоровић, редовни професор, Стоматолошки Факултет у Панчеву,

THE IMPROVEMENT IN VETERINARY REGENERATIVE MEDICINE: THE POSSIBILITY OF USING THE BIOMATERIALS BASED ON CALCIUM-PHOSPHATES ON RAT EXPERIMENTAL MODEL

D.Marković¹, Z.Kojić², M.Kovačević-Filipović³, A.Radovanović⁴, N.Andrić⁵, J.Francuski⁶, V.Todorović⁷

Abstract

Regenerative medicine is the field of human and veterinary medicine that involves creating living, functional tissue to repair and replace tissues or organs that have been damaged by injury, disease, aging or birth defects. Regenerative adult cell therapy with or without supporting biocompatible material, has been currently successfully treated in horses and dogs, especially in joint, bone and ligament injuries.

The aim of this study was to evaluate the biocompatibility of three different bioceramic materials (BCM) implanted (paravertebral lumbar region) in rat subcutaneous tissue according to the International standard procedures (ISO 10993-6; ISO 10993-10) for screening tests by histological examinations. In order for biocompatibility phenomena to be investigated and to choose of an implantable device we use the routine histological techniques (H&E, TB, AZAN), immunohistochemical method (for labeling T and B lymphocytes and macrophages) and scanning electron microscopic investigations on interface of biomaterials. Thirty two rats were assigned to 4 groups, as following: control group; dental ceramic (DC) implants; alfa tricalcium phosphate (α TCP); hydroxyapatite (HAP). The irritation index (the level of tissue injuring) was noted microscopically and tabelar system of evaluations were compared in grading scores from 0 to 4, where results had been described from mild (1) to severe (4). The inflammatory infiltrate consisted of lymphocytes, polimorphonuclears, macrophages, siderophages and mastocytes. At the same time there were sign of encapsulation and neovascuogenesis around BCM.

In conclusion, the irritation index among the different BCM were in all cases in the range of biocompatibility. Evaluating different responses according to BCM, the most intense tissue reaction was noticed at HAP, grading as severe and mild to moderate for DC and α TCP.

Key Words: Regenerative medicine, bioceramics, biocompatibility, histology

¹Dr Danica Marković, assistant, ⁴Dr Anita Radovanović, assistant professor, ³Dr Milica Kovačević-Filipović, assistant ⁵Dr Nenad Andrić, assistant professor professor ⁶Dr Jelena Francuski, PhD student, Faculty of Veterinary Medicine, University of Belgrade

²Dr Zvezdana Kojić, professor; Institute of Medical Physiology, School of Medicine, University of Belgrade

⁷Dr Vera Todorović, professor, Faculty of Dentistry in Pancevo, University Busnis Academy, Novi Sad

ДОБРА ВЕТЕРИНАРСКА ПРАКСА НА ПЧЕЛИЊАКУ ПРИРУЧНИК

Томљановић З.¹; Сантрач, В.²

Кратак садржај

Приручник представља нов, стратешки приступ у ветеринарској пракси у активностима које ће се спроводити на пчелињаку а у циљу боље примјене процедура у контроли здравственог статуса медоносне пчеле. Промоција ветеринара као водеће професије у систему истраживања узрока пчелињих болести глобално је затражена 2009 на округлом столу са радним насловом “Ветеринари и пчеларство” 41. Апимондија конгреса у Монпељеу у Француској. Практикум, водич о доброј ветеринарској пракси на пчелињаку направљен је са циљем да се ветеринарско знање у области апитехнологије стечено на студију ветеринарских факултета унапреди са најновијим научним и стручним сазнањима у форми препоруке радних протокола у поступку названом добра ветеринарска пракса на пчелињаку. На основу свега наведеног очекује се у будућности да ће ветеринарска пракса бити више укључена у правцу унапређења здравља медоносне пчеле кроз примјену знања из области етиологије, епизоотиологије, клиничких истраживања, дијагностике, терапије, контроле и профилаксе пчелињих болести. У току презентације рада биће поближе представљени основни елементи Приручника добре ветеринарске праксе.

¹Хрватска пољопривредна комора - Стилиновићева 17, 10431 Света Недеља, Хрватска ²Јавна установа Ветеринарски Институт Републике Српске “Др Васо Бутозан” Бања Лука Босна и Херцеговина

GOOD VETERINARY PRACTICE IN APIARY - GUIDELINES FOR FUTURE

Tomljanovic, Z.¹; Santrac, V.²

Abstract

Guidelines represent new strategic approach to veterinary activities in apiary and to better implementation of honey bee health protection. The promotion of veterinarians as an essential players in investigating honey bee pathology cases was happened in 2009 on a round table entitled "Veterinarians and beekeeping" held during the 41st Apimondia congress in Montpellier, France. The guidelines on Good Veterinary Practice based on improving veterinary knowledge about beekeeping which they have obtained during University education as well supplying them with right protocols and recommendations about management practices once they get in the apiary. Given this, we expect veterinarians to get more involved in honey bee health by using their competence in aetiology, epizootiology, clinical investigation, diagnosis, treatment, control and prophylaxis of honey bee diseases. In presentation we will inform more about guidelines for Good Veterinary Practice in apiary.

¹Croatian Chamber of Agriculture - Stilinoviceva 17, 10431 Sv.Nedjelja, Croatia -

²Public Veterinary Institute Republic of Serpska "Dr Vaso Butozan", 78000 Banja Luka, Bosnia and Herzegovina

СИСТЕМ НАДЗОРА ЗА ДОБИВАЊЕ МЕЂУНАРОДНО ПРИЗНАТОГ КОНТРОЛИСАНОГ СТАТУСА ПО ПИТАЊУ БОВИНЕ СПОНГИФОРМНЕ ЕНЦЕФАЛОПАТИЈЕ

Ирена Јавор-Корјенић, Драго Н. Недић*

Кратак садржај

Говеђу спонгиформну енцефалопатију (БСЕ) узрокује прион, а сматра се да се преноси путем исхране месно-коштаним брашном које је настало прерадом заражених животиња. ЕУ је прописала активне и пасивне мјере за спречавање ширења болести. Активне мјере обухваћају обавезно тестирање животиња које су показивале специфичне симптоме, али и оне које су убијене или угинуле из непознатих разлога те сва грла изнад 30 мјесеци старости која иду на редовно клање.

Свјетска организација за здравље животиња (ОИЕ) је успоставила глобални програм надзора који класификује земље у 3 групе. Ради провођења стратегије надзирања за БСЕ, земља треба користити документоване записе или одговарајуће процјене добне дистрибуције популације одраслих говеда тестираних на БСЕ, разврстаних по доби и под-популацији унутар земље или регије.

Кључне ријечи: БСЕ, ОИЕ, мјере, надзор

* Ирена Јавор-Корјенић, Доц. др. Драго Н. Недић, Канцеларија за ветеринарство БиХ, Сарајево, Радићева 8,
Тел: +387 33 565700, Факс: +387 33 565725

CONTROL SISTEM FOR OBTAINING INTERNATIONALLY RECOGNISED CONTROLLED STATUS WITH REGARD TO THE BSE RISK

Irena Javor- Korjenić, Drago N. Nedić*

Abstract

Bovine spongiform encephalopathy (BSE) is caused by a prion and it is considered that is transmitted through feeding meat and bone meal which is made by processing of infected animals. The EU has laid down the active and passive measures to prevent the spread of disease. Active measures include obligatory testing of animals that showed specific symptoms, but also those who were killed or died of unknown reasons and all animals over 30 months which go to regular slaughter.

World Organisation for Animal Health (OIE) has established a global surveillance program, which classifies countries into 3 groups. To implement the strategy of surveillance for BSE, a country should use the documented records or proper assessment of the age distribution of the adult population of cattle tested for BSE, disaggregated by age and sub-populations within a country or region.

Key words: BSE, OIE, measures, monitoring

* Irena Javor- Korjenić, Doc.dr. Drago N. Nedić, Veterinary Office of B&H, Sarajevo, Radićeva 8, Tel: +387 33 565700, Faks: +387 33 565725

УКЛАЊАЊЕ ИЗРАСЛИНА СА ЊУШКЕ КОД ПСА- ПРИКАЗ СЛУЧАЈАСавић, Ђ.¹ Мијатовић, Р.²**Кратак садржај**

Клиничким прегледом код пса мјешанца теријера, старог 16 година, установили смо израслину величине кокошијег јајета, лоцирану са десне стране њушке. Према анамнези, израслина је постепено расла током три године, а настала је након механичке повреде уједом другог пса. Израслина је механички ометала узимање хране и воде и смањивала квалитет живота пса, па смо се одлучили за њено уклањање хируршким путем. С обзиром на старост пацијента и ризик од увођења у општу анестезију, захват је изведен уз употребу седације и локалне инфилтрационе анестезије. Након захвата, поставили смо импровизовану викторијанску крагну. Постоперативни ток је прошао без компликација.

Кључне ријечи: пас, израслина, уклањање

¹ Мр Ђорђе Савић, ДВМ, виши асистент, Универзитет у Бањалуци, Пољопривредни факултет

² Ратко Мијатовић, ДВМ, Ветеринарска станица АД Бањалука

REMOVAL OF LUMP OF FROM THE DOG MUZZLE - a CASE REPORTSavić, Đ.¹, Mijatović, R.²**Abstract**

After clinical examination of the terrier-mix dog, aged 16 years, we have found a lump sized of about chicken egg, located on the right side of the muzzle. According to history, lump started to grow after dog bite, and has been gradually increasing over three years. Lump was mechanically disrupted food and water intake and decreased quality of life of a dog, so we opted for its removal by surgery. Given the age and risk of general anesthesia, surgery was performed using sedation and local infiltrative anesthesia. After the procedure, we set up an improvised Victorian collar. The postoperative course was without complications.

Key words: dog, growth, removal

¹ MSc Vet Med Đorđe Savić, higher assistant, University of Banjaluka, Faculty of Agriculture

² Bsc Vet Med Ratko Mijatović, Veterinary station AD Banjaluka

ТРАНСФУЗИЈА КРВИ КОД ПАСА

М. Чалић, М. Лазаревић, М. Јовановић

Кратак садржај

Трансфузија крви се може дефинисати и као један облик трансплантације. То је, заправо, поступак лечења различитих патолошких стања, а састоји се у томе да се крв здраве животиње пренесе у крвоток болесне.

Убрзани развој ветеринарске хирургије, онкологије, интензивне неге и ”мале праксе” уопште, у прошле две деценије, довео је и до повећаног интересовања и потребе за применом трансфузије у ветеринарској медицини.

Како је полуживот компатибилних еритроцита паса око 21 дан, трансфузија даје организму око 4 недеље времена да додатним ангажовањем својих хомеостатских механизма надоканди губитке.

Постоји неколико разлога који отежавају примену трансфузије у рутинској амбулантној пракси:

- тешкоће у проналажењу адекватних даваоца крви
- недовољно прецизни тестови за утврђивање здравственог стања даваоца
- висока цена комплета за преглед крви и одређивање крвних група
- компликована набавка система за прикупљање и чување крви
- неразвијен систем комуникације између евентуалних корисника крвних јединица, изостанак информација о тржишту и потребама амбуланти за пуном крви или њеним дериватима.

Циљ овог рада је да опишемо технике узимања, складиштења и апликовања пуне крви код паса уз одговарајуће антикоагулансе и конзерваторе крви како би смо ову важну терапеутску процедуру приближили практичарима

Кључне ријечи: пас, трансфузија крви, антикоагуланси

BLOOD TRANSFUSION IN DOGS

M. Čalić, M. Lazarević, M. Jovanović

Abstract

Blood transfusion can be defined as a form of transplantation. It is, in fact, the process of treatment of various pathological conditions and lies in the fact that the blood of the healthy animals pass into the bloodstream of ill animals

The rapid development of veterinary surgery, oncology, intensive care and “small animal practice” in general, over the past two decades, led to increased interest and need for blood transfusion in veterinary medicine.

As the half-life of compatibility red blood cells in dogs is about 21 days, transfusion gives the body about 4 weeks of time to further engagement of their homeostasis mechanisms recompense the loss.

There are several reasons that hinder the application of transfusions in routine ambulatory practice:

Difficulty in finding of adequate blood donor

Unsatisfactory precise tests for determination of the health status in donor

High cost of sets for examination of blood and determination of blood groups

Complication in buying of systems for collecting and storing of blood

Underdeveloped system of communication between potential users of blood units, the absence of market information and ambulatory needs for whole blood or its derivatives

The aim of this paper is to describe the techniques of sampling, storage and application of whole blood in dogs with appropriate anticoagulants and blood conservators to have this important therapeutic procedure closer to practitioners

Key words: dog, blood transfusion, anticoagulants

ПЕРИНЕАЛНА ХЕРНИЈА КОД ПСА - ПРИКАЗ СЛУЧАЈА

Параш Г., Параш Смиљана, Вујиновић О., Витковић О.,
Лукач Б., Чегар И.

Кратак садржај

Перинеална хернија представља протрузију органа трбушне дупље кроз простор који је створен између мишића и везива у перинеалној регији.

Може бити једнострана или обострана, а узроци настанка су:

-простатитис

-циститис

-обструкција уринарног тракта

-колоректална обструкција

-ректална девијација и дилатација

-перинеална инфламација

-сакулитис

-диареја

-констипација .

У нашем случају имамо пса старог 9 година са десном перинеалном хернијом за коју сматрамо да је настала због простатитиса а касније и дилатације и девијације ректума. Овај проблем смо ријешили кастрацијом, а касније хируршком обрадом перинеалне херније техником која користи постојећа ткива без постављања мрежице.

Кључне ријечи: пас, хернија, перинеум, хирургија

PERINEAL HERNIA IN DOGS - CASE

Paraš G., Paraš Smiljana, Vujinović O., Vitković O.,
Lukač B., Čegar I.

Perineal hernia is a protrusion of abdominal cavity through a space that is created between the muscle and connective tissue in the perineal region. It can be unilateral or bilateral, and the causes of are:

- Prostatitis
- Cystitis
- Obstruction of the urinary tract
- Colorectal obstruction
- Rectal deviation and dilation
- Perineal inflammation
- Sacculitis
- Diarrhea
- Constipation.

In our case we have a 9 year old dog with the right perineal hernia that we feel is due to prostatitis and later dilatation and deviations rectum. This problem solved by castration, and later surgical treatment of perineal hernia repair technique that uses existing tissue without placing netting.

Key words: dog, hernia, perineum, surgery

ПОНАШАЊЕ СПОРТСКИХ КОЊА КАО ИНДИКАТОР УТРЕНИРАНОСТИ И СПРЕМНОСТИ ЗА ТАКМИЧЕЊЕ

У.Главинић

Кратак садржај

Истраживали смо да ли се основу понашања и изгледа може закључити степен спремности грла за такмичење. За време одмора, храњења, тренинга и такмичења опсервирано је 10 коња. Поред оцене понашања, код коња је испитиван тријас и крвна слика. Добро утренирани коњи спремни за такмичење (група А од 4 грла) су имали ниже вредности тријаса, појели цео оброк, ноћу више времена проводили одмарајући, били живихани, заинтересовани за окружење, испољавали сигурност и самопоуздање. Недовољно утренирани коњи (група Б од 6 грла) отимају се за време вођења, зноје, нервозу понекад испољавају учесталим дефекацијама, а поред рушења препона показују и непослушност пред препоном.

Кључне ријечи: понашање, спортски коњи, индикатор утренираности

BEHAVIOR OF SPORTS HORSES AS INDICATOR OF FITNESS AND TRAINING OF HORSES

U.Glavinic

Abstract

The aim of this research was to determine the possibility of competition-form assessment based on horse behavior and appearance. During the rest period, feeding time, training and competition ten sport horses were observed. Along with behavior assessment, trias was measured and blood was tested. Horses who were better prepared (group A of four horses), had lower trias values, eaten complete daily meal, and spent more time resting throughout the night, interested in his surroundings, self-confident without anxiety, fear or sweating. Horses from the second group (group B of six horses) were not trained enough and had revealed anxiety with frequent defecations and disobedience in approach to the hurdles, unsuccessful in jumps .

Key words: behavior, sports horses, well trained

ОДРЕЂИВАЊЕ ПЛОДНИХ ДАНА КУЈА НА ОСНОВУ НИВОА ПРОГЕСТЕРОНА У СЕРУМУ КРВИ

Новаковић Б.*¹, Матаругић Д.², Урошевић М.³, Дробњак Д.³

Кратак садржај

На успјешност репродукције паса значајан утицај има оптимално вријеме упаривања. Под појмом оптимално вријеме подразумијевају се плодни дани, односно дани када је најбоље упарити кују послије почетка крварења. Ово је кључно питање које се намеће свима, како хобистима тако и професионалним одгајивачима паса. Основни циљ је помоћи одгајивачима да добију оптимално велико и здраво легло.

Оглед је изведен на кујама у еструсу и то на основу крви из чијег серума је анализиран ниво прогестерона. Крв је узоркована код свих куја по појави standing reflexa. Кује су успјешно конципирале у случајевима кад је ниво прогестерона био од 6,49 нг/мл до највишег нивоа прогестерона у крви од 14,49 нг/мл. Просјечна бројност легла је 9,11

Кључне ријечи: крв, прогестерон, парење, куја

*Богољуб Новаковић*¹ Дипл.инж., Пољопривредни институт Републике Српске, Бања Лука

Проф.др Драгутин Матаругић, Пољопривредни факултет, Бања Лука

Др сци. Миливоје Урошевић, др.вет.мед.спец., Центар за очување аутохтоних раса, Београд

Дарко Дробњак Др вет.мед, Центар за очување аутохтоних раса, Београд

Abstract

The success of reproduction of dogs significantly affected the optimal time for mating. The term optimum time include the optimal days or days when the best pair forged after the start of bleeding. This is a crucial question to be asked everyone to hobbyists and professional breeders of dogs. The main goal is help breeder to get the optimum large and healthy brood.

The experiment was conducted on bitches on heat and on the basis of whose blood was analyzed serum levels of progesterone. Blood sampling was performed in all female upon the occurrence of standing reflex. Females have successfully conceived in cases where the level of progesterone was 6.49 ng / ml to the highest level of progesterone in the blood of 14.49 ng/ml. The average number of litters was 9.11 puppies.

Key words: blood, progesterone, mating, bitch

**ПЕРИНЕАЛНА ХЕРНИОРАФИЈА ФЛАПОМ УНУТРАШЊЕГ
ОБТУРАТОРНОГ МИШИЋА – приказ случаја**
Максимовић А., Филиповић Селма, Нуркић Маша, Шуње Amila

Кратак садржај

Перинеална хернија настаје услјед слабости и раздвајања мускулатуре и фасција карличне дијафрагме. Јавља се као унилатерална или билатерална, латерално или вентрално од ануса. Садржај херније обично чине зид ректума, серозни или серосангвинозни садржај, масно ткиво, простата, простатичне цисте, мокраћни мјехур и цријева. перинеална хернија се најлешће јавља код мужјака, посебно код паса са кратким или купираним репом (нпр. Пекинезер, боксер, мини пудле, Бостонски теријер). Основни циљ хируршке репарације јесте репонирање хернијалног садржаја и затварање хернијалног отвора уз очуваност функције захваћеног дијела. На Клинику за хирургију Ветеринарског факултета у Сарајеву примљен је Пекинезер, мужјак, стар девет година код којег је клиничким прегледом установљена перинеална хернија. Доминантни клинички знаци били су: тенезам, опстипација, перианални оток и странгурија. Хируршко санирање перианалне херније извршено је флапом унутрашњег обтураторног мишића.

Кључне ријечи: пас, перианална хернија, херниорафија

PERINEALNA HERNIA CORRECTION BY INTERNAL OBTURATOR FLAP HERNIORRAPHY – Case report

Maksimović A., Filipović Selma, Nurkić Maša, Šunje Amila

Abstract

Perineal hernia is the result of weakness and separation of the muscles and fascia that make pelvic diaphragm and can be unilateral or bilateral. Generally occur lateral to the anus, but some are ventral. Herniated contents can include deviated rectal wall, serous or serosanguinous fluid, pelvic or retroperitoneal fat, prostate, prostatic cysts, bladder, and intestines. Affected animals are most commonly male dogs, especially breeds with cropped tails (e.g. Pekingese, boxers, miniature poodles, Boston terriers). Major aim of surgical correction is reposition of herniated content and hernia defect along with maintained functionality of affected part. The case presented here describes a nine years old Pekingese admitted to the Surgery Clinic of Veterinary Faculty of Sarajevo with diagnosed perineal hernia. Dominant clinical symptoms were: tenesmus, constipation, perineal swelling and stranguria. The case was concluded by internal obturator transposition herniorrhaphy.

Key words: Dog, perineal hernia, herniorrhaphy.

НАЈЧЕШЋЕ ПРОМЕНЕ У ПОНАШАЊУ ПАСА ПОЗНАТИХ ВЛАСНИКА НА ТЕРИТОРИЈИ ГРАДА БЕОГРАДА

Ивана Хајзлер

Кратак садржај

Рад се бави поремећајима у понашању паса познатих власника на територији града Београда. Узорак је обухватио 183 власничка пса. За утврђивање поремећаја коришћен је бихејвиорални консултативни упитник по Ландсбергу (2003). Бихејвиорални поремећаји су констатовани код 88 паса (48%), и то: непослушност, страх и стања слична страху, неодговарајуће елиминаторно понашање, стереотипије и агресивност. Непослушност је констатована код 20 паса, страх и стања слична страху код 16 паса, неодговарајуће елиминаторно понашање код 20 паса, стереотипије код 17 паса и агресивност код 15 паса. Закључци добијени овим истраживањем указују на потребу анализе фактора који доприносе настанку бихејвиоралних поремећаја код паса познатих власника, као и развој бихејвиоралне ветеринарске медицине.

Кључне ријечи: понашање, поремећај, пас

THE MOST COMMON BEHAVIORAL DISORDERS IN OWNED PET DOGS FROM BELGRADE

Ivana Hajzler

Abstract

The article deals with behavioral disorders in owned pet dogs in Belgrade. The sample included 183 dogs with their owners. For the identification the behavioral consultation questionnaire based on Landsberg et al (2003) was used. Behavioral disorders were suggested in 88 dogs (48%), and the following were revealed: disobedience, fear and conditions similar to fear, inappropriate elimination, stereotypes and aggression. Disobedience was presented in 20, fear and conditions similar to fear in 16, inappropriate elimination in 20, stereotypes in 17 and aggressiveness in 15 dogs. The results of the survey suggests to the urgent analysis of the causative factors for behavioral disorders in dogs, as well as to the development of behavioral medicine as the very important branch of veterinary clinical medicine.

Keywords: behavior, disorder, dog

ТРАНСМИСИВНИ ТУМОРИ ЖИВОТИЊА И ПРОГНОСТИЧКИ ПАРАМЕТРИ

Сања Алексић-Ковачевић ²

Кратак садржај

Трансмисивни венерични тумор паса (CTVT) и неопластична болест лица тасманијског ђавола (DFTD), су једина два позната природно клонски трансмисивна тумора. Ови канцери се шире физичким преношењем туморских ћелија на другог домаћина, путем трансплантације, односно превазилажењем баријере хистокомпатибилности. Упркос њиховој заједничкој етиологији, CTVT и DFTD имају посебне развојне и адаптационе механизме. Квалитативно и квантитативно одређивање биолошких прогностичких фактора у ткиву оболелих животиња говори директно о способности метастазирања тумора, а тиме и о прогнози неопластичне болести. Праћење клиничких и биолошких прогностичких фактора значајно је за дијагнозу, терапију и предикцију тумора код људи и животиња.

Кључне ријечи: трансмисивни тумори, прогностички параметри, имунохистохемија

¹Др Сања Алексић-Ковачевић, професор, Катедра за патологију, Факултет ветеринарске медицине, Београд

TRANSMISSIBLE TUMORS IN ANIMALS AND PROGNOSTIC PARAMETERS

Sanja Aleksić-Kovačević ¹

Abstract

Canine transmissible venereal tumor (CTVT) and Tasmanian devil facial tumor disease (DFTD) are the only two known naturally occurring clonally transmissible cancers. These cancers are transmitted by the physical transfer of viable tumor cells that can be transplanted across histocompatibility barriers into unrelated hosts. Despite their common etiology, CTVT and DFTD have unique life histories. The qualitative and quantitative determination of the biological prognostic factors in the tissue of affected animals directly indicates possible tumour metastasizing, and consequently also the prognosis of the neoplastic disease. The monitoring of clinical and biological prognostic factors is important for the therapy and prediction of tumours in humans and animals.

Key words: transmissible tumors, prognostic parameters, immunohistochemistry

¹ Dr Sanja Aleksić-Kovacevic, Professor, Department of pathology, Faculty of veterinary medicine, Belgrade

ТОКСИЧНИ ЕФЕКАТ СУЛФАДИМИДИН-НАТРИЈУМА ПОСЛЕ ХРОНИЧНЕ АПЛИКАЦИЈЕ РАЗЛИЧИТИХ КОНЦЕНТРАЦИЈА ЛЕКА

Драгица Стојановић, Зорана Ковачевић, Бранислава Белић,
Марко Р. Цинцовић, Јелена Белић

Кратак садржај

Сулфадимидин је најчешће употребљаван сулфонамид у нашим условима. Формиране су четири групе са укупно 96 пацова соја Wistar: једна контролна (К) и три огледне које су добијале 0,066% (О1), 0,2% (О2) и 0,6% (О3) сулфадимидин-натријума у води за пиће током осам недеља. Просечна телесна маса пацова који су примали повишену дозу лека (О3) статистички је значајно нижа у односу на групе К, О1 и О2. Са порастом концентрације сулфадимидина опадала је маса бубрега и јетре. Анализа метаболита је потврдила да апликација повишене дозе сулфонамида доводи до оштећења функције бубрега и вероватно јетре. Резултати истраживања показују да лабораторијске животиње које су током огледа добијале терапијску или (О2) или субтерапијску (О1) дозу сулфадимидин-натријума показују бољи прираст у односу на контролну групу (К), али тај налаз није статистички значајан.

Кључне ријечи: сулфадимидин-натријум, токсичност, прираст, јетра, бубрези, метаболити.

CHARACTERISTICS OF SULFADIMIDIN – SODIUM TOXIC EFFECT AFTER CHRONIC APPLICATION DIFFERENT CONCENTRATIONS OF THE DRUG

Dragica Stojanović, Zorana Kovačević, Branislava Belić, Marko R. Cincović,
Jelena Belić

Abstract

Sulfadimidin (sulfametazin) is the most commonly used sulfadimidin in our environment. The experiment has entered 96 Wistar rats. Formed four groups: one control (C) and three experimental which was received 0.066% (O1), 0.2% (O2) and 0.6% (O3) sulfadimidin-sodium in drinking water for 8 weeks. The results show that laboratory animals in experiments receiving therapeutic (O2) or subtherapeutic (O1) dose of sulfadimidin-sodium showed better growth compared to the control group (K), but this finding was not statistically significant. The average body weight of rats that received higher doses of the drug (O3) is statistically significantly lower compared to group K, O1 and O2. Kidney and liver mass were decreased with increasing concentrations of sulfonamide. Analysis of metabolites confirmed that higher doses of chronic application sulfonamides causing damage to kidney function and possibly liver.

Key words: sulfadimidin-sodium, toxicity, weight gain, liver, kidneys, metabolites.

ПРОЦЕНА СТРЕСНЕ РЕАКЦИЈЕ СВИЊА ПОСЛЕ ТРАНСПОРТА НА ОСНОВУ ХЕМАТОЛОШКИХ ПАРАМЕТАРА

Брана Раденковић-Дамњановић, Маријана Вучинић, Љиљана Јанковић,
Милутин Ђорђевић¹

Кратак садржај

У транспорту свиња, посебно при испоруци товљеника, животиње су изложене великом узнемиравању и напору, што проузрокује стрес. То релативно брзо исцрпљује функционалну резерву коре надбубрежних жлезда и може да доведе до њене инсуфицијенције. Узнемиравање услед грубог поступка и малтретирања, као и страх од премештања, утовара, истовара, транспорт под неповољним условима, хладноћа, врућина, гладовање, жеђање, међусобна туча у претрпаним превозним средствима погодују развоју стреса и утичу на ток и исход адаптационе реакције. У раду је приказан значај транспорта, као мултифазног стресора, са последицама које има на хематолошке параметре свиња после обављеног транспорта.

Кључне ријечи: транспорт свиња, стрес, хематолошки параметри

¹Др Брана Раденковић-Дамњановић, ред. проф., др Маријана Вучинић, ред. проф., др Љиљана Јанковић, доцент, др Милутин Ђорђевић, доцент, Катедра за зоохигијену, Факултет ветеринарске медицине Универзитет у Београду

THE ASSESMENT OF STRESS REACTION OF PIGS AFTER TRANSPORATION BASED ON HEMATOLOGICAL PARAMETERS

Brana Radenković-Damnjanović, Marijana Vučinić, Ljiljana Janković, Milutin Đorđević

Abstract

In transporation of pigs, especially in the delivery of fatlings, the animals are exposed to great harassment and exertion, which causes stress. This relatively quickly exhausts the functional reserve of the adrenal cortex and can lead to its insufficiency. Harassment by rough procedure and maltreatment, as well as fear of transfer, loading, unloading, transport under unfavorable conditions, cold, heat, starvation, thirst, and fighting in overcrowded vehicles are suitable for development of stress and influence the course and outcome of the adaptive response. The paper describes the importance of transport as a multiphase stressor, with consequences that it has on the hematological parameters of pigs after the completion of transport.

Key words: transportation of pigs, stress, hematological parameters

ПРИЛОГ ПОЗНАВАЊУ АСЕПТИЧКОГ ПОДОДЕРМАТИТИСА МЛЕЧНИХ КРАВА

Ј. Бојковски¹, Б. Савић, Р. Релић, Т. Петрујкић

Кратак садржај

Асептичним пододерматитис крава је све чешћа појава услед интензивирања производње, посебно код грла у тову и крава у раној лактацији. На неким фармама високо-млечних крава ова болест је веома присутна, а углавном се јавља после нагле промене у исхрани, при чему има акутни, субакутни и хронични ток. Може да захвати оба предња, оба задња папка или папке сва четири екстремитета. Значај у етиологији настанка овог обољења су токсична једињења, као резултат варења концентроване, лако сварљиве хране, даване у дугом периоду.

Терапија је ефикасна у случају да се уради на време, односно у најранијој фази болести. Осим борбе против ацидозе, у терапији треба користити антихистаминике парентерално. У свим случајевима када постоји сумња на ендотоксемију треба спречити ресорпцију токсина из дигестивног тракта. Такође је важно да се подржи циркулација акроподијума давањем вазодилатора, антикоагуланата, витамина К, препарата калцијума, кортикостероида и нестероидних антиинфламаторних лекова.

У овом раду приказани су најважнији аспекти асептичног пододерматитиса код крава, као и ситуација у погледу броја оболелих животиња на две фарме у Србији.

Кључне ријечи: асептични пододерматитис, млечне краве, интензивни узгој, терапија

¹Др Јован Бојковски, ванредни професор, Факултет ветеринарске медицине, Београд, др Божидар Савић, Научни институт за ветеринарство, Србије, мр Рената Релић, Пољопривредни факултет, Земун, др Тихомир Петрујкић, редовни професор, Факултет ветеринарске медицине, Београд

CONTRIBUTION TO KNOWLEDGE OF DAIRY COWS ASEPTIC PODERMATITIS

J. Bojkovski, R.¹ Relić, B. Savić, T. Petrujkić

Abstract

Due intensification of farming aseptic pododermatitis is increasingly appears, especially in beef cattle and cows in early lactation. Some high-producing dairy cows farms have a great presence of this disease which mainly occurs after sudden changes in food and has an acute, sub acute and chronic form. Both front, both hind or hooves of all four legs could become ill. Significance in the etiology of this disease occurrence have some toxic compounds, as result of digestion of cocentrated, easily digestible food after long period of giving.

Therapy is effective in case is done on time, which means at the earliest stage of the disease. In addition to combat acidosis, antihistamine preparations should be parenterally administered to animals. In all cases when endotoxemia is suspected the resorption of toxins from digestive tract should be prevented. It is also important to support the effective circulation of acropodium by administration of vasodilatators, anticoagulants, vitamin K, calcium preparations, corticosteroids and non-steroidal anti-inflammatory drugs.

In this paper we gave the most important aspects of aseptic pododermatitis in cows, as well as situation at two of Serbian farms.

Key words: aseptic pododermatitis, dairy cow, intensive breeding, therapy

¹Jovan Bojkovski, PhD, associate professor, Faculty of veterinary medicine, Belgrade, Božidar Savić, PhD, Scientific Veterinary Institute of Serbia, Belgrade, Renata Relić, MSc, assistant, Faculty of agriculture, Belgrade - Zemun, Tihomir Petrujkić, PhD, full professor, Faculty of veterinary medicine, Belgrade.

ЕФЕКАТ ДОДАВАЊА СЕЛЕНА (Promtselen®) НА КОНЦЕНТРАЦИЈУ MDA И УЧЕСТАЛОСТ ЗАОСТАЈАЊА ПОСТЕЉИЦЕКОД КРАВА КОЈИМА ЈЕ ИНДУКОВАН ПАРТУС

¹Оливера Валчић, И. Б. Јовановић, Светлана Милановић,
Миљан Величковић и Д. Гвоздић

Кратак садржај

Време око партуса код млечних крава сматра се најосетљивијим периодом са више аспеката, међу којима се посебно истичу престојавање метаболизма у правцу лактације и последично повећање оксидативног стреса организма.

Осим тога, индукција порођаја уз помоћ PGF₂ додатно повећава учесталост ретенције постелејце.

У систем одбране од оксидативног стреса укључени су неензимски молекули (витамини С и Е и глутатион) и ензими: супероксид дисмутаза, каталаза и глутатион пероксидаза. Селеноензим глутатион пероксидаза редукује настале хидропероксиде масних киселина чиме прекида ланчану реакцију оштећења липида ћелијске мембране. Малондиалдехид (MDA) настао неензимским цепањем липидних хидропероксида може унакрсно да се веже за друге биолошке молекуле чиме доводи до цитотоксичности и мутагености. Концентрација MDA у крвној плазми представља добар индикатор степена оксидативног оштећења липида у организму.

Циљ нашег рада је био да установимо промене концентрације MDA у крвној плазми током тељења и у перипарталном периоду, 12^h пре и након партуса, као и успешност избацивања постелејце код крава чији је порођај индукован простагландином.

Оглед је извршен на кравама Холстајн Фризијске подељеним у три групе: 1) несуплементирана контролна група (n=9), 2) група третирана са 20 mL (n=11) и 3) са 40 mL (n=13) Promtselena® 30 дана пре партуса. Концентрација MDA у крви је одређивана спектрофотометријски.

Концентрације MDA у плазми крава суплементираних са 20 mL Promtselena 12^h пре порођаја биле су (4,59 ± 1,20), током порођаја (4,44 ± 0,68) и 12 часова након порођаја (4,67 ± 0,80), биле значајно ниже у односу на контролну групу. Група третирана са 40 mL Promtselena је од свих посматраних животиња имала најизразитије смањење вредности MDA у плазми 12^h пре партуса. Третмани са 20 mL и 40 mL Promtselena® резултирали су значајним смањењем учесталости ретенције постелејце (38,2% и 30,8%) у односу на нетретирану групу (66,67%).

Можемо закључити да апликација 20 mL и 40 mL Promtselena 30 дана пре индукције порођаја резултира статистички значајним смањењем MDA у плазми током перипарталног периода као и значајним смањењем учесталости заостајања постелејце.

Кључне ријечи: краве, ретенција постелејце, MDA

¹Факултет ветеринарске медицине. Универзитет у Београду. Србија

EFFECTS OF SELENIUM SUPPLEMENTATION (Promtselen®) ON MDA CONCENTRATION AND FREQUENCY OF RETAINED PLACENTA IN COWS WITH INDUCED CALVING

¹Olivera Valčić, I.B. Jovanović, Svetlana Milanović,
Miljan Veličković and D. Gvozdić

Abstract

The time close to calving in dairy cows is considered as the most sensitive period from more aspects, among which most relevant are the metabolic shift due to lactation and subsequently increased oxidative stress. Besides, PGF₂ induction of delivery additionally increases the incidence of retained placenta. The oxidative stress defense mechanisms consist of nonenzymatic molecules (vitamins C and E, glutathione) and enzymes: superoxide dismutase, catalase and glutathione peroxidase.

The selenoenzyme glutathione peroxidase reduces the formed fatty acids hydroperoxides, thus interrupting the chain reaction of damage to the cell membrane lipids. Malondialdehyde (MDA), formed by nonenzymatic fission can cross link to other biological molecules which results in cytotoxicity and mutations. The concentration of MDA in blood plasma is a good indicator of the degree of oxidative damage in the organism.

The aim of this study was to determine changes in MDA concentration in the blood plasma during calving and in the peripartal period, 12h before and after calving, as well as the success rate in the expulsion of the placenta in cows with prostaglandin induced delivery.

The experiment was done on dairy Holstein Friesian cows allotted into 3 groups: 1) not supplemented control group (n=9), 2) group treated with 20 mL (n=11) and 3) with 40 mL (n=13) Promtselen® 30 days before calving. MDA plasma concentration was measured spectrophotometrically.

Plasma MDA concentrations in cows supplemented with 20 mL Promtselen® 12h before calving were (4.59 ± 1.20), at calving (4.44 ± 0.68) and 12h after delivery (4.67 ± 0.80), were significantly lower compared to the control group. The group treated with 40 mL Promtselen® had the lowest MDA results of all groups at 12h after calving. Treatments with 20 mL and 40 mL Promtselen® resulted in a significant decrease in placenta retention (38.2% and 30.8%) compared with the control group (66.67%).

It can be concluded that application of 20 and 40 mL Promtselen® 30 days before induction of calving resulted in a statistically significant reduction of plasma MDA concentrations during the peripartal period, as well as with a significant reduction in retained placenta.

Key words: dairy cows, placenta retention, MDA

ПРОИЗВОДЊА И КВАЛИТЕТ МЛЕКА И РЕПРОДУКТИВНИ ПАРАМЕТРИ У ФУНКЦИЈИ ТИПА КЕТОГЕНЕЗЕ НА ФАРМИ КРАВА

М.Р. Цинцовић, Бранислава Белић¹

Кратак садржај

Код крава Холштајн-фризијске расе (40), вршено је испитивање метаболичког профила. За потребе овога огледа испитивана је концентрација бетахидроксибутирата (БХБ) у крви у првој, четвртој и осмој недељи постпартум. У оглед су ушле само краве са израженом хиперкетонемијом, која је изведена на основу концентрације БХБ (гранична вредност 1,1 mmol/l). Све краве су подељене на краве са: раном хиперкетонемијом (у првој недељи) (26), касном хиперкетонемијом (хиперкетонемија у четвртој или осмој недељи) (8), пролонгираном (хиперкетонемија у два од три узорковања) (4) и краве са константном хиперкетонемијом (у сва три узорковања) (2). Краве које су показале рану хиперкетонемију имале су највећу производњу млека, док су најугроженије биле краве са пролонгираном хиперкетонемијом. Тип кетогенезе није значајно утицао на квалитет млека. Када се ради о репродуктивним параметрима краве са пролонгираном или константном хиперкетонемијом показују први еструс знатно касније у односу на остале две категорије крава. Степен концепције од првог осемењавања најнижи је код крава са пролонгираном или константном хиперкетонемијом.

Кључне ријечи: млечне краве, бетахидроксибутират, кетонемија, производња млека, репродукција

¹Марко Р. Цинцовић, др вет., асистент, др Бранислава Белић, ванр.проф., Департман за ветеринарску медицину, Пољопривредни факултет Нови Сад, Трг Доситеја Обрадовића бр.8, 21000 Нови Сад.

PRODUCTION AND QUALITY OF MILK AND REPRODUCTIVE PARAMETERS IN THE FUNCTION OF TYPE OF KETOGENESIS IN FARM DAIRY COWS

Abstract

In 40 Holstein Friesian cows was investigated the concentration of beta hydroxybutyrate (BHB) in the first, fourth and eighth week postpartum. In this trial entered only cows with severe hyperketonaemia, which is derived based on the concentration of BHB (limit 1.1 mmol / l). All cows were divided into cows: early hyperketonaemia (in the first week) (26), late hyperketonaemia (hyperketonaemia in the fourth and eighth week) (8), prolonged (hyperketonaemia in two of three sampling) (4) and cows with a constant hyperketonaemia (in all three sampling) (2). Cows that showed early hyperketonemia had the highest milk production, while the most vulnerable were the cows with a prolonged hyperketonaemia. The ketogenesis type had no significant effect on milk quality. Cows with a prolonged or constant hyperketonaemia show first estrus significantly later than the other two categories of cows. Conception rate from first AI was lowest in cows with a prolonged or constant hyperketonaemia.

Keywords: dairy cows, beta hydroxybutyrate, ketonemia, milk production, reproduction

ПОКУШАЈ ПРЕНОШЕЊА ОВЧИЈИХ ВРСТА *SARCOCYSTIS* SPP. СА МАЧКЕ НА ЈАГЊАД

С. Катић-Радивојевић, С. Борозан, Б. Радојичић, И. Бошњак*,
М. Радивојевић*

Кратак садржај

Макроцистичне врсте *Sarcocystis* spp. код оваца показано је да имају мачке као праве домаћине. Мачке излучују спороцисте којима се могу инфицирати овце, али у релевантној литератури у нашој земљи нису до сада публиковани подаци који се односе на ову проблематику. У жељи да прихватимо ову тврдњу, испитивали смо 9 од 12 новорођених јагњади расе Цигаје који су гајени у средини изолованој од присуства мачака, носиоца инфекције врстама *Sarcocystis* spp. Свако јагње је у 8 недељи старости инфицирано са 50 000 спороциста добијених из фецеса мачака које су храњене овчијим макроцистима са једњака. У 22. недељи старости сва јагњад су показивала симптоме недостатка тиамина, и у његовом недостатку нека су угинула. Шест месеци након инфекције, експеримент је завршен и преостала јагњад су жртвована. Методом дигестије пепсином и хлороводоничном киселином вршена су испитивања мишића угинулих и жртвованих јагњади на присуство цистозоица у узорцима мишића: масетера, једњака, срца, дијафрагме, језика, бицепса или трицепса, и 5 од 9 инфицираних јагњади су позитивни. У узорцима исте мускулатуре код неинфицираних јагњади нису нађени цистозоити. Хистолошком техником потврђено је присуство циста у мишићима 5 позитивних јагњади са дигестијом и одсуство инфекције код неинфицираних животиња.

Узорцима мишића инфицираних јагњади храњени су пси и мачке, али спороцисте у измету паса нису доказане.

Кључне ријечи: мачке, *Sarcocystis*, јагњад, саркоцисте, спороцисте

ATTEMPTED TRANSMISSION OF OVINE SARCOCYSTIS SPP. FROM CATS TO LAMBS

S. Katić-Radivojević, S. Borozan, B. Radojičić, I. Bošnjak*, M. Radivojević*

Abstract

Macroscopic ovine *Sarcocystis* spp. have been shown to have the cat as a definitive host. Sporocysts produced by cats are presumed to infect sheep, but there are no reliable published data to our country. In an attempt to test this claim, 9 of 12 the Cigaja –derived lambs raised in a *Sarcocystis* – free environment without cats, were each dosed at 8 weeks of age with 50 000 sporocysts obtained from the faeces of cats fed ovine oesophageal macrocysts. At 22 weeks of age most of the lambs showed signs of thiamine deficiency, and despite vitamin supplementation some died. Six months after dosing, the experiment was terminated and the remaining lambs were killed. Pepsin-hydrochloric acid digestion of muscle from lambs that had died or were killed revealed cystozoites in samples of muscle: masseter, oesophagus, hearts, diaphragm, flank, biceps, or triceps in 5 of the dosed lambs but in none of the non-dosed lambs. Histology confirmed the presence of cysts in the muscles of the 5 digest-positive lambs and the absence of cysts in non-dosed animals. Muscle samples from infected lambs were fed to cats and dogs, but no sporocysts were shed in the dogs faeces.

Key words: cats, *Sarcocystis*, lambs, sarcocysts, sporocysts

САРКОЦИСТИОЗА ГОВЕДА И ОВАЦА НА ВИШЕ ПОДРУЧЈА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

С. Катић-Радивојевић, С. Борозан, М. Благојевић, М. Радивојевић*

Кратак садржај

Циљ овог рада је да се установи присуство инфекције са врстама из рода *Sarcocystis* spp. у месу закланих животиња (говеда и оваца), директним методама дијагностике, као и да се установи серопреваленција индиректним методама дијагностике уз примену антигена припремљених у нашој лабораторији. Дата је и процена погодности њихове примене у дијагностици саркоцистиозе код оваца и говеда. Узорци мускулатуре једњака, дијафрагме, срца и крви узимани су са линије клања из 6 округа Србије у току пет година. Метода компресије, хистолошка метода и дигестија трипсином су коришћене као директне, а ИФА и ИНА тесови као индиректне методе. Добијени резултати су поређени ради процене ефикасности наведених серолошких метода. Саркоцисте овога узрочника налазе се као макро и микроцисте код оваца чешће (40,1% до 99,5%) него код говеда (21,0% до 54,1%). Цисте ове зоонозе по интензитету су нађене највише у једњаку, а најмање у дијафрагми закланих животиња. Није установљена значајна разлика у екстензитету и интензитету ове инфекције по регионима Србије. Резултати ИФА и ИНА теста подударују се са резултатима методе дигестије. Серолошки тестови су осетљиви (0.95 и 0.99), али ниске специфичности (0.56 и 0.58).

Кључне ријечи : саркоцистиоза, дијагностика, ефикасност, говеда, овце

др Софија Катић-Радивојевић, ред. проф., др Сунчица Борозан, ван. проф., др Милош Благојевић, асистент, Факултет ветеринарске медицине, Булевар Ослобођења 18, Београд, Србија

* др вет. мед., Милош Радивојевић, стажиста, Ветеринаска станица „ДИВЕТ“, Меленци, Србија

SARCOCYSTIOSIS OF CATTLE AND SHEEP IN THE SOME REGIONS OF SERBIA

S. Katic - Radivojevic, S. Borozan, M. Blagojević, M. Radivojević*

Abstract

The aim of research is first of all to find out infection with some kind of genus *Sarcocystis* spp. in meat slaughtered animals (cattle, sheep), by direct methods of diagnosis and to find by seroprevalence same infection same animals by indirect methods diagnosis with applying antigens prepared in our laboratory. Also order to evaluate their application in diagnosis of sarcocystiosis in cows and sheep. Samples of muscular oesophagus, diaphragm, heart and blood was taken from line of the slaughter from six region of Serbia in the period of the five years. Method compression, histological method and digestion by trypsin used as direct but IFA and IHA tests as indirect methods. Results was compared in order to see evaluation and efficacy of the serological methods. Sarcocysts of this agents which cause infection, are located as macro and micro cysts in the sheep and more often (40,1% to 99,5%) than to cows (21,0% to 54,1%). Cysts of the zoonoses by intensity are found predominantly in oesophagus but at least in diaphragm slaughtered animals. Prevalence and intensity of this infection by the regions of Serbia. Results IFA and IHA tests was identical with results which we received by digestive methods. Serological tests are very sensitive (0.95 and 0.99), but low specificity (0.56 and 0.58).

Keywords: sarcocystiosis, diagnosis, cows, sheep.

dr Sofija Katić- Radivojević, prof., dr Sunčica Borozan, prof., dr Miloš Blagojević, assistant, Faculty of veterinary medicine, Bulevar Oslobođenja 18, Belgrade, Serbia

**dr vet. med., Miloš Radivojević, training period internship, Veterinary station „DIVET“, Melenci, Serbia.*

ИСПИТИВАЊЕ ЗАСТУПЉЕНОСТ СТРЕСНОГ ГЕНОТИПА ЕНЗИМА ФОСФОХЕКСОЗО – ИЗОМЕРАЗЕ У ПОПУЛАЦИЈИ СВИЊА

Иван Радовић, Саша Драгин, Александар Божић, Марко Р. Цинцовић, Бранислава
Белић

Кратак садржај

Савремено свињарство одликује високоиндустријализована производња. Због промена на месо и смањеног прираста испитиване је присуство стреса у популацијама свиња. познато је да у нашој популацији постоји велики број хетерозигота, чијим неконтролисаним размножавањем долази до ширења гена за стрес осетљивост. Циљ овога рада био је да се испита присуство стрес гена у популацији свиња анализом ензима фосфо-хексозо изомеразе (PHI) како би се проценила стресна оптерећеност популације. у нашим популацијама свиња постоји генетичка равнотежа када је у питању реквенца хомозигота и хетерозигота. Међутим, заступљен је велики број јединки хомозиготних на стрес, док повећање броја хетерозигота указује да се морају вршити јаче селекционе мере. Начин мележења има значаја у кретању и фреквенцији стресних алела кроз популацију.

Кључне ријечи: стрес синдром свиња, фосфохексозо изомеразе, генетичка равнотежа популације.

ASSESSMENT OF STRESS-LOAD BY DETERMINING THE FREQUENCIES OF PHOSPHOHEXOSE ISOMERASE'S GENOTYPES IN POPULATION OF PIGS

Ivan Radović, Saša Dragin, Aleksandar Božić, Marko R. Cincović, Branislava Belić

Abstract

Modern pig production is characterized by highly industrialized. Due to changes in muscle and reduced growth of stress was investigated in swine populations. Genes responsible for the occurrence of stress-syndrome marked by the Hal-1843, because they are connected to a positive reaction to the halothane test. Over time, it was found that the Hal locus associated with the locus that determines the H and S blood group, then fosfoheksozo-isomerase and 6-fosfoglukodehidrogenazu. Uncontrolled breeding of heterozygotes in our population of pigs in fact leads to the spread of genes for stress sensitivity. In our swine populations in a genetic balance when it comes to frequency of homozygotes and heterozygotes. However, represented a large number of individuals homozygous for stress, and increase the number of heterozygous individuals suggests that the selection should be made stronger measures to reduce stress.

Keywords: stress syndrome of pigs, phosphohexose isomerase, genetic equilibrium of population.

ДИРОФИЛАРИОЗА - ПАТОМОРФОЛОШКИ НАЛАЗ, ТЕРАПИЈА И ПРЕВЕНТИВА

Д. Маринковић, С. Траиловић, В. Нешић, Д. Ђурђевић**

Кратак садржај

Дирофилариоза је паразитско обољење пре свега паса, изазвано нематодом *Dirofilaria immitis*. Током последњих година на просторима Србије код паса и мачака све чешће се документује налаз паразита *Dirofilaria immitis*, било као проузроковача изненадног угинућа, било као споредан налаз на обдукцији. Пас представља јединог сисара код кога се *Dirofilaria immitis* јавља уобичајено и уједно представља најзначајнији резервоар овог паразита, мада и друге животиње могу бити инфициране са овим паразитом, а у ретким ситуацијама може бити инфициран и човек. Патоморфолошким прегледом код 36 паса и 2 мачке које су обдуковане на Катедрама за патолошку морфологију и судску ветеринарску медицину Факултета ветеринарске медицине у Београду пронађени су адултни облици *Dirofilaria immitis* али су они у само 4 случаја били узрок изненадног угинућа. Након макроскопског прегледа узети су узорци ткива различитих органа за патохистолошка испитивања. Материјал за патохистолошку анализу је фиксиран у 10% пуферисаном формалину, и после уобичајене процедуре калупљен у парафин. Парафински исечци дебљине око 5 μm су бојени хематоксилином и еозином (HE) и Periodic-Acid-Schiff техником (PAS), толуидин плавим (TB) и Weigert van Gieson методом. Услед присуства паразита у десној комори и плућној артерији и последично долази до парцијалне васкуларне блокаде, развоја интензивне плућне хипертензије и интензивног оптерећења десне срчане коморе, као и њене последичне хипертрофије. Временом, у хроничном току болести може доћи до развоја слабости - дилатације десног срца. На плућној артерији и њеним огранцима развија се артеритис и периартеритис, а микрофиларије изазивају имуно-посредован гломерулонефритис. Код младих паса и мачака може доћи до развијања „синдрома вене каве“. Аберантно адултни облици се могу наћи и у кожи, оку, мозгу, кичменом каналу, перитонеалној дупљи и др. Третман дирофилариозе може бити хируршки или медикаментозни. Медикаментозни третман може бити: а) адултицидни, б) микрофиларицидни и в) превентивни.

Адултицидни третман предвиђа употребу меларсомин дихидрохлорида, коме претходи симптоматска терапија. За микрофиларицидни и превентивни третман користе се макроциклични лактони, милбемицини и авермектини: милбемицин, моксидектин, ивермектин, селамектин и др. форми топикалних и инјекционих препарата према различитим протоколима.

Кључне ријечи: *Dirofilaria immitis*, патоморфолошки налаз, терапија, превенција

HEARTWORM DISEASE - PATHOMORPHOLOGICAL FINDINGS, THERAPY AND PREVENTION

D. Marinković, S. Trailović, V. Nešić, D. Đurđević**

Abstract

Dirofilariosis is parasitic disease mostly of dogs, caused by nematode *Dirofilaria immitis*. During past few years on the territory of Republic of Serbia, this parasite is diagnosed in dogs and cats either as a direct cause of death or as accidental finding on the post mortem exam. Dog is the only mammal in which *Dirofilaria immitis* is commonly found, and at the same time it is the most important reservoir of this parasite, although the other animals, in rare cases even a human, can also be infected with this parasite. Adult forms of *Dirofilaria immitis* were found during pathomorphological examination of 36 dogs and 2 cats, but these parasites were direct cause of sudden death in only 4 cases. These post mortem examinations were performed on the Department of pathology and Department of forensic medicine, on Faculty of Veterinary Medicine of Belgrade. After macroscopic examination tissue samples of different organs were taken. Tissue samples for pathohistologic analysis after fixation in 10% buffered formalin, and routine procedure, were embeded in paraffin blocks. Pathohistological preparations were stained with hematoxylin eosine (HE) and Periodic-Acid-Schiff staining (PAS), toluidine blue (TB), and Weigert van Gieson (WvG). The presence of parasites in right cardiac ventricle causes partial vascular blockade, development of intensive pulmonary hypertension, and intensive load of right cardiac ventricle, as well as its consenquential hypertrophy. In time, during the chronic course of disease the dilatation of right heart can develop. Arteritis and periarteritis develop on the pulmonary artery and its branches. Microfilaria also cause immuno-mediated glomerulonephritis. In young dogs and cats "caval syndrome" can develop. Adult forms can aberrantly be found beneath the skin, eye, brain, spinal canal, peritoneal cavity, etc. Treatment of dirofilariosis can be surgical and medicamentous. Medicamentous treatment can be: a) adulticide, b) microfilaricide, and c) preventional. Adulticide treatment consists of melarsomin hydrochloride, after symptomatic therapy. Macrocytic lactons, milbecins and avermectins: moxidectin, ivermectin, selamectin etc. are used for microfilaricidal and preventive treatment in form of topical and injectible drugs according to different protocols.

Key words: *Dirofilaria immitis*, pathomorphological finding, therapy, prevention

**dr Darko Marinković, teaching assistant, Department of Pathology, e-mail: darko@vet.bg.ac.rs, *dr Saša Trailović, Associate Professor, Department of pharmacology and toxicology, *dr Vladimir Nešić, Assistant Professor, Forensic veterinary medicine, Faculty of Veterinary Medicine, Bulevar oslobođenja 18, 11000 Beograd, **dr Dragan Đurđević, Military medical academy, Belgrade*

ОРГАНИ КАРЛИЧНЕ ДУПЉЕ И ПЕЛВИМЕТРИЈСКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ЧИНЧИЛЕ (*CHINCHILLA LANIGERA*)

Верица Мрвић

Кратак садржај

Проучавања макроморфолошких одлика гениталних органа женки чинчила као и топографско-анатомских односа вршено је на 15 јединки, применом анатомских и микроанатомских техника.. По отварању трбушне дупље и препарисању одговарајућих мишића, примењен је метод адспекције, као и мерење трбушне дупље, а затим је извршена екстракција гениталних органа, као и пелвиса. По одстрањивању најдубљих мишића карличне дупље, лагано препарисање нас је довело и до изолованих костију које чине пелвис, где смо по њиховом избељивању приступили мерењима. Применом ових техника, утврђено је да се женски генитални органи чинчиле налазе већим делом ретроперитонеално, у трбушној, а мањим делом у карличној дупљи. Трбушна дупља женки чинчиле релативно је дугачка и она се простира од дијафрагме до кранијалног улаза у карличну дупљу у дужини око 15 цм. Женски полни органи чинчиле (*chinchilla lanigera*), разликују се по својим морфолошким карактеристикама од органа великог броја домаћих сисара, али зато велику сличност уочавамо са морфолошким карактеристикама карнивора.

Кључне ријечи: чинчила, *chinchilla lanigera*, pelvis, bursa ovarii

Abstract

We conducted a research of anatomy-topography relations and macromorphological characteristics of chinchilla females' genitals on 15 animals, using anatomical and microanatomical techniques. By combining these methods, we gathered data about examined animals. With opening of abdominal cavity and preparation of certain muscles, we applied methods of dissection and measuring this cavity, and followed by extraction of genitals and pelvis. After removing deepest muscular layers in pelvic cavity, light preparation led us to pelvic bones separation, which we bleached and measured. Using these techniques, we established that chinchilla female's genitals are mostly retroperitoneal, located in abdominal cavity, while smaller part of the system is positioned in pelvic cavity. Chinchilla's abdominal cavity is quite long, spread between diaphragm and cranial entrance to pelvic cavity in length of 5 cm. Based on these examinations, we've reached the conclusion that there are differences between morphological characteristics of chinchilla female genitals and those in domestic mammals, but we perceive great resemblance with carnivore's female genitals.

Key words: chinchilla lanigera, pelvis, bursa ovarii

A. THORACICA INTERNA КОД ТЕКУНИЦЕ (CITELLUS CITELLUS)

М. Благојевић¹, Зденка Благојевић¹, Верица Мрвић¹, Ивана Нешић²

Кратак садржај

У области експерименталне хумане и ветеринарске медицине, као и у другим научним дисциплинама, све се више придаје значај лабораторијским животињама. На њима се могу пратити функције одређених система и њихове фармакодинамске манифестације, које настају зависно од врсте, путева и начина уношења појединих супстанци или биолошких агенаса у организам ових животиња. Један од значајних услова за оваква испитивања представља потпуно познавање анатомске грађе организма ових животиња. То је био један од главних разлога, да обрадимо део кардиоваскуларног система слепог кучета и на тај начин дамо прилог бољем познавању грађе тела ове животиње.

За испитивање употребљено је 7 текуница. После искрвављења животиња, у крвне судове су убризгане различите контрастне масе, желатин обојен сликарском темпером или минијумом. Крвни судови су после тога препарисани и снимани.

A. thoracica interna је сразмерно јак крвни суд. Избија из десне поткључне артерије у висини каудалног руба проксималног дела 1. ребра, одакле се пружа у луку на унутрашњу површину грудне кости. Она продужава даље у каудалном правцу, покривена танким M. transversus thoracis. Пружајући се према дијафрагми дели се на: A. musculophrenica, A. epigastrica cranialis, Rami intercostales ventrales и Rami sternales. Са својим гранама васкуларише дијафрагму, трбушне и грудне мишиће, последњих осам међуребарних мишића и грудне млечне жлезде.

A. thoracica interna код човека, малог зеленог мајмуна, текунице, кунића и пацова је грана од A. subclavia, а код слепог кучета је једна од грана Truncus costocervicalis-a.

Кључне ријечи: Citellus citellus, артерије, васкуларизација

A. THORACICA INTERNA IN THE GROUND SQUIRREL (CITELLUS CITELLUS)

M. Blagojević¹, Zdenka Blagojević¹, Verica Mrvić¹, Ivana Nešić²

Abstract

The experimental human and veterinary medicines, as well as other scientific disciplines, are turning more and more to laboratory animals. These are suitable for monitoring the functions of certain systems and their pharmacodynamic manifestations, which occur depending on the species, route and manner of administration of certain substances or biological agents in the organisms of those animals. One of the important prerequisites for such investigations is a thorough knowledge of the anatomic structure of the given organism of such animals. This was one of the main reasons why we undertook to investigate the cardio-vascular system of the mottle rat contributing in that way to a better understanding of the body structure of this animal.

The investigation was performed on 7 ground squirrels. After bleeding out, various contrast agents were administered, such as gelatin stained with painting tempera or minium. After this the blood vessels were mounted and photographed.

The internal thoracic artery is a relatively large blood vessel. It arises from the right subclavian artery at the level of the caudal edge of the proximal end of the first rib, and turns in a curve along the internal surface of the sternum. It extends further in the caudal direction, covered by the thin M. transversus thoracis. Along its course to the diaphragm can be divided into: A. musculophrenica, A. epigastrica cranialis, Rami intercostales ventrales and Rami sternales. With its branches supply diaphragm, abdominal and thoracic muscles, last eight intercostal muscles and thoracic mammae.

A. thoracica interna is in the man, small green monkey, ground squirrel, rabbit and rat is the branch of the subclavian artery but in the mottle rat is one of the branch of the Truncus costocervicalis.

Key words: Citellus citellus, arteries, vascularisation

МЕТАБОЛИЧКА АДАПТАЦИЈА НА ПЕРИПАРТАЛНИ И ТОПЛОТНИ СТРЕС КОД МЛЕЧНИХ КРАВА

М.Р. Цинцовић, Бранислава Белић

Кратак садржај

Млечне краве су изложене различитим стресорима у спољашњој средини. Када су оптерећене стресом краве реагују смањеним уносом хране и негативним енергетским билансом. Висока продуктивност и смањен унос хране у перипарталном периоду доводи краве у стање негативног енергетског биланса и метаболичног стреса. Код крава у перипарталном периоду значајно расте концентрација неестерификованих масних киселина (НЕФА) ($p < 0.01$) и бетахидроксibuтирата (БХБ) ($p < 0.05$), а опада концентрација глукозе ($p < 0.01$). Овакав метаболички профил потврђује негативни енергетски биланс у организму крава. Када су краве изложене топлотном стресу долази до смањеног уноса хране, слично као у перипарталом периоду. Међутим, метаболичка адаптација крава на топлотни стрес се значајно разликује у односу на перипартални стрес. Код крава у топлотном стресу значајно опада концентрације НЕФА ($p < 0.01$) и глукозе ($p < 0.05$), док концентрација БХБ показује тенденцију опадања ($p < 0.1$) у односу на термонеутрални период. Остаје отворено питање зашто је код крава у топлотном стресу изостала липомобилизација и кетогенеза упркос сниженој гликемији и смањеном уносу хране. Један од могућих разлога може бити чињеница да се производња млека смањује током топлотног стреса, док се у постпарталном периоду количина млека константно повећава.

Кључне ријечи: перипартални стрес, топлотни стрес, унос хране, метаболичка адаптација, млечне краве.

METABOLIC ADAPTATION TO PERIPARTURIENT AND HEAT STRESS IN DAIRY COWS

Marko R. Cincović, Branislava Belić

Abstract

Dairy cows were exposed to various stressors in the environment. Burdened by stress cows react by reduced food intake and negative energy balance. High productivity and reduced food intake in the periparturient period leading cows into a state of negative energy balance and metabolic stress. The cows in the periparturient period significantly increases the concentration of nonesterified fatty acids (NEFA) ($p < 0.01$) and beta hydroxybutyrate (BHB) ($p < 0.05$), and decreased glucose concentration ($p < 0.01$). This metabolic profile confirms the negative energy balance in the body of cows. When the cows were exposed to heat stress leads to reduced food intake, similar to periparturient period. However, metabolic adaptation of cows to heat stress is significantly different from periparturient stress. The cows in heat stress significantly decreased concentrations of NEFA ($p < 0.01$) and glucose ($p < 0.05$), while BHB concentration tends to decrease ($p < 0.1$), compared to termoneutralni period. It remains an open question why the cows in heat stress failed lipid mobilization and ketogenesis despite low blood glucose and reduced food intake. One possible reason is the fact that milk production decreases during heat stress, while in the postpartum period, the amount of milk is constantly increasing.

Key words: periparturient stress, thermal stress, food intake, metabolic adaptation, dairy cows.

МОРФОМЕТРИЈСКА СВОЈСТАВА ЕРИТРОЦИТА КОД КРАВА РАЗЛИЧИТЕ СТАРОСТИ

Бранислава Белић, Марко Р. Цинцовић, Драгица Стојановић, Зорана Ковачевић¹

Кратак садржај

У оглед је ушло 7 женских телади, 7 јуница, 9 крава старости две године, 8 крава старости четири године. Крв је добијена венепункцијом вене југуларис и брзо обрађена у лабораторији. Испитивне су карактеристике размаза еритроцита који је обојен по May-Grundwald-Giemsa методи. Прегледом са градуисаним окуларом нађено је да су еритроцити телади и јуница значајно крупнији од еритроцита крава у лактацији. Анализом потенцијалног присуства анизозитозе (Red Cell Distribution Width - RCDW) показано је да је тај индекс већи код телади и код крава старости три године у односу на остале категорије (22%, физиолошки до 20%). Еритроцити су били равномерно пребојени, али је број еритроцита са израженијим централним просветљењем растао са старашћу крава. Испитивањем присуства измењених облика еритроцита нађено је да су спорадчно присутни и то код телади, што је физиолошки. Приликом морфометријских испитивања у обзир се мора узети фактор старости јединке.

Кључне ријечи: телад, јунице, краве, морфологија еритроцита, микроскопски размаз

¹ др Бранислава Белић, ванр.проф., Марко Р.Цинцовић, др вет., асистент, Зорана Ковачевић асс, Департман за ветеринарску медицину, Пољопривредни факултет Нови Сад, Трг Доситеја Обрадовића бр.8, 21000 Нови Сад. Др Драгица Стојановић, ванр.проф., Научни институт за ветеринарство Нови Сад, Руменачки пут 20.

MORPHOMETRIC CHARACTERISTICS OF ERYTHROCYTE IN COWS OF DIFFERENT AGE

Branislava Belić, Marko R. Cincović, Dragica Stojanović, Zorana Kovačević

Abstract

The experiment was included seven female calves, seven heifers, nine cows aged two years and eight cows aged four years. Blood was obtained by venipuncture from jugular vein and quickly processed in the laboratory. The characteristics of a smear of red blood cells that stained with May-Grundwald-Giemsa method were investigated. The morphometric study was achieved using with a graduated ocular and a micrometric slide with an immersion optic microscope at a grossissement of 100. Result showed that the erythrocytes of calves and heifers are significantly larger than red blood cells in lactating cows. Analysis of the Red Cell Distribution Width (RCDW) showed that the index is higher in calves and cows aged three years in relation to other categories. Erythrocytes are evenly colored, but the number of red blood cells with a pronounced central enlightenment grew with the age of cows. Examining the presence of altered forms of red blood cells were found to present and calves, which is physiological. Age of the specimens must be taken into account in the morphometric analysis of red blood cells in cows.

Key words: calves, heifers, cows, red cell morphology, microscopic smear

ПОЈЕДИНАЧНЕ МАЛФОРМАЦИЈЕ ТЕЛАДИ

М.Пуповац, И.Сувајац, Ж.Петровић

Кратак садржај

Рађање телад са дегенеративним промјенама, које се означавају као аномалије, малформације, абнормалности, монструозности и сл. је релативно ријетка појава. У сточарству представља велики проблем, како у интензивном тако и у екстензивном узгоју. Најчешћи узрок настајања малформација код животиња јесте осјемењивање и парење у сродству, гдје управо и долази до појаве аномалија. Број појединачних малформација односи се на развојне неправилности извјесних дијелова тијела или органа, као нпр. Thoracoschisis et ectopia cordis. Иако су аномалије ријетке, оне су економски неповољне. Зависно од ефекта латентног гена, може доћи до смртности телад који их носе у свом наслеђству. Да би дошло до појаве аномалије, такве гене требају носити оба родитеља.

Кључне ријечи: телад, латентни гени, малформација

SINGLE MALFORMATIONS OF CALVES

M. Pupovac, I. Suvajac, Z. Petrovic

Abstract

A birth of calves with degeneration changes that are marked as anomalies, malformations, abnormalities, monstrosities etc. is relative rare occurrence. In cattle raising it means a big problem, in intensive as much as in extensive raising. The most frequent reason for appearance of animal malformations is insemination and mating in kinship, where the anomalies are appearing. The number of single malformations is in reference to development irregularity of some body parts or organs like, for example, Thoracoschisis et ectopia cordis. Although the anomalies are rare they are economical negative. Depending of latent gene effect it can cause death of calves that bring them in their heredity. To cause the appearance of anomalies both parents should carry such genes.

Key words: calves, latent genes, malformation

ИСПИТИВАЊЕ УЧИНКОВИТОСТИ БИЉНИХ СИРУПА КОД ПЧЕЛИЊИХ КОЛОНИЈА ПОГОЂЕНИХ НОЗЕМОЗОМ

А. Паприкић, М. Валан, А. Шљука
Б. Дукић, Л. Велић

Кратак садржај

Ноземоза је болест одраслих пчела која напада епителне ћелије средњег пријева код краљице, радилица и трутова. Патогени узрочник болести је гљивица *Nosema apis*. Пчеле погођене ноземозом живе краће, јер инфекција узрокује скраћење дужине живота за 25-58 %. Болест се очитује у каснијем изласку радилица, мањем приносу нектара и полена, исцрпљивању пчела и губитка пчелињих заједница.

Раширеност ноземозе је на врло високом нивоу у Босни и Херцеговини, и то доноси велики економски губитак.

Терапија с антибиотцима фумагилине била врло успјешна током година, али будући да антибиотици представљају потенцијалну опасност за људе као потрошаче, због њихових резидуа у пчелињим производима, циљ је испитати учинковитост биљних сирупа на пчелиње колоније које су погођене са ноземозом, другим ријечима, успоредно анализирати ефикасност дезинфицијенаса (носесиде), биљних сирупа и биљних сирупа уз додатак воденог екстракта прополиса.

Кључне ријечи: ноземоза, терапија, биљни сируп, прополис

TESTING THE EFFICIENCY OF THE HERBAL SYRUP IN BEE COLONIES AFFECTED WITH NOSEMOSES

A. Paprikić, M. Valan, A. Šljuka
B. Dukić, L. Velić

Abstract

Nosemosis is a disease of the adult bees which invades the epithelial cells of the middle part of the intestine in queens, workers and drones. The pathogenic cause of this disease is the fungus *Nosema apis*. The affected bees live shorter than the unaffected, because the infection causes the shortening of life length for 25 to 58 percents. The disease manifests in the later exiting of the worker bees to hives runway, smaller income of nectar and pollen, exhaustion of bees and loss of the bee colonies.

The incidence of nosemosis is at very high level in Bosnia and Herzegovina, and it delivers a big economic loss.

The therapy with antibiotic fumagiline was very successful over the years, but since antibiotics represent potential danger for humans as consumers, because of their residues in bee products, the goal is to examine the efficacy of the herbal syrup on bee colonies which are affected with nosemosis, in other words to comparatively analyze the efficacy of disinfectants (noscide), herbal syrup and herbal syrup with the add of water extract of propolis.

Keywords: nosemosis / therapy / herbal syrup / propolis

ИСПИТИВАЊЕ УТИЦАЈА ПОСТУПАКА ДЕЗИНФЕКЦИЈЕ НА ХИГИЈЕНУ У ЗАНАТСКОЈ КЛАНИЦИ

¹Јанковић Љиљана, Раденковић-Дамњановић Брана, Карабасил Н.² Марић С,³
Мириловић М.⁴

Кратак садржај

У производњи меса, постоје велике могућности контаминације трупова патогеним микроорганизмима. Примена техничко-технолошких метода није довољна да би се смањила бројност микроорганизама већ је неопходно да се у кланицама свакодневно правилно спроводи дезинфекција.

Циљ рада је био да се у кланици утврди разлика у ефикасности дезинфекције, коју су спроводили одговорно лице кланице и стручно лице-ветеринар. Дезинфекција је вршена хлорним препаратом (натријум дихлоризоцијанурат дихидрат) у концентрацији од 0,02%. Пре и после спроведене дезинфекције, са одређених површина методом узимања влажно-сувог бриса утврђиван је укупан број бактерија.

Резултати испитивања су показали, да је после дезинфекције коју је спровело стручно лице укупан број бактерија био стаистички значајно мањи ($p < 0,01$) на прибору и радним површинама. На подовима разлике у укупном броју бактерија после дезинфекције коју су спровели одговорно лице занатске кланице и стручно лице-ветеринар нису биле статистички значајне ($p > 0,05$).

Кључне ријечи: занатска кланица, укупан број баактерија, дезинфекција

¹ Др Јанковић Љиљана, доцент, проф др Брана Раденковић-Дамњановић, ред. проф, Катедра за зоохигијену, Факултет ветеринарске медицине, Београд

² Др Карабасил Неђељко, доцент, Катедра за хигијену и технологију меса, Факултет ветеринарске медицине, Београд

³ Спец. дипл. вет. Марић Слободан, ветеринарски инспектор, Бања Лука

⁴ Др Мириловић Милорад, доцент, Катедра за економику и статистику, Факултет ветеринарске медицине, Београд

THE EVALUATION OF THE INFLUENCE OF PROCEDURE DISINFECTION APPLIED IN SLAUGHTERHOUS HYGIENE

Јанковић Љиљана, Раденковић-Дамњановић Брана, Карабасил Неђељко¹ Марић
Слободан,² Мириловић Милорад³

Abstract

Meat processing is accompanied with the danger of carcass contamination with pathogenic microorganisms. Technological procedures and technical methods are insufficient for control of microorganism populations therefore it is necessary to daily apply the procedure of disinfection of abattoirs and slaughter houses.

The aim of the investigation was to determine the efficiency of the disinfection performed by responsible small slaughterhouse personnel and one applied by trained veterinary professionals. In both cases the disinfection was performed with chlorine disinfectant i.e. 0.02 % sodium dichloroisocyanurate dihydrate solution. The effectiveness of the disinfection procedures performed, was established upon the total count of the bacteria in wet-dry swabs taken from abattoir surfaces before and after the disinfection.

The results obtained showed that the disinfection performed by trained professional resulted in significant decrease ($p < 0.01$) of the total bacteria count on the butcher equipment. The floors the difference in total count bacterial of following the disinfection performed by abattoir personnel and one performed by trained veterinary professionals the difference in total bacterial count were non significant ($p > 0.05$).

Key words: *Slaughterhouse, total count of bacteria, disinfection*

¹ Др Карабасил Неђељко, доцент, Катедра за хигијену и технологију меса, Факултет ветеринарске медицине, Београд

² Спец. дипл. вет. Марић Слободан, ветеринарски инспектор, Бања Лука

³ Др Мириловић Милорад, доцент, Катедра за економику и статистику, Факултет ветеринарске медицине, Београд

ПРВИ РЕЗУЛТАТИ ПРИМЈЕНЕ РАНЕ ДИЈАГНОСТИКЕ ГРАВИДИТЕТА ИЗ КРВИ ГОВЕДА

Марковић Т. Митровић Новалина, Кадирић. В., Иванић Б.¹

Кратак садржај

Плодност крава и јуница није само биолошка особина која обезбјеђује продужетак врсте, већ битна карактеристика од које зависе производне особине највећег значаја у гајењу говеда - производња млијека и меса. Трајање полног циклуса код крава варира у доста широким границама од 18-28 дана, али је прихваћено да у просјеку код крава износи око 21 дан. Сам полни циклус се састоји од четири фазе а то су:

- Проеструс, траје око 3 дана
- Еструс, просјечно траје око 18-36 часова.
- Постеструс, просјечно траје око 3 дана.
- Диеструс, просјечно траје око 13 дана.

Фреквенција искључења млијечних крава због репродукционих сметњи (33%) је већа од губитака проузрокованих заразним и паразитским болестима. Под претпоставком да су егзогени узроци стерилитета тј. неплодности фармских животиња (нутритивни, зоохијенски, инфективни, климатски, сезонски, стресни, организациони и техничкотехнолошки) сведени на најмању могућу мјеру, једна од најзначајнијих метода и поступака за побољшање плодности и репродукције крава и јуница млијечног типа је и рано дијагностиковање гравидитета. За дијагностику гравидитета крава и јуница доста широку и до не тако давно, најчешћу примјену имале су клиничке, ултразвучне и ређе лабораторијске методе дијагностиковања.

У оквиру испитивања и истраживања о могућности примјене лабораторијске дијагностике гравидитета из крви, узели смо за задатак да испитамо њену примјену приликом рутинског прегледа на стеоност у теренским условима (штале, у којима се краве иначе и налазе), а не у експерименталним или прилагођеним условима.

Процјена употребљивости примјене лабораторијске дијагностике гравидитета из крви у теренским условима треба да нам покаже од какве би практичне вриједности била примјена ове методе у свакодневној пракси, приликом рутинског прегледа за дијагностиковање како стеоности, тако и изостанка концепције код крава и јуница.

Дијагностиковање гравидитета из крвног серума на принципу детекције Специфичног серумског протеина плаценте – ЕЛИСА методом. Принцип методе је детекција присутности специфичног серумског протеина плаценте у серуму, као специфични производ плаценте његова детекција у серуму јединке указује на стеоност, а ниво концентрације расте са одмицањем гестације.

. Директни корисници и учесници су фармери који у сарадњи са надлежном ветеринарско службом на терену врши узимање узорака тј. вађење крви и достављање до лабораторије. У испитивањима су обухваћене осјемењене краве без обзира на њихове пуерпералне карактеристике (ток телења, ток и трајање пуерперијума, вријеме протекло од телења до првог осјемењавања односно држане на уобичајеном режиму исхране.

Дијагностиковање гравидитета из крвног серума на принципу детекције Специфичног серумског протеина плаценте – ЕЛИСА методом . На основу испитиваних периода прегледане животиње смо сврстали у следеће групе:

- од 30.- 35. дана

- И преко 35. дана

Контролни преглед би требао бити вршен са отприлике 50 до 60 дана после осјемењавања.

Значај:

- Пружа могућност сигурне дијагностике гравидитета у најранијем временском периоду, (95 % у периоду од 30 до 45 дана)
- Пружа могућност раног утврђивања изостанка концепције (99 % у периоду од 30 до 45 дана)
- Повећава индекс телења,
- Избјегавања се могућности мануелне индукције абортуса при ректалном прегледу
- Метод се примјенује у САД, Аустралији, у Европи Мађарска и од скоро у Републици Српској односно БиХ,
- Спречава могућност преношења зооноза
- Олакшава рад ветеринарима и фармерима.

Резултати програма су дати у табели.

Период	Број организација које су учествовале у тестирању	Број прегледаних грла
Мај-Децембар 2010	20	785
Јануар-Април 2011	32	532

THE FIRST RESULTS OF EARLY DIAGNOSIS OF PREGNANCY FROM BLOOD

Abstract

The fertility of cows and heifers is not only a biological feature that provides an extension of species, but an essential characteristic of which the production traits of the utmost importance in growing cattle - milk and meat, depend on. Duration of sexual cycle in cows varies quite a wide range from 18-28 days, but it is accepted that the average by cows is around 21 days. The sexual cycle itself consists of four phases: Proestrus, which takes about 3 days; Estrus, on average takes about 18-36 hours. Postestrus, on average lasts about 3 days. Dioestrus, on average lasts about 13 days. Frequency of exclusion of dairy cows due to reproductive disorders (33%) is higher from losses caused by infectious and parasitic diseases. Assuming that the exogenous causes of infertility, that is infertility in farm animals (nutritional, zoohygienic, infectious, climatic, seasonal stress, organizational and technological) are reduced to a minimum, one of the most important methods and procedures for improving fertility and reproduction of dairy cows and heifers type is early diagnosis of pregnancy. For the diagnosis of pregnancy of cows and heifers, till recently, a wide and the most used method had been clinical, ultrasound and recently laboratory methods of diagnosis. In this study and research of the possibilities of laboratory diagnosis of pregnancy from blood, we took the task to reasearch its application in routine examination of fertility under field conditions (barns, where cows normally are) and not in experimental or custom conditions. Assessment of laboratory diagnosis of pregnancy from blood under field conditions needs to show us what practical value would have the application of this method in everyday practice, during a routine examination for the diagnosis of pregnancy as well as the absence of conception in cows and heifers. Pregnancy diagnosis from blood serum on the principle of detection of serum protein Specific placenta - the ELISA test. The principle method to detect the presence of specific serum protein in placenta, as the specific product of placenta, its detection in serum specimens indicate fertility, and the concentration level increased with advancing gestation. The direct beneficiaries and participants are farmers, who in collaboration with the veterinary service in the field are sampling, ie. blood sampling and delivery to laboratory. The reasearches include inseminated cows regardless of their puerperal characteristics (course of calving and duration of the puerperium, the time elapsed since calving to first insemination and remained in the normal sodium diet. Pregnancy diagnosis from blood serum on the principle of detection of Specific serum protein in placenta - the ELISA test. Based on the period of examined animals are classified into the following groups: 30 - 35 days; And over 35 days Control review should be carried out with approximately 50 to 60 days after insemination. Importance: Provides a facility for secure diagnosis of pregnancy at the earliest time period (95% from 30 to 45 days); Provides the ability to determine the absence of early conception (99% from 30 to 45 days); Increases the calving index,

Avoiding the possibility of manual induction of abortion in the rectal examination

The method is applied in the U.S., Australia, Europe, Hungary and recently in the Republic of Srpska and BiH; Prevents the possibility of transmission of zoonoses; Facilitates the work of veterinarians and farmers.

Program results are given in the table.

Period	e number of organizations included in researches	e number of examined animals
May-December 2010	20	785
January-April 2011	32	532

Key words: diagnosis of pregnancy, specific serum protein in placenta

ВЈЕШТАЧКО ОСЈЕМЕЊАВАЊЕ КУЈА

Бојан Лукач, Кристина Шевић, Огњен Витковић, Горан Параш, Игор Чегар

Кратак садржај

Савремени начин живота и велика експанзија држања кућних љубимаца довели су до појаве великог броја раса паса које се теже размножавају природним путем. Вјештачко осјемењавање куја заузима све већи значај у кинологији. Женке паса имају 1-3 (најчешће 2) еструсна циклуса годишње, а сваки траје у просјеку око 20 дана. Правовремена детекција еструса је од посебне важности за утврђивање оптималног времена осјемењавања, а самим тим постизање добрих резултата и добијање потомства.

Кључне ријечи: кује, еструсни циклус, дијагностика, вјештачко осјемењавање

MANUAL ISAMINATION OF DOGS

Abstract

The modern way of life and big expansion of pets bring to occurrence big number of races wich have problems in reproducing naturally. Manual insamination of doggs takes a big significance in kinology. Femails of dogs have 1-3 (usualy 2) breeding cycle in the year, and evry of them is approximately 20 days long. Timely detection of estrus is from special importance for achieving good resalts in manual insamination. Also we must timely detect an optimal time for insamination becouse in optimal time we are going to achive the best results, and finally going to get posterity.

Keywords: bitch, estrus, diagnostics, manual insemination

СТРАНО ТИЈЕЛО У ЈЕДЊАКУ

– Приказ случаја

Филиповић Селма, Максимовић А., Нуркић Маша, Шуње Амила, Хаџијунузовић –
Алагић Дженита

Кратак садржај

Страно тијело у једњаку је чест проблем код паса и може узроковати по живот озбиљне компликације. У једњаку постоје четири предиспонирајућа мјеста гдје страно тијело може застати, а то су: ждријелни дио једњака, улаз у грудну шупљину, база срца и хијатус на дијафрагми. Најчешћа страна тијела су: кости, оштри метални предмети (нпр. игле и удице), кост од сушене коже, гумене играчке, лопте и жица. Једном дијагностицирано, страно тијело је потребно што прије уклонити. Могу се потиснути у желудац гдје се могу разградити, или се могу уклонити путем гастротомије. Езофаготомија или парцијална езофагектомија се примјењује када страно тијело не можемо уклонити на други начин, те у ситуацији гдје постоји високи ризик од настанка перфорације и лацерације једњака или уколико су присутни знаци медијастинитиса, плеуритиса или некрозе једњака. У раду је приказан случај пса, мјешанца старог четири године, примљеног на Клинику за хирургију Ветеринарског факултета у Сарајеву са дијагностицираним страним тијелом у једњаку. Из анамнезе је установљена летаргија, губитак апетита и надражај за повраћање. Најизраженији клинички знак био је птијализам. Случај је закључен уклањањем страног тијела из једњака путем гастротомије.

Кључне ријечи: пас, страно тијело у једњаку, гастротомија

ESOPHAGEAL FOREIGN BODI – case report

Filipović Selma, Maksimović A., Nurkić Maša, Šunje Amila, Hadžijunuzović – Alagić
Dženita

Abstract

Esophageal foreign body is common problem in dogs and can be life-threatening. Four areas of the esophagus are predisposed to lodging of foreign bodies because of narrowing: pharyngeal esophagus, thoracic inlet, base of the heart and diaphragmatic hiatus. The most common foreign bodies are bones, sharp metal objects (e.g. needles and fishhooks), rawhide, chew toys, balls and strings. Once diagnosed, esophageal foreign bodies should be removed immediately. They may be advanced into the stomach where they are allowed to dissolve or they may be removed by gastrotomy. An esophagotomy or partial esophagectomy is performed when foreign bodies cannot be removed by other means, when the risk of esophageal perforation or laceration is high, or where there is evidence of mediastinitis, pleuritis or esophageal necrosis. This case presented here describes a four years old, mix breed, male dog admitted to the Surgery Clinic of Veterinary Faculty of Sarajevo with diagnosed esophageal foreign body. Anamnesis revealed lethargy, loss of appetite and gagging. Dominant clinical sign was ptialism. The case was concluded with removal of esophageal foreign body by gastrotomy.

Key words: Dog, esophageal foreign body, gastrotomy

КОМПЛЕКС РЕСПИРАТОРНИХ ОБОЉЕЊА СВИЊА

Катарина Јакшић, Марко Васиљевић

Кратак садржај

Комплекс респираторних обољења испољава се као респираторни синдром прасади у завршној фази одгоја или у периоду на почетку тога. У терапији комплекса респираторних обољења најбољи терапијски ефекат добијен је апликацијом антибиотика у почетној фази болести. Клиничку слику прати поред високе температуре смањење апетита убрзано дисање и кашаљ. Примена лековитих средстава доприноси спречавању настајања секундарних инфекција. Поред имунопрофилактике у сузбијању комплекса респираторних обољења значај има и увођење нових система гајења свиња. Приликом одређивања стратегије узима се у обзир епизоотиолошка ситуација у датом подручју, економска моћ, као и све друге специфичности којима се одликују поједини погони за производњу свиња. Циљ нашег рада је био да на фарми свиња индустријског типа урадимо мониторинг комплекса респираторних обољења свиња.

Кључне ријечи: Комплекс респираторних обољења свиња, профилактика, терапија

PORCINE RESPIRATORY DISEASE COMPLEX

Katarina Jakšić,¹Marko Vasiljević

Abstract

Respiratory disease complex is manifested as a respiratory syndrome of piglets in the final stage of breeding or the beginning of the fattening period. In the treatment of complex respiratory diseases best therapeutic effect was observed after application of antibiotics in the initial stage of the disease. Clinical picture in addition to high-impact monitoring temperature with an appetite reducing shortness of breath and cough. The application of medications contributes to preventing the emergence of secondary infections. In addition imunoprifilakse in controlling respiratory disease complex and influenced by the introduction of new breeding pigs. In determining the strategy takes into account the epizootic situation in that area, economic power, and any other specifics that are characterized by some plants for the production of pigs.

We done monitornig of respiratory disese complex at one pig farm

Key words: PRDC, biosecurity measures, prophylaxis, therapy Respiratory disease complex

¹Katarina Jakšić, student 5th year Faculty of veterinary medicine, Belgrade
Marko Vasiljević, student 5th year Faculty of veterinary medicine, Belgrade
Mentor: Jovan Bojkovski, PhD, asociate professor, Faculty of veterinary medicine, Belgrade

ЕЗОФАГОГАСТРИЧНИ УЛКУС СВИЊА

Јелена Јањушевић

Кратак садржај

Езофагогастрични улкус се јавља као самостално обољење код свиња које се карактерише ерозивно-улцерозним променама езофагогастричног ређе жлезданог дела желуца. Етиолошки чиниоци који доприносе појави обољења могу се сврстати у неколико група, а од којих се истичу као најважнији исхрана, и поливалентни стрес. Од предиспонирајућих фактора највише се истиче расна Обплеле свиње слабије конзумирају храну, салбији је прираст и пролонгирано време това. Промене на кутаној слузокожи *pars proventricularis-a* желуца могу се сврстати у три групе акутне, ерозије, субакутне улкусе и хроничне улкусе. Основно обиљежје морфолошких промена на слузокожи езофагогастричне регије при развијеном улкусу је некроза свих делова мукозе у чијој непосредној околини изражено релативно запаљење. Већина симптома није карактеристична па је тешко поставити тачну дијагнозу у перакутним случајевима без испољавања клиничких симптома болести, животиње изненада угину услед искрварења.

Кључне ријечи: свиње, езофагогастрични улкус

ESOPHAGOGASTRIC ULCER BY PIG

Jelena Janjušević

Abstract

Esophagogastric ulcer appears as a separate disease in pigs that is characterized by erosive-ulcerative changes esophagogastric, rarely glandular part ventriculy .Etiological factors that contribute to the disease can be classified into several groups, some of which stand out as the most important food and polyvalent stress. Contributing factors, the most notable race. Diseased pigs consume less food, lower the growth rate and prolonged time of fattening. Changes in pars proventricularis cutaneae mucosa and stomach can be divide into three groups: acute erosion, subacute ulcers and chronic ulcers. The main characteristic morphological chasngesMucosal ezoph agogastric region developmnet ulcer in the mucosal necrosis in all parts of the immediate surroundings in which expressed reactive inflammation .The most symptoms is not typical, so it is difficult to make accurate diagnosis, in peracut cases without clinical manifesting symptoms of the disease, the animals die suddenly due to bleeding.

Key words: esphagogastric ulcer, swine,

КВАЛИТЕТ ДУБОКО ЗАМРЗНУТОГ СЕМЕНА БИКОВА ПОРЕКЛОМ ИЗ УВОЗА ЗА УПОТРЕБУ У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ

Вакањац Слободанка, Павловић В., Илић С., Илић М., Магаш В., Малетић М.,
Дјурић М

Кратак садржај

После отапања дубоко замрзнутог семена неопходно је микробиолошки прегледати и цитолошки испитати добијене узорке. Основни преглед дубоко замрзнутог семена обухвата, преглед прогресивне покретљивости у стиснутој капи, бројање сперматозоида у коморицама, бојење по Bloom-у, бојење по Karras-у и микробиолошко испитивање семена. Не препоручује се семе за вештачко осемењавање које има мање од 55% прогресивно покретљивих сперматозоида, и више од 20% патолошких сперматозоида. У дубоко замрзнутом семену бика, после отапање не би требало да буде више од 500 микроорганизама у 1мл. Катедра за породилство, стерилитет и в.о. је од 2007-2011 године испитала 66 бикова из увоза Сточарско ветеринарског центра Бања Лука. Из Чешке је увезено семе од 48 бикова, од тога у семену 11 бикова је изолована *Candida albicans* и у једном узорку *Stenotrophomonas maltophilia*, те семе наведених бикова није било употребљиво за вештачко осемењавање. Замрзнуто семе из Немачке (семе 6 бикова), Норвешке (семе 2 бика), Србија (семе 2 бика), Холандије (семе 3 бика), Хрватске (семе 5 бикова) и САД (семе 4 бика) било је микробиолошки и цитолошки исправно и употребљиво за вештачко осемењавање.

Кључне ријечи: замрзнуто семе бика, микробиолошка исправност семена, бојење по Bloom-у

THE QUALITY OF FROZEN BULLS SEMEN FROM IMPORT USE IN THE REPUBLIC OF SRPSKA

Vakanjac Slobodanka, Pavlovic.V.,Ilic.S., Ilic.M., Magas.V., Maletic.M., Djuric.M.

Abstract

After thawing semen, it is necessary to perform the cytological and microbiological testing of obtained samples. A basic overview of semen includes, testing for progressive motility in squeezed drop, spermatozoid count in cells, paint-by Bloom, paint-by Karras and microbiological testing of semen. For artificial insemination It is not recommended to use semen, which has less than 55% progressively motile spermatozoa, and more than 20% of pathological spermatozoa. There should not be more than 500 microorganisms in 1ml, in the deep-frozen bull semen after thawing. Department of reproduction and obstetrics of Faculty of veterinary medicine in Belgrade has examined, in the period from 2007 to 2011, the semen of 66 bulls, which were imported by Veterinary Centre in Banja Luka. Semen from 48 bulls was imported From Czech Republic, and in the semen samples of 11 bulls was isolated *Candida albicans*, and also in one semen sample *Stenotrophomonas maltophilia*, seeds of these bulls was not usable for artificial insemination. Frozen seed from Germany (semen from 6 bulls), Norway (semen from 2 bulls), Serbia (semen from 2 bulls), Netherlands (semen from 3 bulls), Croatia (semen from 5 bulls) and USA (semen from 4 bulls) were microbiologically and cytologically properly and usable for artificial insemination.

Key words: frozen bull semen, microbiological propriety of semen, paint-by Bloom

БАКТЕРИОЛОШКИ НАЛАЗ У ПАРЕНХИМАТОЗНИМ ОРГАНИМА УГИНУЛИХ КУНИЋА

Дробњак Д.; Урошевић М.

Кратак садржај

Производња меса кунића углавном се обавља у системима интензивног гајења на фармама. Како би овакав вид производње био рентабилан и економичан потребно је створити оптималне услове у објектима у којима се одгајају кунићи. У оваквим условима узгоја и производње честе су бактеријске инфекције и угинућа кунића.

Циљ овог рада је био да се установе и идентификују најчешћи узрочници бактеријских инфекција и угинућа кунића у условима интензивног узгоја код нас.

Испитивање је спроведено на 49 угинулих кунића. Коришћене су стандардне технике за изолацију и култивацију бактерија. Узорци су узимани из паренхиматозних органа.

Од 49 узорака, у 16 случајева узрочници су изоловани из паренхиматозних органа. Од тог броја из 6 узорка изолована је *E.coli*, из 3 узорка изолован је *Staphilococcus spp.* а из 7 узорака *Pasteurella spp.*

Кључне ријечи: кунић, инфекција, паренхиматозни органи, угинуће

Abstract

The production of rabbit meat is mainly done in systems of intensive husbandry on farms. How would this type of production was profitable and cost-effective it is necessary to create optimal conditions in the facilities where rabbits are raised. In such circumstances, of husbandry and production are common bacterial infections and mortality of rabbits. The aim of this study was to determine and identify the most common causes of bacterial infections and mortality of rabbits in conditions of intensive farming in our country.

The study was conducted at 49 dead rabbits. Using standard techniques for isolation and cultivation of bacteria. Samples were taken from parenchymal organs.

Of the 49 samples, 16 cases pathogens were isolated from parenchymal organs. Of that number from 6 samples *E. coli* was isolated, from 3 samples was isolated *Staphylococcus spp.* and from 7 samples was isolated *Pasteurella spp.*

Key words: *rabbit, infection, parenchymatous organs, death*

АНТИМИКРОБНИ ТРЕТМАН КОЖЕ ГОВЕДА У ЦИЉУ УНАПРЕЂЕЊА МИКРОБИОЛОШКЕ БЕЗБЕДНОСТИ ГОВЕЂЕГ МЕСА

Антић Д., Благојевић Б. Бунчић С.

Кратак садржај

Кожа говеда представља главни извор микробиолошке унакрсне контаминације меса трупова говеда, током операције њеног скидања и/или индиректно доприноси укупној контаминацији на линији клања. Због тога су третмани деконтаминације коже говеда ефикасан начин за редукцију микробиолошке контаминације меса трупова говеда током клања и обраде на кланицама. Велики број третмана - у циљу убијања и/или уклањања патогена са коже - је испитиван у претходно објављеним студијама. Међутим, постигнута антиминобна ефикасност и редукције на деконтанираним кожама и обрађеним труповима, биле су релативно скромне.

У нашим истраживањима је испитан и развијен нови приступ антиминобним третманима коже говеда - природном смолом шелак, која је дозвољена за коришћење у храни. Механизам овог третмана је базиран на имобилизацији микроорганизама на длаци третиране коже и превенцији њиховог физичког преноса са длаке на месо трупова током обраде закраних говеда. Добијени резултати из вишегодишњих истраживања указују да овај третман има високу антиминобну ефикасност у редукцији унакрсне микробиолошке контаминације са коже на говеђе месо, као и бројне друге предности за комерцијалну примену у индустријским условима.

Кључне ријечи: кожа говеда; микрофлора коже; шелак; микробна имобилизација; хигијена меса.

ANTIMICROBIAL TREATMENTS OF CATTLE HIDES TO IMPROVE MICROBIAL SAFETY OF BEEF MEAT

Antic D., Blagojevic B. and Buncic S.

Abstract

Cattle hide is a key source of microbial cross-contamination of beef carcass meat during the skinning operation and/or by contributing to general contamination of the slaughterline. Consequently, cattle hide decontamination treatments have been recognized as an effective way to reduce microbial contamination of beef carcasses during slaughter and dressing in abattoirs. A range of related techniques – aimed at killing and/or removing pathogens on hides – have been considered in previously published studies. However, reported antimicrobial efficacy and reductions achievable on decontaminated hides and on resulting dressed carcasses, were relatively limited.

In our research, a new approach to cattle hide treatments, based on using a natural, food-grade resin, Shellac, was developed and evaluated. The basis of this treatment is immobilisation of microorganisms on cattle hide's hair and subsequent reduction of their transmissibility from the hair onto carcass meat during dressing of slaughtered cattle. Overall, results from our research clearly demonstrated high antimicrobial efficacy of this treatment in reducing microbial cross-contamination from the hides onto carcass meat, as well as numerous advantages for commercial application in meat industry.

Key words: cattle hides; hide microflora; Shellac; microbial immobilisation; meat hygiene.

НОВА САЗНАЊА О УЗРОЧНИЦИМА АЛИМЕНТАРНИХ ОБОЛЕЊА

Снежана Булајић¹, Зора Мијачевић¹, Весна Калаба²

Кратак садржај

Широки спектар алиментарних инфекција се, током времена, значајно мења, како се добро окарактерисани патогени стављају под контролу или у потпуности елиминишу, а нови препознавају. Нови патогени се идентификују као резултат било промењене екологије или промена у технологији које повезују потенцијални патоген са ланцем хране, али и трансфером мобилних фактора вируленције, врло често путем бактериофага. „Нови“ патогени се регрутују било из конзорцијума узрочника тзв. „тихих“ зооноза или оних који су одговорни за озбиљне инфекције код имунокомпромитованих особа. Сликвито речено, можемо очекивати неочекивано. Многи фактори представљају покретачку силу одговорну за испољавање алиментарних оболења, пре свега, промене у демографији, понашању и навикама људи, индустрији хране и технологији, тренд глобалне економије и централизоване производње и прераде хране, али и универзална способност адаптације микроорганизама.

Кључне ријечи: „emerging“ узрочници алиментарних оболења, фактори одговорни за испољавање алиментарних инфекција

¹ Факултет ветеринарске медицине, Београд, Булевар ослобођења 18

² Ветеринарски институт „Васо Бутозан“,

NEW INSIGHT INTO FOODBORNE DISEASES

Snežana Bulajić, Zora Mijačević, Vesna Kalaba

Abstract

The broad spectrum of foodborne infections has changed dramatically over time, as well-established pathogens have been controlled or eliminated, and the new ones have emerged. New pathogens can emerge because of changing ecology or changing technology that connects a potential pathogen with the food chain., but also by transfer of mobile virulence factors, often through bacteriophage. One may look for emerging pathogens among silent zoonoses, and among the severe infections affecting the immunocompromised humans. Literally, we should expect the unexpected. Emergence in foodborne infections is driven by multiple factors: changes in demographic characteristics, human behavior, industry and technology, shift to global economy and centralized food processing and microbial adaptation.

Key words: emerging foodborne pathogens, factors contributing to the emergence of foodborne diseases

ЗНАЧАЈ ВАЛИДАЦИЈЕ *ELISA* МЕТОДЕ У ДЕТЕКЦИЈИ ХЛОРАМФЕНИКОЛА У МЕСУ КАЛИФОРНИЈСКЕ ПАСТРМКЕ

Танковић Санин¹, Недић Н. Драго¹, Смајловић Мухамед², Члањак Енида²,
Биланцић Нина³, Јанковић Саша⁴, Весковић Морачанин Славица⁴, Церквеник Флајс
Весна^{5*}

Кратак садржај

Присуство резидуа хлорамфеникола у храни животињског поријекла, као и месо риба је врло значајно у смислу заштите здравља људи. Због могућности илегалне употребе забрањених супстанци, којим припада и хлорамфеникол, ефикасно праћење његових резидуа у намирницама животињског поријекла је од изузетног значаја. У ту сврху се користе врло специфичне и сензитивне методе, за које су у Европској унији Одлуком *CD 2002/657/EC* успостављени минимални потребни захтјеви за праг детекције - *MRPL* (енгл. *minimum required performance limit*) за аналитичке методе које се користе у детекцији хлорамфеникола за који није успостављена максимално дозвољена количина у намирницама животињског поријекла, укључујући и месо риба. *MRPL* као минимални садржај анализата хлорамфеникола у узорку који мора бити детектован и потврђен у циљу хармонизације перформанси аналитичких метода, је успостављен као 0,3 µ/kg за резидуе хлорамфеникола, како у месоу, јајима, урину, меду, тако и производима аквакултуре.

У циљу утврђивања тренутног стања по питању спремности ветеринарске службе да одговори на инцидентне ситуације, одлучили смо се за тзв. „*what if*“ студиј, тј. симулацију употребе забрањене супстанце – хлорамфеникола, на рибњаку гдје се узгаја калифорнијска пастрмка, намијењена даљој продаји и/или преради на тржишту.

Употреба хлорамфеникола на животињама које се користе у исхрани људи у Босни и Херцеговини и Европској унији је законски забрањена. Упркос наведеној забрани, хлорамфеникол је још увијек у неким земљама лијек од избора, зато што је релативно јефтин и лако доступан на тржишту, што ствара одређене претпоставке о његовој илегалној употреби. На основу тог сазнања у склопу представљеног рада жељели смо симулирати употребу наведене супстанце у прописаној терапијској дози у базенима са калифорнијском пастрмком.

Приликом provedбе експеримента, током аналитичке обраде узетих узорака, користили смо се доступним брзим оријентацијским методама (енгл. *screening*) (*ELISA*), (валидираним и које нису претходно валидиране) у оквиру тренутно расположивих лабораторијских капацитета у Босни и Херцеговини. Због непостојања адекватне лабораторијске опреме за обављање конфирмацијских метода (*LC-MS/MS*) у Босни и Херцеговини, исте смо радили изван граница наше земље.

Кључне ријечи: хлорамфеникол, елиса, пастрмка, валидација

*¹ Канцеларија/Уред за ветеринарство Босне и Херцеговине² Ветеринарски факултет у Сарајеву, Босна и Херцеговина³ Хрватски ветеринарски институт у Загребу, Хрватска⁴ Институт за хигијену и технологију меса у Београду, Србија⁵ Резидуум ресидуе консултинг, Љубљана, Словенија

IMPORTANCE OF VALIDATION OF ELISA METHOD IN DETECTION OF CHLORAMPHENICOL IN MEAT OF RAINBOW TROUT

Tanković S.¹, Nedić D.¹, Smajlović M.², Članjak Enida², Bilandžić Nina³, Janković S.⁴, Vesković Moračanin Slavica⁴, Cerkvjenik Flajs Vesna^{5*}

Abstract

The presence of residues in food of animal origin is a matter of concern for public health. Due to the possibility of illegal use of the banned substances, the monitoring of their residues in food of animal origin is essential. For these purposes very specific and sensitive analytical methods have to be used. In European Decision 2002/657/EC, it was decided to provide for the progressive establishment of minimum required performance limits (MRPL) of analytical methods for chloramphenicol for which no permitted limit has been established in products of animal origin, including fish meat. MRPL as a minimum content of an analyte in sample, which at least has to be detected and confirmed to harmonize the analytical performance of methods, has been set at 0.3 µg/kg for CAP residues in meat, eggs, milk, urine, honey and aquaculture products.

In order to determine the current situation in terms of readiness of veterinary service to respond to the incident situation, we decided to do "What if" studies, i.e. simulation of using banned substance - chloramphenicol, on the pond where rainbow trout is bred, intended for further sale and/or for processing market.

Usage of chloramphenicol on the animals used for human consumption in Bosnia and Herzegovina and European Union is for legally forbidden. In spite of mentioned ban, chloramphenicol is still is drug of choice in some countries, because is relatively cheap and available on the market, what presume of its illegal usage. According this knowledge in the scope of presented work we would like to simulate usage of mentioned substance in prescribed dose in the basins with rainbow trouts.

During the implementation of the experiment, and during the analytical processing of collected samples, we used the available screening methods (ELISA) (validated and non validated) (in the currently available laboratory capacities in Bosnia and Herzegovina. Due to the lack of adequate laboratory equipment to perform conformational methods (LC-MS/MS) in Bosnia and Herzegovina, we have performed them outside our country.

Key words: chloramphenicol, elisa, trout, validation

* ¹ Veterinary office of Bosnia and Herzegovina² Veterinary faculty in Sarajevo, Bosnia and Herzegovina³ Croatian Veterinary Institute in Zagreb, Croatia⁴ Institute of Meat Hygiene and Technology in Belgrade, Serbia⁵ Reziduum residue consulting, Ljubljana, Slovenia

ИСХРАНА И КВАЛИТЕТ МЕСА – ПОГЛЕД У БУДУЋНОСТ

Р. Марковић, М. Ж. Балтић, М. Докмановић, С. Радуловић, Ј. Ђурић, М. Тодоровић,
А. Дрљачић

Кратак садржај

Досадашња сазнања о утицају исхране на квалитет меса намеће питање о томе да ли ће у скорој будућности бити значајних померања у вези исхране и квалитета меса. Одговор може да буде негативан ако традиционално мишљење о исхрани и квалитету меса буде доминантно. Међутим, ако пажњу усмеримо на разумевању утицаја на биолошке механизме и решења која могу да доведу до специфичних показатеља квалитета меса, тада постаје сасвим јасно да утицај исхране на квалитет меса може да буде веома значајан.

Добро познавање исхране и квалитета меса су основ унапређења и у једној и у другој области. Заједно са генетском основном исхрана мође да буде кључни елемент у добијању квалитетног меса.

Кључне ријечи: исхрана животиња, месо, квалитет

FEEDING AND MEAT QUALITY – A FUTURE APPROACH

R. Marković, M. Ž. Baltić, M. Dokmanović, S. Radulović, J. Đurić, M. Todorović, A. Drljačić

Abstract

In view of our present knowledge of the effect of feeding on meat quality, it might be relevant to ask whether additional focus on individual feedstuffs in relation to meat quality is an area where we can expect significant breakthroughs in the years to come. The answer might be no, if the traditional thinking of feed versus meat quality continues to dominate. On the other side, if the focus changes towards an understanding of how feeding influences biological mechanisms and the outcome of these in relation to specific meat quality parameters, a picture begins to emerge of a huge potential for future production of diverse and specific meat qualities.

A fundamental understanding of muscle physiological and physical processes, and their interactions in relation to gene expression and environmental stressors, will be fundamental to exploiting future meat science and production through a systems biology line of thought. Considering the already extensive knowledge of feed and meat quality, feeding seems the optimal tool in the further elucidation of physiological and physical events of importance for demanded meat qualities.

Key words: animal nutrition, meat, quality

Ферментисане кобасице - производи са традицијом

М.Ж. Балтић, Биљана Пећанац, М. Шарић, Сњежана Мандић, Ивана Филиповић,
Јелена Ђурић, С. Дојчиновић

Ферментисане кобасице на нашим просторима имају дугу производну традицију. Производе се у индустријским и занатским објектима, такође и у домаћинствима. Разумљиво је да са обзиром на место производње, услови производње нарочито они који се односе на процесе зрења, могу бити контролисани (климатизоване коморе), који се везују се за индустријске објекте и један део занатских објеката и неконтролисани услови, који се везују за зрење у домаћинствима у току зимског периода.

Ферментисане кобасице су, уствари сирове кобасице, које се припремају од уситњеног меса, чврстог масног ткива, кухињске соли, адитива и зачина. Конзервишући ефекат код ових кобасица постиже се пре свега сушењем, а и поступком хладног димљења. Готови производи садрже мање од 35% воде, а како се у домаћинствима производе у зимском периоду, суше се на нижим температурама при чему зрење траје дуже и зависно је највише од температурних услова.

С обзиром на разлике у традицији које су везане за поједине крајеве, локалитете или чак села, разумљиво је да има разлика у самом начину израде кобасица (избор и обрада меса, степен уситњавања, избор зачина итд.) и поступцима зрења (сушење и димљење). Међутим основни принципи израде ових кобасица су универзални. Надев кобасица припремљених у домаћинствима традиционално се пуни у свињска танка црева, равно црево и слепа црева. Избор омотача условљава промене у току зрења односно сушења кобасица. Ово има за последицу и разлике у бактериолошком статусу, физичким и хемијским променама које се одвијају у току зрења, а које утичу и на квалитет готовог производа.

Кључне ријечи: квалитет

Fermented sausages - products with a tradition

Sausages in our region have a long manufacturing tradition. Products in the industry and manufactures, also in households. It is understandable that with regard to the place of manufacture, production conditions, especially those related to processes of maturation, can be controlled (air-conditioned chambers), which are related to industrial facilities and one of craft objects and uncontrolled conditions, which are associated with ripening in households in the winter.

Fermented sausages are actually raw sausages prepared from minced meat, bacon, salt, additives and spices. Preserving effect of these sausages is achieved primarily by drying, and the cold smoking. Finished products containing less than 35% water, and how household products in the winter, drying at lower temperatures, but left to mature for longer, depending on the maximum of temperature conditions.

Given the differences in traditions that are tied to particular regions, localities, or even villages, it is understandable that there are differences in the way of making sausage (the selection and processing of meat, the degree of fragmentation, the selection of spices, etc.). And ripening processes (drying and smoking). But the basic principles of making these sausages are universal. Stuffing sausage prepared in a traditional household is full of pork intestines, straight intestine and appendix. Selection depletion causes changes in the ripening and drying of sausages. This results in differences in bacteriological status, physical and chemical changes that occur during ripening, and which influence the quality of the finished product.

Keywords: quality

"РАСФФ"- ВИШЕ ОД ОБИЧНОГ ПРОЦЕСИРАЊА ПОДАТАКАЗ. Гилић,¹ Драго С. Сандо²**Кратак садржај**

Успостављање система брзог узбуњивања за храну и храну за животиње са детаљним процедурама дефинисаним правним актима виђено је као једно од могућих ефикасних оруђа за превазилажење годинама присутних проблема у систему безбједности хране повезаних са сложеностју административне структуре Босне и Херцеговине, а свакако корак напред на путу ка ЕУ. Системи брзог узбуњивања који омогућавају размену информација кључна су оруђа у транзицијској трговини и управљању храном. Успостављање правила и начела која уређују расподелу улога и одговорности међу надлежним органима у оквиру система омогућава ефикасно деловање код постојања сумње или доказа о директној или индиректној опасности по људско здравље.

Кључне ријечи: систем брзог узбуњивања за храну и храну за животиње; обавештавање о ризику и управљање кризним ситуацијама; административна аструктура БиХ.

¹ др. вет. мед., Агенцији за безбједност хране Босне и Херцеговине Анте Старчевића бб, 88000 МОСТАР

² др. вет. мед., спец. хиг. и техн. намирница, Агенцији за безбједност хране Босне и Херцеговине Анте Старчевића бб, 88000 МОСТАР

"RASFF" - MORE THEN A BASIC DATA PROCESSINGZ. Gilić¹, Drago S. Sando²**Abstract**

The establishment of an rapid alert system for food and feed with detailed procedures defined by legal acts has been seen as one of the possible effective tools for overcoming problems arising from complex administrative structure of B&H, persisting for years within food safety sector, and certainly the step further on the road to the EU. Good risk communication and crisis management has become one of the priorities for food safety authorities in order to regain consumers' confidence and protect consumers' health. Warning systems allowing exchange of information are the key-tools in the transnational food trade and safety management. Setting of rules and principles governing the allocation of roles and responsibilities among relevant competent authorities within system enables an effective action when there is a suspicion or evidence on the direct or indirect risk to human health.

Key words: Rapid Alert System for Food and Feed; risk communication and crisis management; administrative structure of Bosnia and Herzegovina.

¹Dr.vet.med., Senior expert at Food Safety Agency of B&H, Sector for Official Control, Traceability, Risk Management and Risk Communication, Contact Official for RASFF. Web-site: www.fsa.gov.ba

²Dr.vet.med., spec.hyg. and food tech., ass.director at Food Safety Agency of B&H, Sector for Official Control, Traceability, Risk Management and Risk Communication. Web-site: www.fsa.gov.ba

ЕСТРОГЕНСКЕ АКТИВНОСТИ МАСНИХ КИСЕЛИНА И СТЕРОЛА ИЗ МАТИЧНОГ МЛЕЧА

Марија Шимић, Д. Роксандић, Бранислава Михолјчић, Бојана Петровић, Д. Дрекић

Кратак садржај

Естрогенске активности матичног млека (ММ) су познате али нису прецизно идентификоване све компоненте које имају ту активност. Могући естрогенски ефекти ММ везују се пре свега за његове масне киселине ((10-hydroxy-2-decenoic-10H2DA, 3,10-dihydroxydecanoic-3,10DDA, sebacic acid-SA) (ФАС) и њихови ефекти су доказани на појединим културама ћелија.

Циљ овог рада је да се упоредном анализом резултата добијених код животиња третираних естрогеном (ЕД) и ММ укаже на сличности и/или разлике у реаговању животиња на понуђене експерименталне услове. На хистолошким препаратима анализирани су делови великог мозга у току неурогенезе. Младунце пацова смо третирали естрогеном -17 β естрадиол дипропионат и ММ у неонаталном периоду развића и жртвовани су сукцесивно у периоду постнаталног развића. Младунци које смо третирали ММ (компаније АЛТМЕД из Београда) подељени су у две групе: прва група младунаца чије су мајке током гравидитета пиле млек а младунци неставили после одбијања и друга група младинаца који су започели да пију ММ од 15. дана старости (мајке нису биле користиле овај раствор). Код експерименталних група анализирани су утицаји ЕД и ММ на телесну масу младунаца и пресеце неурогенезе у деловима великог мозга – паријетални кортекс и гирус дентатус (ГД) хипокампалне регије.

Телесна маса младунаца третираних ЕД се смањује до 40. дана старости у односу на исту одговарајућих контролних животиња. После овог периода телесна маса младунаца се повећава у односу на контролне животиње. Телесна маса младунаца третираних ММ из прве групе је смањена до 25. дана старости. После овог периода телесна маса ових животиња се повећава у односу на контролне животиње а разлике су статистички значајне ($P < 0,001$) до 40. дана старости. Маса тела младунаца из друге групе третираних ММ је била у порасту већ у старосној групи од 20. дана а разлике су на нивоу значајности ($P < 0,001$) код младунаца старих 35. дана живота.

Стереолошка анализа је јасно указала да је повећана нумеричка густина (N_v) неурона у ДГ код ЕД третираних животиња а да су регионалне разлике у оба лимбуса и обе зоне евидентне код животиња жртвованих 10. и 16. дана старости (СПЛ - $P < 0,001$, ИПЛ - $P < 0,01$, СГЗ - $P < 0,001$ И ГЗ - $P < 0,05$). Број грануларних неурона у ГД код младунаца из прве групе који су били третиран ММ је значајно повећан код младунаца жртвованих 15. и 25. дана старости ($P < 0,001$) а код младунаца из друге групе ова статистичка значајност ($P < 0,001$) се запажа код жртвованих 30. дана старости. Ова статистичка значајност се односи само на број грануларних неурона у СПЛ и СЗГ.

Кључне ријечи: матични млек, естроген, младунци, телесна маса

ESTROGENIC ACTIVITIES OF FATTY ACIDS AND A STEROL ISOLATED FROM ROYAL JELLY

Marija Šimć¹, Roksandić D², Branislava Miholjčić³, Bojana Petrović⁴, Drekić D⁵

Abstract

Royal jelly (RJ) agent has estrogen-like effects, yet the compounds mediating these effects remain unidentified. The possible effects of three RJ fatty acids (FAs) (10-hydroxy-2-decenoic-10H2DA, 3, 10-dihydroxydecanoic-3,10DDA, sebacic acid-SA) on estrogen signalling was investigated in various cellular systems.

The purpose of this paper is to demonstrate similarities and/or differences in the reactions of animals in given experimental conditions by comparative analysis of the results obtained with estrogen and royal jelly treated animals. Certain parts of the brain were subject to the analysis in the histological preparations – neurogenesis **processes**. Baby rats were treated with estrogen- **17 β -estradiol dipropionate** (EP) during the neonatal period and successively sacrificed during the development period. Baby rats that were using lyophilized royal jelly (ALTAMED, Belgrade) were divided into two groups: those whose mothers were using royal jelly during pregnancy, and they continued after refusal and those who started using royal jelly solution as of 15th day (while mothers were not using royal jelly). The experimental animals were subject to the analysis of ED and RJ effects on baby rats' body weight and neurogenesis process in certain parts of the brain – parietal cortex and gyrus dentatus in the **hippocampal region**.

Body weight of ED treated baby rats was reduced up to 40 days of age in comparison to the same one of the corresponding controls. After this period the mass of treated baby rats was increased in comparison to the control. Body weight of baby rats using royal jelly solution that was also used by their mothers since the first day of pregnancy, was decreased in baby rats up to 25th day. After this period body weight of treated ones was increasing in comparison to the body weight of the control, with statistically significant differences ($P < 0.001$) as of 40th day. In baby rats using royal jelly in water as at 15 days of age (their mothers were not using it), body weight was increased in the group at 20 days of age, while the differences in significance $P < 0.001$ were noted in baby rats at 35 days of age. Differences in the liver structure indicate enhanced vacuolisation in comparison to the controls.

Generally, the presented stereological analysis clearly indicates that in ED treated animals the Nv of neurons in DG were increased compared with control, and regional difference in both limbs (SPL, $P < 0.001$ and IPL $P < 0.01$), and both zones (SGZ, $P < 0.001$ and GZ $P < 0.05$) of GL was evident in animals sacrificed for 10 and 16 days. Number of granular neurones in GD treated baby rats using royal jelly (that was also used by their mothers) was significantly increased ($P < 0.001$) in those baby rats sacrificed on 15th and 25th day, while in those taking royal jelly as of 15th day, statistical significance ($P < 0.001$) was noted in group sacrificed on 30th day. This significance refers only to the number of granular neurones in SPL and SGZ.

Key words: estrogen, royal jelly, rat saplings, body weight

^{1,2,5} Faculty of Veterinary Medicine, Belgrade

³ Medical Academy, US Medical School, Belgrade

⁴ Galenika a.d., Belgrade

**РЕЗУЛТАТИ МИКРОБИОЛОШКОГ ИСПИТИВАЊА
СИРОВОГ МЕСА, ПРОИЗВОДА ОД МЕСА И БРИСЕВА
У ЈЕДНОЈ ЗАНАТСКОЈ КЛАНИЦИ И ПРОДАВНИЦАМА МЕСА
НА ПОДРУЧЈУ ОПШТИНЕ ЗВОРНИК У 2010. ГОДИНИ**

*В. Кадирић, вет. спец., мр Н. Митровић, Т. Марковић, ДВМ, Б. Иванић ДВМ,
Ветеринарски завод "Теолаб" д.о.о., Карађорђева бб, Дворови, Бијељина*

Кратак садржај

У циљу очувања хигијенске исправности меса проводи се и контрола хигијенске исправности меса у промету.

Циљ наших испитивања био је да се утврди у каквим условима се производи месо и да ли је месо које је произведено и оцијењено као хигијенски исправно у кланици, остало и даље такво, до момента продаје потрошачу, обзиром да у току транспорта до продавнице меса, или, манипулације са месом у продавници, може доћи до контаминације са микроорганизмима.

Узорци су испитивани према Правилнику о методама обављања микробиолошких анализа и суперанализа животних намирница (Сл. лист СФРЈ бр. 25/80), а резултати испитивања су тумачени на основу одредби Правилника о условима у погледу микробиолошке исправности којима морају одговарати животне намирнице у промету (Сл. лист СФРЈ, бр. 45/83).

У испитиваном периоду од обрађених 21 брисева, 5 брисева (23,81 %) било је позитивно због налаза *Enterococcus faecalis*, а један (4,76 %) због налаза *Enterococcus faecalis* и *E. coli*. У исто вријеме испитано је укупно 200 узорака меса и производа од меса (190 узорака сировог меса у мањим комадима, 7 узорака мљевеног сировог меса и 3 производа од меса), од којих је 11 (5,5 %) узорака било микробиолошки неисправно, од чега, 10 узорака (5 %) због налаза *E. coli*, а један (0,5 %) због повећаног укупног броја бактерија.

Налаз *Enterococcus faecalis* и *E. coli*, показатеља фекалне контаминације, у брисевима и у месу указује на неодговарајуће хигијенске услове у производњи меса, као и на накнадну контаминацију у току транспорта, складиштења и манипулације са месом у продавницама меса.

Кључне ријечи: хигијена, месо, намирница, брис

RESULTS OF MICROBIOLOGICAL ANALYSIS OF RAW MEAT, MEAT PRODUCTS AND SWAB IN ONE CRAFT SLAUGHTER HOUSE AND MEAT STORE IN THE MUNICIPALITY OF ZVORNIK IN 2010.YEAR

Abstract

In order to preserve the hygienic quality of meat, the control of hygiene of meat in trade is carried out.

The aim of our study was to determine the conditions in which meat is produced and whether the meat that is produced and evaluated as proper hygiene in the slaughter house, remained still like that, until the moment of sale to the consumer, given that during the transport to meat store, or , manipulation of meat at the store, there may be contamination with microorganisms.

The samples were tested, according to the Regulations of methods of carrying out microbiological analysis of food (Official Gazette no. 25/80), and its results are interpreted according to the Regulations on the conditions in terms of microbiological safety to which the food in the trade has to match. (Official Gazette no. 45/83).

In the study period of 21 swabs processed, 5 swabs (23.81%) were positive for *Enterococcus faecalis* findings, and one (4.76%) due to findings of *Enterococcus faecalis* and *E. coli*. At the same time a total of 200 samples of meat and meat products were examined (190 samples of raw meat in smaller pieces, 7 samples of minced raw meat and 3 meat products), of which 11 (5.5%) samples were contaminated, of which, 10 samples (5%) due to the findings of *E. coli*, and one (0.5%) due to the increased total bacteria count.

Detection of *Enterococcus faecalis* and *E. coli*, an indicator of faecal contamination in the meat and swabs indicates inadequate hygiene in meat production and the subsequent contamination during transport, storage and manipulation of meat in meat stores.

Key words: hygiene, meat, food, smear

ОДРЕЂИВАЊЕ ЛИМИТА ДЕТЕКЦИЈЕ ЗА *SALMONELLA Spp.* ПРИМЕНОМ ДВЕ МЕТОДЕ

Наташа Павлићевић¹, Золтан Сабо¹, Ференц Кишкарољ¹, Жолт Бечкеи¹, Петар Рудински¹

Утврђивање присуства *Salmonella Spp.* у храни је од велике важности, с обзиром на обољење, салмонелозу, која настаје након конзумирања хране која садржи патогене сојеве овог микроорганизма. Применом одговарајућих микробиолошких метода, у храни се утврђује, евентуално присуство бактерија *Salmonella* врсте и врши њихова идентификација. Једна од најважнијих карактеристика микробиолошких метода је лимит детекције (L_0D). Лимит детекције представља најнижи број микроорганизама у узорку, који се може утврдити применом одговарајуће микробиолошке методе.

Циљ рада је да прикажемо и упоредимо утврђене лимите детекције две микробиолошке методе за утврђивање присуства *Salmonella Spp.* у храни.

Лимит детекције утврдили смо за методу **изоловања и идентификација *Salmonellae*** из до скоро важећег Правилника (Правилник о методама вршења микробиолошких анализа и суперанализа животних намирница, Службени лист СФРЈ 25/1980, ИИ/8) и за Хоризонталну методу за откривање *Salmonella Spp.* (SRPS EN ISO 6579:2008). За одређивање лимита детекције метода коришћени су узорци стерилисаног млека, који су **вештачки контаминирани са 24 сата старом бујонском културом *Salmonella enteritidis* (Д) ATCC 13076 (LOT 345833) у три нивоа контаминације, у 20 репликата. Затим су спајковани узорци инкубирани, а након инкубирања извршена је и идентификација израслих колонија и то на начин описан у методама.**

Анализом добијених података, утврдили смо да је лимит детекције за методу **изоловања и идентификација *Salmonellae*** из „Правилника“, 36.75 CFU/25 ml, односно 1.47 CFU/ml, а за Хоризонталну методу за откривање *Салмонелла spp.* (СРПС ЕН ИСО 6579:2008) је 10 CFU/25 ml, односно 0.4 CFU/ml.

Добијене вредности лимита детекција за сваку методу, указују на већу поузданост примене Хоризонталне методе за откривање *Salmonella Spp.* (SRPS EN ISO 6579:2008) у циљу утврђивања присуства овог патогена у храни, у односу на методу избора из до сада важећег Правилника.

¹ Др Наташа Павлићевић, Ветеринарски специјалистички институт, Суботица, Сегедински пут 88
Золтан Сабо, вет. спец., Ветеринарски специјалистички институт, Суботица, Сегедински пут 88
Ференц Кишкарољ, вет. спец., Ветеринарски специјалистички институт, Суботица, Сегедински пут 88
Мр Бечкеи Жолт, Ветеринарски специјалистички институт, Суботица, Сегедински пут 88
Петар Рудински, вет. спец., Ветеринарски специјалистички институт, Суботица, Сегедински пут 88

DETERMINING THE LIMIT OF DETECTION FOR SALMONELLA Spp. EMPLOYING TWO METHODS

Nataša Pavličević, Zoltan Sabo¹, Ferenc Kiškarolj¹, Žolt Bečkei¹, Petar Rudinski¹

Identifying the presence of Salmonella spp. in food is of great importance, as salmonellosis occurs after consuming food containing pathogenic strains of this organism. The determination of possible presence of Salmonella spp. in food, as well as their identification, is done using appropriate microbiological methods. One of the most important characteristics of microbiological methods is the limit of detection (L_0D). Limit of detection represents the lowest number of microorganisms in the sample which can be determined using certain microbiological method.

The aim of this paper is to report and compare the established limits of detection of two microbiological methods for determining the presence of Salmonella spp. in food.

Limit of detection is determined for the Method for Isolation and Identification of Salmonella spp. from the regulation currently in force, but which will be repealed soon (Regulation on The Methods of Microbiological Analysis and Superanalysis of Food, Official Gazette SFRJ 25/1980, II/8) and for the Horizontal Method for Detection of Salmonella spp. (EN ISO 6579:2008). To determine the limit of detection of these methods sterilized milk samples were used, which were artificially contaminated with 24 hour old broth culture of Salmonella enteritidis (D) ATCC 13076 (Lot 345833) in three levels of contamination, in 20 replicates. The incubation of spiked samples as well as the subsequent identification of grown colonies were performed as described in the methods.

Processing of the obtained data revealed the limit of detection of 36.75 CFU/25ml, that is 1.47 CFU/ml, for the Method for Isolation and Identification of Salmonella spp. from the „Regulation”, and 10 CFU/25ml, that is 0.4 CFU/ml, for the Horizontal Method for Detection of Salmonella spp. (EN ISO 6579:2008).

Limit of detection values determined for each method indicate greater reliability of the Horizontal Method for Detection of Salmonella spp. (EN ISO 6579:2008) for identifying the presence of these pathogens in food, compared to the method of choice from the Regulation which has been in force until now.

¹ *Dr Nataša Pavličević, Veterinary specialists Institute „Subotica”, Subotica, Segedinski Put 88*

Zoltan Sabo, vet. spec., Veterinary specialists Institute „Subotica”, Subotica, Segedinski Put 88

Mr Bečkei Žolt, Veterinary specialists Institute „Subotica”, Subotica, Segedinski Put 88

Ferenc Kiškarolj, vet. spec., Veterinary specialists Institute „Subotica”, Subotica, Segedinski Put 88

Petar Rudinski, vet. spec., Veterinary specialists Institute „Subotica”, Subotica, Segedinski Put 88

КВАЛИТЕТ МЕДА И ПРИСУСТВО ФАЛСИФИКОВАНОГ МЕДА НА БАЊАЛУЧКОМ ТРЖИШТУ

Биљана Пећанац¹, Александра Бабић, С. Дојчиновић

Кратак садржај:

Мед представља високовриједну намирницу изузетног састава и својстава.

У меду је до сада откривено преко 100 различитих материја, од којих су неке врло корисне за нормално функционисање људског организма.

Контрола квалитета меда, која подразумева испитивање прописаних физичко-хемијских параметара квалитета, сензорне оцјене и поленске анализе, је важна због усавршавања начина производње, прераде и употребе меда, али и због заштите потрошача.

Према Правилнику о квалитету меда и других пчелињих производа и методама контроле квалитета меда и других пчелињих производа “Службени лист СФРЈ”, број 4/85, мед је слadak, густ, кристализиран вискозни производ што га медоносне пчеле производе од нектара цвјетова медоносних биљака или од секрета са живих дијелова биљака (четињача и листача) који пчеле скупљају и додају му властите специфичне твари, трансформишу га у и одлажу у ћелије саћа да сазри.

За производе који не удовољавају условима што их прописује овај правилник (мед или медљиковац) није допуштено употребљавати назив “мед” ни сличан назив који наводи на то да се производ сматра медом.

Мед се може фалсификовати на два начина: без пчела отапањем обичног шећера помоћу воде у густу сируп и мијешањем са медом или помоћу пчела у канти или у кошници.

Циљ овог рада је да се на основу испитивања физичко-хемијских карактеристика меда и органолептичког прегледа добије слика о квалитету и безбиједности меда и да се открије присуство фалсификованог меда који угрожава савјесне пчеларе и нарушава повјерење потрошача.

Кључне ријечи: квалитет меда, контрола квалитета, фалсификовање

*мр Биљана Пећанац¹, Ветеринарски институт „Др Васо Бутозан“, Бања Лука
мр Александра Бабић, дипл.вет., Ветеринарски институт „Др Васо Бутозан“, Бања Лука
мр Слободан Дојчиновић, дипл.вет., Ветеринарски институт „Др Васо Бутозан“, Бања Лука*

QUALITY OF HONEY AND PRESENCE OF COUNTERFEIT HONEY ON THE MARKET OF BANJA LUKA

Abstract

Honey is extremely high valuable food with great composition and properties. In the honey is so far discovered over a hundred different substances, some of which are very useful for the normal functioning of the human body.

Quality control means honey examination prescribed physical and chemical quality parameters, sensory attributes and pollen analysis, is important because development mode of production and processing of honey and to protect consumers.

According to the Regulation on the quality of honey and other bee products and methods of quality control of honey and other bee products ("Official Gazette SFRJ No. 4 / 85), honey is sweet, thick, viscous product which crystallized, and it is produced by honey bees, from nectar of flowers or plants, that bees collect and added their own specific ingredients, transformed and stored in the honeycomb cells to mature.

For products that do not meet the conditions laid down by this Regulation is not allowed to use the name of honey or a similar term that implies that a product is honey.

Honey can be falsified in two ways: without bees dissolving ordinary sugar in water into a thick syrup and mixing it with honey, or in the bee hive when the bees are fed sugar syrup.

The aim of this paper is that based on the testing of physical and chemical characteristics of honey and sensory examination get a picture of the quality and safety of honey, and to detect the presence of counterfeit honey, conscientious beekeepers and threatens consumer confidence.

Key words: *quality honey, quality control, falsification*

ВЕТЕРИНАРСКА ЛЕГИСЛАТИВА У РЕПУБЛИЦИ СРПСКОЈ У ПЕРИОДУ ОД 2009. ДО 2011. ГОДИНЕ

Булатовић В.¹, Чојо Радмила¹, Окљеша Драгана¹, Лукић Н.¹, Лукић Б.²

Кратак садржај

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске, Ресор за ветеринарство, да би јасније дефинисала права и обавезе свих релевантних учесника у области ветеринарства и на тај начин обезбиједила сљедивост, континуирано врши усклађивање и усавршавање постојеће легислативе. Имајући у виду, да је ово жива материја, која се стално мјења и тражи правовремене реакције и законске оквире за спровођење истих, Ресор за ветеринарство је у периоду 2009-2010. у том погледу урадила сљедеће:

У току 2009. године уређен је Закон о измјенама и допунама Закона о ветеринарским лијековима и ветеринарско-медицинским производима ("Службени гласник Републике Српске" бр. 71/09).

Подзаконски акти донешени у 2009. години:

1. Правилник о начину обавјештавања о сумњи на заразну болест животиња, начину и поступку пријаве и одјаве заразне болести животиња ("Службени гласник Републике Српске", бр. 6/09),
2. Правилник о привременим нормама обиљежавања свиња, оваца и коза и контроли кретања на територији републике српске ("Службени гласник Републике Српске", бр. 31/09),
3. Наредба о измјенама Наредба о спровођењу обавезне регистарције имања, идентификације и контроле кретања говеда у Републици Српској ("Службени гласник Републике Српске" бр. 64/09),
4. Правилник о ветеринарско-санитарним условима објеката за производњу, складиштење и промет хране животињског поријекла ("Службени гласник Републике Српске", бр. 93/09),
5. Правилник о утврђивању обавезних ветеринарских мјера и поступку издавања овлашћења ветеринарским организацијама које их спроводе у погледу територијалне надлежности ("Службени гласник Републике Српске", бр. 98/09).

У току 2010. године уређен је Закон о измјенама и допунама Закона о ветеринарству у Републици Српској, који се у форми Приједлога налази у скупштинској процедури.

Подзаконски акти донешени у 2010. години:

1. Упутство о формирању и условима које морају испуњавати прихватилишта за животиње ("Службени гласник Републике Српске", бр. 23/10),
2. Упутство о формирању и условима које морају испуњавати хигијеничарске службе ("Службени гласник Републике Српске", бр. 23/10),
3. Правилник о хигијени хране за животиње, ("Службени гласник Републике Српске", бр. 23/10),
4. Правилник о измјенама и допунама Правилника о утврђивању обавезних ветеринарских мјера и поступку издавања овлашћења ветеринарским организацијама које их спроводе у погледу територијалне надлежности ("Службени гласник Републике Српске", бр. 23/10),
5. Правилник о мјерама за сузбијање и искорјењава трихинелозе животиња ("Службени гласник Републике Српске", бр. 44/10),
6. Правилник о условима за издавање, садржају и облику увјерења о здравственом стању животиња ("Службени гласник Републике Српске", бр. 71/10),
7. Правилник о утврђивању плана, садржаја и метода полагања стручног испита ("Службени гласник Републике Српске", бр. 79/10),
8. Правилник о условима за оснивање и рад зоолошких вртова ("Службени гласник Републике Српске", бр. 85/10),
9. Правилник о заштити животиња приликом клања ("Службени гласник Републике Српске", бр. 113/10) и
10. Правилник о заштити животиња за држање и условима које морају да испуњавају објекти за држање животиња ("Службени гласник Републике Српске", бр. 136/10).

За 2011. годину планирана је израда сљиједећих подзаконских аката из области ветеринарства :

На основу Закона о ветеринарству у Републици Српској планирани су:

1. Правилник о условима које мора испуњавати Одјељење за унос података (члан 14.),
2. Правилник о обиљежавању паса (члан 14. став 14),

3. Правилник о условима које морају задовољавати објекти за клање животиња, обраду, прераду и складиштење производа животињског поријекла (члан 22. став 13. тачка а),
4. Правилник о начину обављања ветеринарско-здравственог прегледа и контроле животиња прије клања и производа животињског поријекла (члан 22. став 13. тачка б),
5. Правилник о Фонду за сузбијање и искорјењивање заразних болести (члан 43. став 9),
6. Правилник о условима у погледу опреме простора и кадрова које морају испуњавати ветеринарске станице амбуланте, клинике и болнице.

На основу **Закон о заштити и добробити животиња** планирани су:

1. Правилник о држању и заштити кућних љубимаца и опасних животиња
2. Правилник о условима које морају да испуњавају организације које се баве вршењем експеримената на животињама,
3. Правилник о заштити лабораторијских животиња,
4. Правилник о начину транспорта животиња.

На основу **Закон о ветеринарским лијековима** у Републици Српској планиран је:

1. Правилник о стручној комисији за ветеринарске лијекове.

Кључне ријечи: легислатива, закони, подзаконски акти.

Владимир Булатовић, Д.В.М., виши стручни сарадник за ветеринарску легислативу, Радмила Чојо, Д.В.М., Помоћник министра за ветеринарство, Драгана Окљеша, Д.В.М., виши стручни сарадник за ветеринарску легислативу, Негослав Лукић, Д.В.М., виши стручни сарадник за ветеринарску епидемиологију, Министарство пољопривреде шумарства и водопривреде Републике Српске;

Братислав Лукић, Д.В.М., Републички ветеринарски инспектор, Републичка управа за инспекцијске послове – Инспекторат Републике Српске.

VETERINARY LEGISLATION IN REPUBLIC OF SRPSKA FOR A TIME PERIOD 2009-2011.

Bulatovic V.¹, Cojo Radmila, Okljesa Dragana, Lukic N.¹, Lukic B.²

¹ *Ministry of Agriculture Forestry and Water Management of Republic Srpska, Banja Luka,*

² *The Republic Administration of Inspectorial Affairs – Inspectorate of Republic Srpska*

Abstract

Ministry of Agriculture Forestry and Water Management of Republic Srpska, Veterinary Department (hereafter called Vet. Department) continues to harmonize and improve existing Veterinary legislation in order to clarify rights and responsibilities of all relevant subjects within Veterinary sector and thus provide the traceability. Bearing in mind, that this is a living matter, which changes constantly, seeks a timely response and legal framework for successful implementation of the same, in this wise Vet. Department in a time period 2009-2011 accomplished following:

During 2009. Vet. Department drafted a Law on Amendments and Modifications to Law on Veterinary Medications and Veterinary-Medical Products (Official Gazette of Republic of Srpska” No. 71/09).

Sublegal Acts drafted in a year 2009:

1. Book of Rules on Exchange of Information regarding suspected cases of animal infectious diseases, methods and procedures of notification and unregistration of infectious diseases (“Official Gazette of Republic of Srpska” No. 6/09),
2. Book of Rules on Temporary Animal Identification Procedures and Movement Control for Pigs, Sheep and Goats within territory of Republic of Srpska (“Official Gazette of Republic of Srpska” No. 31/09),
3. Order on modifications to Order on Implementation of Mandatory Farm Registration, Identification and Movement of Bovines in Republic of Srpska (“Official Gazette of Republic of Srpska” No. 64/09),
4. Book of Rules on Veterinary-Sanitary Conditions for Operations Used for Production, Storage and Marketing of Food of Animal Origin. 93/09),
5. Book of Rules on Defining Mandatory Veterinary Measures relative to standard procedures of issuing authorization to veterinary organizations which implement the measures in terms of territorial ingerencies for every Vet. organisation . (“Official Gazette of Republic of Srpska” No.98/09).

During 2009. Vet. Department drafted a Law on Amendments and Modifications to Law on Veterinary Practices in Republic of Srpska. The Law on Amendments and Modifications is in the form of the Proposal Law and it's currently under the Law adoption procedure at the Parliament.

Sublegal Acts drafted in a year 2010:

1. Instruction on Establishment of Animal Care Shelters and the Conditions Required (“Official Gazette of Republic of Srpska” No. 23/10),
2. Instruction on Establishment of Animal Higiene Services and the Conditions Required koje (“Official Gazette of Republic of Srpska” No. 23/10),
3. Book of Rules on Animal Food and Feed Hygiene, (“Official Gazette of Republic of Srpska” No. 23/10),
4. Book of Rules on Amendments and Modifications to Book of Rules on Defining Mandatory Veterinary Measures relative to standard procedures of issuing authorization to veterinary organizations which implement the measures in terms of territorial ingerencies for every Vet. organization. (“Official Gazette of Republic of Srpska” No. 23/10),
5. Book of Rules on Measures for Suppression and Eradication of *Trihinela Spiralis* (“Official Gazette of Republic of Srpska” No.44/10),
6. Book of Rules on Conditions for the Issuing, Content and Required Form of Animal Health Certificate (“Gazette of Republic of Srpska” No.71/10),
7. Book of Rules for Fortification of the Plan , Content and Methodology of Taking the Proficiency Exam (“Official Gazette of Republic of Srpska” No. 79/10),
8. Book of Rules on **Establishment** and **Operation** of Zoos (“Official Gazette of Republic of Srpska” No. 85/10),
9. Book of Rules on Animal Welfare at the Time of **Slaughter** (“Official Gazette of Republic of Srpska” No. 113/10)
10. Book of Rules on Animal Housing Welfare and Required Conditions for Animal Keeping Facilities (“Official Gazette of Republic of Srpska” No. 136/10).

Sublegal Acts to be drafted in accordance with the plan for 2011:

On the basis on the Law on Veterinary Practices in Republic of Srpska following book of rules have been planned:

1. Book of Rules on Required Conditions to be met by Data Entry Department (Article 14.),
2. Book of Rules on Identification of Dogs (Article 14. Item 14),
3. Book of Rules on Required Conditions to be met by Animal Slaughter, Processing and Rendering Operations and Storage Facilities for Products of Animal Origin. (Article 22. Item 13. a),
4. Book of Rules on Veterinary Medical Check on Animals before Slaughter and Inspection of Products of Animal Origin. (Article 22. Item 13. б),
5. Book of Rules on Fund for Suppression and Eradication of Infectious Animal Diseases (Article 43. Item 9),
6. Book of Rules on Required Conditions to be fulfilled by Vet. Stations, Ambulances and Clinics in respect of Necessary Equipment, Space and Qualified Personnel.

На основу **Закон о заштити и добробити животиња** планирани су:

1. Book of Rules on Keeping and Care of Pets and Dangerous Animals.
2. Book of Rules on Required Conditions to be Fullfilled by Organisations Conducting Experiments on Animals.
3. Book of Rules on Welfare of Laboratory Animals.
4. Book of Rules on the Transportation of Animals.

On the basis of the Law on Vet. Medications in Republic of Srpska the following has been planed:

1. Book of Rules on Expert Commission for Vet. Medication.

Key Words: Legislation, Laws, Sublegal Acts.

REVIEW OF LABORATORY CAPACITY AUTHORIZED VETERINARY LABORATORIES IN BOSNIA AND HERZEGOVINA

Drago N. Nedić, Svjetlana Batinić, Faruk Kaukčija, Zorana Mehmedbašić Devedžić¹

Abstract

According to provisions of the *Decision on the conditions to be met by authorized diagnostic laboratories in B&H* (Official Gazette of Bosnia and Herzegovina", No.: 25/04, 16/05, 43/09) authorization of veterinary laboratories shall be done by the Competent Entity Authorities. In this regard there are 8 authorized veterinary laboratories for performing diagnostic testing of infectious animal diseases, while 11 of them performing analytical testing.

In accordance with the provisions of this Decision, laboratories must fulfill certain conditions, including the introduction and implementation of the provisions of BAS/EN ISO 17025:2006 standards. Currently in Bosnia three laboratories have already implemented this standard, while the other four laboratories are in the process of accreditation by the Institute for accreditation of Bosnia and Herzegovina.

Bearing in mind particular importance of laboratory diagnostic in terms of early detection of disease, protecting consumers and ensuring the precondition for the export of live animals and animal products from B&H, in future it is necessary to devote considerable attention to improving laboratory performance and upgrade their capacities.

The aim of this paper is to present the current situation in terms of number and capacity of authorized laboratories in B&H, status of accreditation as well as diagnostic methods that are implemented by them.

Key words: authorized laboratory, accreditation, laboratory capacity

¹Doc.dr Drago N. Nedić, Svjetlana Batinić, mr.sc Faruk Kaukčija, Zorana Mehmedbašić Devedžić, Veterinary Office of B&H, Sarajevo, Radiceva 8, Tel: +387 33 565700; Fax: +387 33 565725

ПРЕГЛЕД КАПАЦИТЕТА ОВЛАШЋЕНИХ ВЕТЕРИНАРСКИХ ЛАБОРАТОРИЈА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

Драго Н. Недић, Свјетлана Батинић, Фарук Каукчија, Зорана Мехмедбашић Девеџић¹

Кратак садржај

У БиХ овлашћивање ветеринарских лабораторија проводе надлежни органи ентитета у складу са одредбама Одлуке о условима које морају испуњавати овлашћене дијагностичке лабораторије у БиХ (“Службени гласник БиХ,” бр. 25/04, 16/05, 43/09). У вези са наведеним у БиХ је тренутно осам ветеринарских лабораторија овлашћено за провођење дијагностичког испитивања заразних болести животиња, док је за провођење аналитичких испитивања овлашћено 11 лабораторија.

У складу са одредбама наведене Одлуке лабораторије морају испуњавати одређене услове укључујући увођење и имплементацију одредби БАС/ЕН ИСО стандарда 17025:2006. Тренутно у БиХ три лабораторије већ имају уведен наведени стандард, док су четири друге лабораторије у процедури акредитације од стране Института за акредитацију БиХ.

С обзиром на изузетан значај који лабораторијска дијагностика има у смислу раног откривања болести, заштите потрошача те обезбеђивању предуслова за извоз живих животиња и производа животињског поријекла из БиХ, у наредном периоду неопходно је посветити значајну пажњу унапређивању рада лабораторија и побољшању њихових капацитета.

Циљ овог рада је да се представи актуелно стање у погледу броја и капацитета овлашћених лабораторија у БиХ, статуса акредитације, као и дијагностичких метода које се у њима проводе.

Кључне ријечи: овлашћена лабораторија, акредитација, лабораторијски капацитети

¹ Доц. др Драго Н. Недић, Свјетлана Батинић, мр. сц Фарук Каукчија, Зорана Мехмедбашић Девеџић, Канцеларија за ветеринарство БиХ, Сарајево, Радићева 8, Тел: +387 33 565700, Факс: +387 33 565725

ЕФЕКТИ ПРИМЈЕНЕ ЗАКОНА О ЗАШТИТИ И ДОБРОБИТИ ЖИВОТИЊА

Инга Дујмовић, Драго Н. Недић*

Кратак садржај

Заштита животиња на нашим просторима одавно се проводи, али најчешће подразумијева само заштиту животиња од заразних и других болести. Ступањем на снагу Закона о заштити и добробити животиња БиХ („Сл. гласник БиХ“ број 25/09) остварени су услови за уређење области заштите и добробити животиња у складу са европским стандардима.

Добробит или благостање животиња се раније није помињало јер су власници животиња подразумијевали да имају апсолутно право над животињама: да их купе, продају, поклоне, али и да их туку, муче, злостављају па и убију и друго, надлежни органи нису спремни да примјењују нове обавезе. Законом о заштити и добробити животиња у БиХ јасно је дефинисао како права животиња тако и обавезе власника животиње, а донешеним подзаконским актима то је и веома прецизно описано.

За примјену одредби Закона задужени су надлежни органи ентитета и Брчко дистрикта БиХ као и кантонални и општински органи. Најчешћи проблем је збрињавање напуштених животиња јер се у многим насељеним мјестима појављује велики број животиња на улицама што представља проблем са аспекта спречавања ширења заразних болести животиња и угрожавања безбиједности пролазника. Локалне заједнице се правдају да немају довољно новца да обезбиједи услове за збрињавање тих животиња и одговорност пребацују на неодговорне власнике животиња.

Без обзира на почетне проблеме у примјени Закона о заштити и добробити животиња ипак је остварен значајан напредак у овој области који се огледа у повећаној свијести грађана о неопходној потреби веће бриге за животиње, у све већем броју општина које су изградиле азиле за напуштене животиње, у одговорнијем односу субјеката који се баве узгојем, транспортом и клањем животиња. У току су бројне активности на побољшању система заштите и добробити животиња кроз едукације, семинаре, медијско оглашавање и слично.

Имајући у виду да већ имамо добрих и лоших искустава у примјени Закона, Канцеларија за ветеринарство је покренула активности на измјени и допуни овог акта са циљем да се поправе уочени недостаци и унаприједи ова област усвајајући најновија искуства из окружења, Европе и свијета. Заштита и добробит животиња јесте и мора остати императив свих субјеката који имају било какав контакт са животињама.

Кључне ријечи: животиња, заштита, добробит, закон

* Инга Дујмовић, Доц.др Драго Н. Недић, Канцеларија за ветеринарство БиХ, Радићева 8, Сарајево

The Effects of Implementation of the Animal Welfare Law in Bosnia and Herzegovina

Inga Dujmović, Drago.N. Nedić*

Abstract

The protection of animals has been conducted for a long time in Bosnia and Herzegovina, but it is usually conceived as the prevention of the infectious and other diseases. The conditions for animal protection and welfare in accordance with the European standards are introduced with enter into force the Animal Welfare Law (Official Gazette of BiH, no. 25/09) (hereafter: the Law).

The concept of "animal welfare" has never been used before, because it was implicitly considered that the owners have the absolute right over their animals: the right to buy or sell them, to give them away as presents, but also the right to beat, torture, maltreat or even kill the animals. For that reason, the institutions are not willing to conduct the newly accepted duties as described by the Law. The Law has clearly defined both animal rights and the responsibility and obligations of the owner of animal, and the adopted additional bylaws described it even more precisely.

Enforcement of this law is performed by the State Veterinary Office of BiH, relevant bodies of entity and Brčko District level, and relevant body of cantonal and municipality level.

The most frequent problem is management of the abandoned animals, since the rise of their number in the street of a many cities areas poses an imminent threat in terms of infective diseases and security of the people. The local communities claim that they simply do not have enough money for solving this issue by means of the building the adequate facilities, and put the blame on the irresponsible animal and pet owners.

Despite of the early problems in the implementation of the Law, a significant progress has been made. One can grasped it in the increased awareness of the citizens in the matters of the necessity for the care for the animals, in a growing number of the municipalities who have built the asylums for the abandoned animals, and also in a more responsible behaviour of the subjects who breed, transport and kill animals. To this one should add the ongoing numerous activities aiming at improvement of the system of protection and animal welfare by means of education, seminars, media campaigns etc.

Having in mind both the good and the bad experiences in the implementation of the Law, KZV has launched the activities regarding the changes and refinement of this act, aiming to the correction of recognized flaws and to advance animal welfare by adopting the newest experiences from the region, Europe and the world. Animal protection and welfare is and has to remain the imperative for all subjects that have any sort of contact with the animals.

Key words: animals, protection, welfare, law

* Inga Dujmović, Doc.dr Drago N. Nedić, Veterinary Office of BiH, Radićeva 8, Sarajevo

ПРОПИСИ КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ У 2010. И 2011. ГОДИНИ

Фарук Каукчија, Драго Н. Недић, Санин Танковић, Елна Колашинац, Александар Немет, Наташа Радовић¹

Кратак садржај

Једна од важних обавеза Канцеларије за ветеринарство БиХ је доношење прописа из области контроле здравља животиња, добробити животиња и услова увоза и извоза животиња и производа животињског поријекла. Такође, потписивањем Уговора о стабилизацији и придруживању ЕУ, Босна и Херцеговина се обавезала да ће ускладити своје законодавство са законодавством ЕУ. Област ветеринарства обухваћена је у Поглављу 12 преговарачког поступка заједно са областима из сигурности хране и заштите здравља биља. Канцеларија за ветеринарство БиХ доноси или предлаже прописе у сарадњи са надлежним ентитетским органима. У 2010. години је објављено 35, а у 2011 до сада је објављено 13 прописа из области ветеринарства, од којих су одређени прописи дјелимично или у потпуности усклађени са ЕУ законодавством.

Циљ овог рада је приказати прописе донесене у 2010-2011 години, као и приказати план усклађивања прописа са ЕУ законодавством у наредном периоду.

Кључна ријеч: Законодавство, ветеринарство

¹Мр Фарук Каукчија, доц.др Драго Н. Недић, мр Санин Танковић, Елна Колашинац, Александар Немет, Наташа Радовић, Канцеларија за ветеринарство БиХ, Радићева 8, 71 000 Сарајево, Тел: 033/ 565 700

LEGISLATION PUBLISHED IN 2010 AND 2011

Faruk Kaukčija, Drago N. Nedić, Sanin Tanković, Elna Kolašinac, Aleksandar Nemet,
Nataša Radović¹

Abstract

One of the ongoing obligations of the Veterinary Office of BiH is enactment of legislation in the field of animal health control, animal welfare and conditions of import and export of animals and animal products. Also, with the signing of the Stabilization and Association with EU, Bosnia and Herzegovina has committed to harmonize its legislation with EU legislation. Veterinary field is covered in Chapter 12 of the negotiated procedure together with the areas of food safety and health of plants. Veterinary Office of BiH adopted or proposed regulations in cooperation with the competent authorities of the entity. In 2010 35 regulations are published and in 2011 so far 13 regulations are published in the field of veterinary medicine, some of which are partly or in full compliance with EU legislation.

The aim of this work is to present the regulations adopted in the years 2010-2011, as well as a plan for harmonization with EU legislation in the future.

Key word: Legislation, veterinary

¹Mr.sc Faruk Kaukčija, doc.dr Drago N. Nedić, mr.sc Sanin Tankovic, Elna Kolašinac, Aleksandar Nemet, Nataša Radović, Veterinary Office of BiH, Radićeva 8, 71 000 Sarajevo, Tel: 033/ 565 700

CITES - КОНВЕНЦИЈА О МЕЂУНАРОДНОЈ ТРГОВИНИ УГРОЖЕНИМ ВРСТАМА ДИВЉЕ ФАУНЕ И ФЛОРЕ

Кркалић Лејла, Шатровић Е., Голетић Т., Хаџиомеровић З., Мулабдић Ф.*

Кратак садржај

Неконтролисана трговина дивљим животињама и биљкама је један од главних фактора који доводе до значајног смањења броја многих животињских и биљних врста у свијету. Илегална трговина дивљим врстама је јако развијена и разноврсна те поред живих јединки обухвата и производе од њих који се употребљавају у кожарској индустрији, индустрији хране, медицини итд.

CITES – (Конвенција о међународној трговини угроженим врстама дивље фауне и флоре) је потписана са циљем заштите угрожених дивљих животиња и биљака, дијелова и производа поријеклом од њих међународном трговином. *Cites* контролише промет више од 33.000 угрожених врста животиња и биљака. С обзиром на степен угрожености међународном трговином, врсте су подијељене у три Додатка (Додатак I, II и III), а трговина овим врстама је регулисана кроз читав систем издавања увозно-извозних дозвола.

Кључне ријечи: *CITES* Конвенција, међународна трговина, угрожене врсте, фауна, флора.

* Кркалић Лејла, ДВМ, волонтер, др. сц. Шатровић Един ДВМ, доцент, др.сц. Хаџиомеровић Зијад ДВМ, професор емеритус, Катедра за судско и управно ветеринарство, др.сц. Голетић Теуфик, ДВМ, доцент, Катедра за узгој, производњу и здравствену заштиту у перадарству, Ветеринарски факултет Универзитета у Сарајеву, мр.сц. Фарук Мулабдић, ДВМ, Виши стручни сарадник за ветеринарско јавно здравство, Уред за ветеринарство БиХ.

CITES - THE CONVENTION ON INTERNATIONAL TRADE IN ENDANGERED SPECIES OF WILD FAUNA AND FLORA

Krkalić Lejla, Šatrović E., Goletić T., Hadžiomerović Z., Mulabdić F.**

Abstract

Uncontrolled trade in wild animals and plants has become one of the major factors leading to a reduction in the number of many species of animals and plants in the world. Illegal trade that involves wild species is highly developed and diverse and includes from live animals and plants to products derived from them which have their use in leather industry, food industry, medicine, etc. CITES (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora) was signed in order to ensure that international trade in specimens of wild animals and plants does not threaten their survival in the nature. CITES controls the traffic for more than 33.000 endangered species of animals and plants. With respect to the degree of threat by international trade the species are classified into three Appendices (Appendix I, II, III) and the import, export, re-export and introduction from the sea of these species that are covered by CITES have to be authorized through a licensing system.

Key words: CITES Convention, International trade, endangered species, fauna, flora

** Krkalić Lejla, DVM, volunteer, Šatrović Edin DVM, PhD, Assistant Professor, Hadžiomerović Zijah DVM, PhD, Professor emeritus, Department of state and forensic veterinary medicine; Goletić Teufik, DVM, PhD, Assistant Professor, Department of poultry breeding, production and health care, Veterinary Faculty Sarajevo, Faruk Mulabdić, DVM, MSc, Senior Associate for Veterinary Public Health; Veterinary office of B&H.

ЗНАЧАЈ ДОНОШЕЊА ПРОПИСА О НУСПРОИЗВОДИМА ЖИВОТИЊСКОГ ПОРИЈЕКЛА

Вилдана Тахировић, Драго Н. Недић, Дарко Чобанов, Санин Танковић

Кратак садржај

На нашем простору велики број животиња које угину неадекватно се уклањају (закопавају, бацају у водотоке), а клаонички отпад најчешће завршава на локалним депонијама без одговарајућег третмана. Све ово погодује ширењу заразних болести и угрожавању животне средине. Ширење заразних болести путем животињског материјала, лешина животиња, клаоничког отпада или стајског гноја, тачније неадекватно збрињавање нуспроизвода животињског поријекла, представља озбиљну друштвену опасност и представља обавезу организованог рјешавања овог проблема.

Због свега овог, а у циљу постизања европских вриједности и стандарда заједничким залагањем свих надлежних органа, дошли смо до закључка да област која се односи на збрињавање нуспроизвода животињског поријекла односно, животињског отпада, још увијек није адекватно уређена. Уред за ветеринарство у сарадњи са надлежним ентитетским ветеринарским органима припремио је пропис чија је сврха смањење ризика по здравље људи и животиња приликом збрињавања нуспроизвода животињског поријекла. У пропису су јасно дефинисани начини прикупљања, складиштења, руковања, транспорта, прераде, кориштења и одлагања, увоз, провоз и извоз нуспроизвода животињског поријекла. Министарство вањске трговине и економских односа је на приједлог Канцеларије за ветеринарство донијело Одлуку о нуспроизводима животињског поријекла и њиховим производима који нису намијењени исхрани људи („Службени гласник БиХ“ број 19/11) која је ступила на снагу у фебруару 2011. године, а њена примјена је одложена за годину дана како би се, с једне стране, адекватно припремили субјекти у пословању, а с друге стране како би надлежни органи усвојили одговарајуће мјере и поступке за имплементацију прописа. Ова Одлука усклађена је са европском легислативом из ове области.

Циљ овог рада је да укаже на значај правилног збрињавања животињског отпада, а прије свега на заштиту здравља људи и животиња и заштиту животне средине.

Кључне ријечи: нуспроизводи животињског поријекла, пропис, животиње

ANIMAL BY-PRODUCTS REGULATION -THE IMPORTANCE OF ADAPTION

Vildana Tahirović, Drago N. Nedić, Darko Čobanov, Sanin Tanković*

Abstract

Throughout the entire territory of B&H a large number of animals that die are disposed inadequately e.g. buried or thrown into streams. Equally, a slaughterhouse waste usually ends in local landfills without proper treatment. All this favors the spread of infectious diseases and environmental degradation. The spread of infectious diseases through animal material, animal carcasses, offal or manure, namely inadequate disposal of animal by-products, constitutes a serious threat to society and represents the obligation of organized problem- solving.

Because of all the aforementioned and in order to achieve the European values and standards through joint efforts of all relevant authorities it has been concluded that the area relating to the disposal and use of animal by-products i.e. animal waste is still not adequately regulated. Subsequently, Veterinary Office of B&H with the consent of the competent veterinary authorities has prepared a regulation intended to reduce risks to public and animal health during activities related to animal by-products. The regulation clearly defined ways of collecting, storing, handling, transport, processing, use and disposal, import, export and transit of animal by-products. Furthermore, Ministry of Foreign Trade and Economic Relations of B&H upon the proposal of the Veterinary Office of B&H has adopted a Decision on the products of animal origin and their products not intended for human consumption, "Official Gazette" No. 19/11. The Decision has entered into force in February 2011. Its enforcement has been postponed for one year in order to give sufficient time for operators to adjust, and for authorities to adopt appropriate implementing measures and procedures. The Decision is in line with European legislation in this field.

The aim of this paper is to highlight the importance of proper disposal and use of animal by- products in order to protect public and animal health, and the environment.

Key words: Animal by-products, Regulation, Animal

* *Mr.sc Vildana Tahirović, DVM, doc.dr Drago N. Nedić, DVM, Darko Čobanov, DVM, mr.sc Sanin Tanković, DVM, Veterinary Office of B&H, Radićeva 8, Sarajevo*

ПРЕГЛЕД РЕЗУЛТАТА ИЗДАВАЊА РЈЕШЕЊА ЗА УВОЗ У БОСНУ И ХЕРЦЕГОВИНУ ПОШИЉАКА ЖИВИХ ЖИВОТИЊА И ПРОИЗВОДА ЖИВОТИЊСКОГ ПОРИЈЕКЛА

Жељко Ковач, Драго Н. Недић, Елна Колашинац, Славиша Крешталица*

Кратак садржај

У циљу спречавања нелегалног и неконтролисаног увоза живих животиња, сировина и производа животињског поријекла (у даљем тексту: Пошиљке животињског поријекла) Канцеларија за ветеринарство БиХ врши контролу увезених пошиљки на 10 одобрених граничних ветеринарско - инспекцијских прелаза на којима гранични ветеринарски инспектори врше преглед и идентификацију пошиљки, као и узорковање истих или издају налоге за узорковање пошиљки на мјесту крајњег одредишта. Разлог провођења ових мјера на граничним ветеринарским прелазима је спречавања уноса и ширења одређених заразних болести животиња и заштите потрошача кроз контролу резидуа и контаминанти у пошиљкама животињског поријекла. Да би се могао остварити увоз пошиљки живих животиња и производа животињског поријекла, ветеринарских лијекова, сточне хране и отпадака животињског поријекла у Босну и Херцеговину неопходно је да увозник претходно поднесе захтјев за упис објеката у Регистар Канцеларије за ветеринарство БиХ (у даљем тексту: Канцеларија), као и захтјев за издавање Рјешења о непостојању ветеринарско здравствених сметњи за увоз у БиХ пошиљки животињског поријекла које у складу са Правилником о условима увоза и провоза живих животиња, производа животињског поријекла, ветеринарских лијекова, сточне хране и отпадака животињског поријекла у Босну и Херцеговину („Службени гласник БиХ“ бр. 52/09; 38/10 и 65/10) подлијежу издавању Рјешења о непостојању ветеринарско здравствених сметњи за увоз.

Циљ овог рада је да се прикаже процедура уписивања објектата у Регистар Канцеларије и издавања Рјешења о непостојању ветеринарско здравствених сметњи за увозу у БиХ, као и указати на предности и недостатке приликом издавања истих, те резултате дијагностичких и аналитичких тестова проведених над увезеним пошиљкама у 2010. години.

Кључне ријечи: Рјешење за увоз, ветеринарска контрола, пошиљке

* Жељко Ковач, Доц.др Драго Н. Недић, Елна Колашинац, Славиша Крешталица, Канцеларија за ветеринарство БиХ, Радићева 8, 71 000 Сарајево, Тел: 033/ 565 700

REVIEW OF RESULTS FOR IMPORTS INTO BOSNIA AND HERZEGOVINA OF LIVE ANIMALS AND ANIMAL PRODUCTS

Željko Kovač, Drago N. Nedić, Elna Kolašinac, Slaviša Kreštalica*

Abstract

Veterinary Office of BiH in order to prevent illegal and uncontrolled importation of live animals, raw materials and animal products (hereinafter: Consignments of animal origin) controls imported consignments on the 10 approved border inspection posts, where at the border inspection post the border inspection veterinarian do controls and identifications of the consignments and take samples or issued orders for the sampling of consignments at the final place of destination. The reason for using of these measures is in order to prevent entry and spread of infectious diseases transmitted by live animals and consumers protection, through the control of residues and contaminants in live animals and animal products. To realize imports into Bosnia and Herzegovina of consignments of animal origin the importer need to apply for enrolling of the establishment into the Register of Veterinary Office of BiH and apply for an import license by the Veterinary Office of BiH (hereinafter: Office) in accordance with Regulation on conditions for import and transit of live animals, animal products, and veterinary drugs, animal feed and animal waste into Bosnia and Herzegovina („Official Gazette of Bosnia and Herzegovina” no. 52/09, 38/10 and 65/10) for the consignments which need a import license.

The aim of this paper is to present a way of enrolling of establishments and issuing of the import licenses, as well as point out the advantages and disadvantages in issuing the same, and the results of diagnostic and analytical tests carried out over the imported consignments in 2010.

Keywords: Import licenses, veterinary control, consignments

* Željko Kovač, Doc.dr Drago N. Nedić, Elna Kolašinac, Slaviša Kreštalica, Veterinary Office of B&H, Radićeva 8, 71 000 Sarajevo, Tel: 033/ 565 700

ИНДЕКС АУТОРА

А

Андрић Н.	70
Антић Д.	140

Б

Булатовић В.	27, 29, 158
Бацић Д.	37
Батинић Свјетлана	45, 164
Буквић Маја	51
Бечкеј Жолт	156
Белић Бранислава	100,106,114,116
Белић Јелена	92
Бојковски Ј.	96
Борозан С.	102,104
Бошњак И.	102
Благојевић М.	112
Божич Александар	106
Благојевић Зденка	112
Благојевић Б.	140
Бунчић С.	140
Булајић Сњежана	142
Биланчић Нина	144
Балтић Ж.М.	146,148
Бабић Александра	158

В

Валчић М.А.	37
Вельовић Љ.	39
Вучинић Маријана	47, 94
Васиљевић Маја	55
Војиновић Драгица	59
Васић Ј.	59, 62, 64
Вујиновић О.	80
Витковић О.	80, 128
Валчић Оливера	98
Величковић Миљан	98
Валан М.	120
Велић Ј.	120
Васиљевић Марко	132
Вакањац Слободанка	136
Весковић Морачанин Славица	144

Г	
Голић Б.	41
Голетић Т.	49, 170
Гатарић С.	60, 62, 64
Главинић У.	82
Гвоздић Д.	98
Гиличић З.	150
Д	
Девеџић Мехмедбашић Зорана	25, 45, 164
Деспотовић Д.	35
Дамњановић-Раденковић Брана	47, 94, 122
Дробњак Д.	84, 138
Драгин Саша	104
Дукић Б.	120
Докмановић М.	146
Дрљачић А.	146
Дојчиновић С.	148, 158
Дрекић Д.	152
Дујмовић Инга	166
Ђ	
Ђуричић Босиљка	33, 39, 59
Ђорђевић Милутин	94
Ђурђевић Д.	108
Ђурић М.	136
Ђурић Ј.	146, 148
Е	
Елезовић Милица	59
И	
Иванић Б.	124, 154
Илић С.	136
Илић М.	136
Ј	
Јонић Б.	51
Јовановић Тијана	59
Јовановић М.	78
Јанковић Љиљана	94, 122
Јовановић И.Б.	98
Јакшић Катарина	132

Јањушевић Јелена	134
Јанковић Саша	144
К	
Касагић Д.	35,51
Краговић Ђ.	57
Крстић В.	66
Којић З.	70
Корјенић-Јавор Ирена	74
Ковачевић Зорана	92, 116
Карабасил Н.	122
Кадирић В.	124, 154
Киткарољ Ференц	156
Колашинац Елна	168,174
Ковач Ж.	174
Крешталица С.	174
Калаба В.	142
Каукчија Фарук	164,168
Кнежевић Н.	39
Кркалић Лејла	49
Ковачевић-Алексић Сања	90
Л	
Ласло Фодор	19
Лукић Н.	27,29,160
Лукић Б.	27,29,160
Лазаревић М.	78
Лукач Б.	80,128
М	
Марић Јелена	31,32
Мулабдић Ф.	49,170
Марић Ј.	59
Марзатто О.	64
Марковић Д.	70
Мијатовић Р.	76
Матаругић Д.	84
Максимовић А.	86,130
Милановић Свјетлана	98
Маринковић Д.	108
Мрвић Верица	110,112
Марић С.	122
Мириловић М.	122
Марковић Т.	124,154
Митровић Новалина	124,154

Магаш В.	136
Малетић М.	136
Мијачевић Зора	142
Марковић Р.	146
Мандић Сњежана	148
Михољчић Бранислава	152
Мулабдић Ф.	170
Н	
Недић Н. Драго	25,43,45,53,74,144,164,166,168
Немет Александар	45,168,172,174
Новаковић Б.	84
Нуркић Маша	86,130
Нешић В.	108
Нешић Ивана	112
О	
Окљеша Драгана	27,29,58
Обреновић Соња	37
П	
Панић Ивона	35
Параш Г.	80,128
Параш Смиљана	80
Петрујкић Т.	96
Пуповац М.	118
Павловић В.	136
Петровић Ж.	118
Паприкић А.	120,158
Пећанац Биљана	148
Петровић Бојана	152
Павлићевић Наташа	156
Р	
Радојчић Соња	37
Радисављевић Катарина	47
Радојчић Биљана	51,102
Ристановић Д.	66
Радовановић А.	70
Релић Р.	96
Радивојевић-Катић С.	102,104
Радивојевић М.	102,104
Радовић Иван	106
Радуловић С.	146
Роксандић Д.	152
Рубински Петар	156
Радовић Наташа	168

Робертсон Иан	23
С	
Сантрач Виолета	32,35,72
Самоковлија Ана	59
Степановић П.	68
Савић Ђ.	76
Стојановић Драгица	92,116
Савић Б.	96
Сувајац И.	118
Смајловић Мухамед	144
Сабо Золтан	156
Сандо Драго	150
Т	
Тахировић Вилдана	172
Тодоровић М.	146
Танковић Санин	144,168,172
Тркуља Р.	31,32,43
Тодоровић В.	70
Томљеновић З.	72
Траиловић С.	108
У	
Урошевић Д.	60,62,64
Урошевић М.	84,138
Ф	
Филиповић-Ковачевић М.	70
Француски Ј.	70
Филиповић Селма	86,130
Филиповић Ивана	148
Х	
Хаџовић Цено	43,45
Хаџомеровић З.	49,170
Хајзлер Ивана	88
Хаџијунузовић-Алагић Џенита	130
Ц	
Цинцовић Р. Марко	92,100,106,116
Церквеник Флајс Весна	144
Ч	
Чојо Радмила	27,29,158
Чованов Чалић М.	78
Чегар И.	80

Члањак Едина	144
Чобанов Дарко	35,172

Ш

Шатровић Е.	49,170
Шуње Амила	86,130
Шљука А.	120
Шевић Кристина	128
Шарић М.	148
Шимић Марија	152

W

Winding Walter	16
----------------	----

ГЕНЕРАЛНИ СПОНЗОР:

“ЗД. И ПРОДУКТ” д.о.о.
Широки Бријег

ЗЛАТНИ СПОНЗОР:

ВЕТЕРИНАРСКИ ЗАВОД СУБОТИЦА

СПОНЗОРИ:

КАНЦЕЛАРИЈА ЗА ВЕТЕРИНАРСТВО БиХ

ВЕТЕРИНАРСКИ ИНСТИТУТ
“Др Васо Бутозан”

ЦЕНТАР ЗА РАЗВОЈ И УНАПРИЈЕЂЕЊЕ СЕЛА

TRADICIJA & KVALITETA

KVALITET PRE SVEGA

**Veterinarski Zavod
Subotica**

**HRANA ZA KUĆNE
LJUBIMCE**

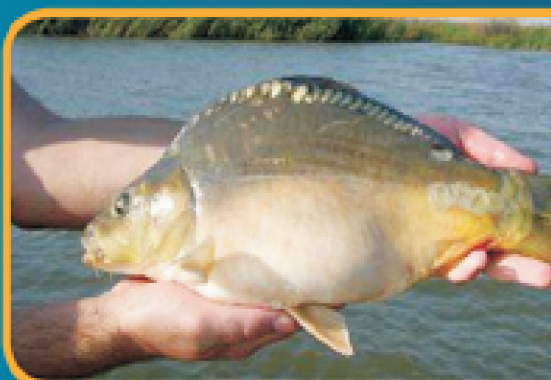
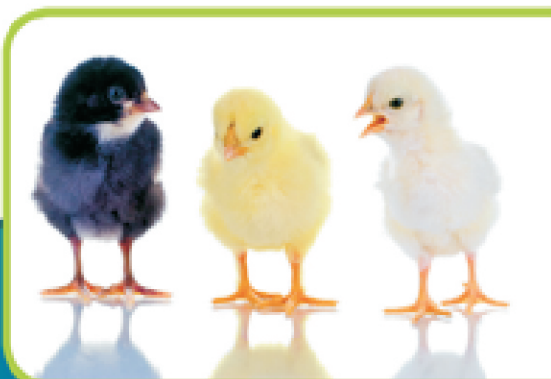
STOČNA HRANA

HRANA ZA RIBE

BIOLOŠKI PREPARATI

**HEMOFARMACEUTSKI
PREPARATI**

**SREDSTVA ZA DEZINFEKCIJU
DEZINSEKCIJU I DERATIZACIJU**

VETERINARSKI ZAVOD "SUBOTICA" A.D.
Beogradski put 123 • 24 106 Subotica • Srbija
Tel: +381 24 624-103 Fax: +381 24 567-736

ВЕТЕРИНАРСКИ ИНСТИТУТ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ ДР ВАСО БУТОЗАН БАЊА ЛУКА

ОРГАНИЗАЦИЈА

- Завод за микробиологију и епизотиологију:
- лабораторија за дијагностику БСЕ
- Завод за микробиологију намирница
- Завод за квалитет и мљекарство
- Ветеринарски завод Бијељина

ДЈЕЛАТНОСТ

Научноистраживачки и специјалистички рад у области:

- епидемиологије и дијагностике заразних болести животиња и зооноза,
- здравствена заштита животиња
- безбједност и квалитет намирница
- безбједност и квалитет хране за животиње

**ЦЕНТАР ЗА РАЗВОЈ И
УНАПРЕЂЕЊЕ СЕЛА
БАЊА ЛУКА**

*Југ Богдана 4-6
тел-факс 051/433620
e-mail
centar.za.selo@blic.net*

Основна дјелатност:

Унапређење примарне пољопривредне производње и изградња и одржавање сеоске инфраструктуре Града Бања Лука

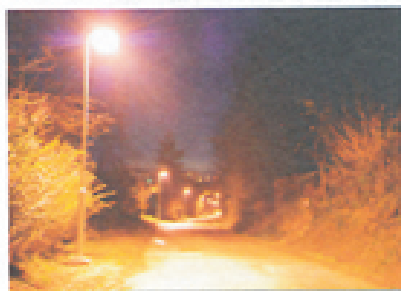
Примарна пољопривредна производња:

- сточарска производња,
- биљна производња,
 - воћарство,
- пољопривредна механизација,
- развојно едукативни центар „Мањача“:

Развој инфраструктуре

- изградња и одржавање локалних водовода,
- изградња и одржавање сеоске јавне расвјете,
 - комунална хигијена

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

Министарство спољне трговине и економских односа
Канцеларија за ветеринарство БиХ

BOSNA I HERCEGOVINA

Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa
Ured za veterinarstvo BiH

BOSNIA AND HERZEGOVINA

Ministry of Foreign Trade and Economic Relations
Veterinary Office of B&H

САРАЈЕВО, Радићева, 8/1 - SARAJEVO, Radićeva 8/1

Тел.-Tel. : +387 33 565 700,

Факс-Fax: +387 33 565 725

E-mail: info@vet.gov.ba

Web: <http://www.vet.gov.ba>

Директор – Direktor - Director

Доц.др Драго Н. Недић - Doc.dr Drago N. Nedić

Замјеник директора – Zamjenik direktor – Deputy Director

Дарко Чобанов – Darko Čobanov

Секретар – Sekretar - Secretary

Санин Танковић – Sanin Tanković

ОКРУГЛИ СТОЛ
**ОРГАНИЗАЦИЈА ВЕТЕРИНАРСКЕ СЛУЖБЕ,
УЛОГА И ЗНАЧАЈ У БУДУЋНОСТИ**

**“ЗД. И ПРОДУКТ” д.о.о.
Широки Бријег**

ГЕНЕРАЛНИ СПОНЗОР 16. ГОДИШЊЕГ САВЈЕТОВАЊА

**Veterinarski Zavod
Subotica**

ЗЛАТНИ СПОНЗОР 16. ГОДИШЊЕГ САВЈЕТОВАЊА
ВЕТЕРИНАРСКИ ЗАВОД СУБОТИЦА